

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

שיעור חיזוק למשפחות עמונה תובב"א | עמ' ב
כ"א מנחם-אב ע"ז - עמונה תובב"א

סעודת ראש חדש אלול | עמ' יט
לכבוד בר-מצוה אביחי שי' מרנץ

ניגון א' אלול תשע"ז | עמ' לא

"היום יום" אלול (ד'-כ"ט אלול) | עמ' לב
מתוך סעודת ראש חדש אלול והשלמות

ברית זושא שי' בנדטוביץ | עמ' סב
ה' אלול ע"ז - כפר חב"ד

ישיבת צות יעלת חן | עמ' סו
אור ל-ו' אלול ע"ז - כפר חב"ד

דבר יום ביומו - פרשת השבוע | עמ' עה
פרשת כי תצא

סימנים ראשונים לשנת תשע"ח | עמ' עט

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
פ	ת	ו	ר	ח	ד

יוצא לאור לקראת שבת
פרשת כי תצא תשע"ז

לקבלת השיעורים: itiel@pnimi.org
לקבלת סרטוני הוואצאפ: 0507951105

כ"א מנחם-אב ע"ז - עמונה תובכ"א

שיעור חיזוק למשפחות עמונה תובכ"א

א. "אל המנוחה ואל הנחלה" | ב. פרצוף סיפורי רבי אהרן מבעלז וחב"ד | ג. מעלת משכן שילה | ד. חי נשות המלך | ה. ארבע אמות

והחזקה היא מכח האמונה, האמונה החזקה שעמונה היא שלנו).

מנוחה ונחלה

יש ענין "לחיות עם הזמן". אנחנו עכשיו ביום הראשון של פרשת ראה. בסוף החלק הזה של הפרשה, "כהן", עלית "ראשון", כתוב פסוק מאד נוגע לנו: "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה אשר הוי' אלהיך נתן לך". רש"י מביא בשם תז"ל ש"מנוחה" היינו שילה ו"נחלה" היינו ירושלים ובין המנוחה לנחלה יש פרק זמן – היו 57 שנים (13 שנים שעמד המשכן בנב ועוד 44 שנים שעמד בגבעון) שהותרו הבמות בין חורבן שילה לבין בנין בית המקדש בירושלים על ידי שלמה המלך. בכל אופן, מנוחה היא לנו מכל אויבינו מסביב, זהו הפשט, ונחלה היא נחלת עולמים, נצח. ירושלים היא עיר הנצח. צריך גם מנוחה, לנו מכל האויבים מסביב. הפשט הכי פשוט, איך שהתרגומים מתרגמים, שמנוחה היא בכלל בית – בית שארון הקדש ינוח בו – ו"נחלה" היא כל ארץ ישראל. כך גם בתרגום אונקלוס ובתרגום יונתן, שנחלה היא כל הארץ – גם כאן בעמונה זו הנחלה שלנו, נחלת עולמים. מנוחה היא מקום מנוחת הארון, בכל מקום שהוא.

ארבע הדעות בסיום מסכת זבחים

מקור פירוש רש"י, ש"מנוחה" היא שילה ו"נחלה" ירושלים, הוא בסיום מסכת זבחים – עושים כעת סיום... יש שם ארבע דעות שונות

א. "אל המנוחה ואל הנחלה"

נגנו^א "אתה תקום".

כבוש וחזקה ברצון ואמונה

צהרים טובים לכולם. אנחנו פה ב"ארץ הצבי" – פעם דוד שלנו צילם פה צבי במקום [תושב אחר צילם]. צבי שוה אמונה בגימטריא, הפנימיות של עמונה. דברנו הרבה פעמים שכאשר מחליפים את ה-ע של עמונה ב-א מגלים את האמונה שבתוך עמונה, אמונה בגימטריא צבי. צריך להאמין חזק שהמקום הזה עוד יקום לתחיה, לשם ולתפארת. צבי הוא גם לשון רצון, כמו ארץ – שתי המלים "ארץ צבי" הן מלשון רצון. "למה נקרא שמה ארץ? שרצתה לעשות רצון קונה". צריך הרבה כח רצון ואמונה.

מוסבר אצלנו באריכות במ"א שבימי יהושע זכינו לארץ ישראל מכח כבוש ובימי עזרא מכח חזקה, ואיך שבדור שלנו זקוקים לכח המשותף של שניהם: כבוש חזקה ר"ת כח ובגימטריא 448 שעולה דרך דרך (שתי בחינות של "דרך ארץ" שקדמה לתורה, הדרך לרשת את הארץ שרק אז זוכים ל"אין תורה כתורת ארץ ישראל") שעולה חש מל מל (העבודה התמימה של הכנעה הבדלה המתקה כפי שלימדנו מורנו הבעל שם טוב) שעולה אמונה רצון (הכבוש הוא מכח הרצון, "אין דבר עומד בפני הרצון",

^א נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

ל"לה" אותיות **נחלה**), "ונח מצא חן בעיני הוי". איך הפסוק אומר לגבי נח? "אלה תולדת נח, נח איש צדיק תמים היה בדתיו את האלהים התהלך נח". יש הרבה פירושים ל"נח נח", אבל לעניננו "נח נח" היינו מנוחה-נחלה – הוא נקרא נח על שם "זה ינחמנו", "יניח לנו", לשון מנוחה (כפי שמפרש רש"י, הפשט הכי פשוט הוא 'ינחם אותנו', אבל רש"י אומר 'יניח לנו', לכן נקרא 'נח' ולא 'מנחם' או 'נחמן' – במדרש כתוב שהיה צריך לקרוא לו נחמן ורש"י כותב שהיה צריך לקרוא לו מנחם, שתי דעות – בין המדרש לרש"י, שתי דעות לגבי נחמה – אבל בסוף קראו לו רק נח, הצד השווה ביניהם). בתחלת פרשת נח שמו מופיע פעמיים, "נח נח". צריך לומר שה"נח" הראשון הוא על שם התולדות שלו – שם חם ויפת שכתובים בפסוק הבא – כאשר האדם זוכה להעמיד תולדות יש לו מנוחה. ואילו ה"נח" השני הוא על שם ה"איש צדיק תמים וגו'" – המעשים הטובים של האדם הם ה"נחלת עולם" שלו (והם גם עיקר תולדותיו העומדים לו לעד, היינו הקשר בין שני פירושי רש"י עיי"ש).

אם נתבונן **במנוחה-נחלה** ונוציא את ה**נח-נח** תשארנה אותיות **מוה** ועוד **לה**, ביחד בגימטריא **אלהים** בגימטריא **הטבע**. נח זורם עם המציאות, "את האלהים התהלך נח" כמו שכתוב בהמשך הפסוק. גם כאשר קורים דברים שאינם לפי הטוב הנראה והנגלה לנו צריך לזרום עם אלקים, "את האלהים התהלך נח", ואז מהנח הראשון של המנוחה באים לנח השני של הנחלה (כלומר שזוכים להעמיד תולדות גם בגשמיות וגם ברוחניות).

בכל אופן, אלה הרהורים ראשונים על הפסוק הזה, "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה אשר הוי' אלהיכם נתן לך".

ביאור הגר"א: מנוחה, נחלה ומתנה

יש על הפסוק פירוש יפה של הגר"א, שאומר שיש כאן בעצם שלשה דברים – לא רק "נחלה"

ורש"י מביא רק אחת כפשוטו של מקרא, דעת רבי יהודה. אבל רבי שמעון שם אומר בדיוק הפוך – ש"מנוחה" היא ירושלים ו"נחלה" היא שילה. אחר כך הגמרא מביא ברייתא של "תנא דבי רבי ישמעאל", בה רבי ישמעאל אומר "זו וזו שילה", גם "מנוחה" היא שילה וגם "נחלה" היא שילה, ורבי שמעון בן יוחאי (שם בברייתא) אומר "זו וזו ירושלים". כלומר, יש ארבע דעות מהן "מנוחה" ו"נחלה" (שכנראה גם העברנו עליהן שיעור בעבר).

היחס בין שילה לירושלים הוא כיחס בין יוסף ליהודה, בין משיח בן יוסף (זכר) למשיח בן דוד (נקבה) – "עד דוד הגדיל", "אשת חיל עטרת בעלה". אם כן, נמצא שהדעה שאומרת "זו וזו שילה" היא בסוד **מה ד-מה**; הדעה שאומרת ש"מנוחה זו שילה נחלה זו ירושלים" היא בסוד **בן ד-מה** (המשכת מ"ד משילה לירושלים, מלמעלה למטה); הדעה שאומרת ש"מנוחה זו ירושלים נחלה זו שילה" היא בסוד **מה ד-בן** (העלאת מ"ן מירושלים לשילה, מלמטה למעלה); הדעה שאומרת "זו וזו ירושלים" היא בסוד **בן ד-בן**, ודוק.

מצב קהילת עמונה – בין מנוחה לנחלה

בכל אופן, הפסוק הזה כאשר קראתי אותו דבר אלי בענין עמונה. לפי הפשט הפשוט של רש"י, וגם איך שרבי שמעון חולק על רבי יהודה, הופך אותו, יש שני מקומות עם הפסק ביניהם, ובזמן הפסק יש דינים מיוחדים – הדין של "הותרו הבמות" – וביני וביני צריך להתחזק באמונה שעוד מעט יבנה משהו עוד יותר טוב מקודם.

מנוחה ונחלה – "נח נח"

מנוחה אומרת שצריך לנוח, כמו שיש מפרשים על מקום מנוחת הארון, אבל גם "נחלה" מתחיל **נח**. הצד השווה בין מנוחה לנחלה הוא **נח-נח**, "**חן חן**" (בפסוק נאמר "תשאות חן חן לה" – ה"חן" השני מצטרף

התורה, וברית עבודה זרה, וברית מילה. ולכן אמר, 'ולא נתתו לגויי הארצות' זו ברית תורה. 'ולא הנחלתו לעובדי פסילים' זו ברית עבודה זרה. 'לא ישכנו ערלים' זו ברית מילה. ונאמר מנוחה נחלה מתנה, מפני שיש לאחר מיתה שלשה דברים לנפש ורוח ונשמה. לנפש הוא מנוחה, כמו שנאמר (ישעיה נח, יא) ונחך וגוי' והשביע בצחצחות וגוי'. ונחלה לרוח, והיא נחלת גן עדן שהוא ירושה מאדם הראשון ומיעקב. ומתנה הוא לנשמה, וכן נאמר בפסוק (שם פסוק יד) אז תתענג וגוי' והרכבתיך וגוי' והאכלתיך וגוי'.

הכל נלמד מנוסח תפלת שבת, וכן"ל **שמנוחה-נחלה-נתן** = שבת. נמצא שבית המקדש השלישי – מתנה – הוא בחינת ברית תורה, בחינת נשמה ('נשמת שדי תבינים'), דהיינו שעיקר ענינו הוא המקום שממנו יוצאת תורה חדשה, תורת משיח, לעולם – 'כי מציון תצא תורה [לצדיקים] ודבר הוי' [תורה של בעלי תשובה וגרי צדק, כמבואר בחסידות] מירושלם'. והיינו מה שאנחנו מתפללים על בית המקדש שיבנה במהרה בימינו – 'יהי רצון מלפניך הוי' אלהינו ואלהי אבותינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך', 'ותן חלקנו' דווקא, בחינת מתנה, מתנת חנם, ו'תורתך' דווקא, תורת עצמותו יתברך (תורה דעתיקה ששם טמון האוצר של מתנת חנם), על דרך 'גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך'.

האין שבין יש ליש

שוב, את הכל חשבנו בהקשר שלנו כאן, שאנחנו במצב בינים כרגע, בין המנוחה לבין הנחלה, בין הנחלה לבין המתנה. בין יש ליש יש אין' באמצע ועלינו לדעת שאותו אין הוא המזל (מקור השפע בגוי'ר) של ישראל כמו שפרש מורנו ישראל בעל שם טוב. באותו מצב בינים עלינו להתחזק כמה שמסר לנו הלל הזקן – 'אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא עכשו אימתי'.

ו'מנוחה' אלא גם סיום הפסוק, 'אשר הוי' אלהיך נתן לך', יש כאן 'מתנה'. הוא אומר שיש קודם מנוחה, אחר כך נחלה ובסוף מתנה שהיא יותר מהכל.

הוא מסביר שאכן, כמו שרש"י מביא – דעת רבי יהודה – 'מנוחה' זו שילה ו'נחלה' זו ירושלים, אך הולך דווקא על בית המקדש הראשון והשני ששניהם לדאבוננו אינם, שניהם נחרבו, אך 'אשר הוי' אלהיך נתן לך' היינו בית המקדש השלישי. אנחנו מאמינים – **אמונה**, **צבי**, נשמת עמונה – שיבנה בית המקדש השלישי, ועליו נאמר 'אשר הוי' אלהיך נתן לך', בחינת מתנה מן השמים שקיימת לעד. כמו שכתוב על הכהנים, 'עבודת מתנה אתן את כהונתכם' – יש מה שהאדם יכול להתעורר מלמטה, אתערותא דלתתא באהבת ה' ויראת ה', ויש מתנה מן השמים. בית המקדש השלישי הוא אך ורק מתנה, 'עבודת מתנה אתן את כהונתכם' ועבודת מתנה אתן את בית המקדש השלישי שאתן במהרה בימינו. צריך לדעת שהוא מתנה, אחרי המנוחה ואחרי הנחלה.

יש בדברי הגר"א עוד הרבה הקבלות מהם שלשת הדברים האלה – מנוחה-נחלה-מתנה (בפסוק לא כתובה בפירוש המלה 'מתנה' אלא 'אשר הוי' אלהיך נתן לך' – **מנוחה-נחלה-נתן** בגימטריא **שבת** – מאד מתאים, הכל בחינת שבת, נשמת ארץ ישראל, כמו שמבאר רבי נחמן), וזה לשונו באדרת אליהו:

כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה. 'מנוחה' זו שילה כמאמר הכתוב 'והניח לכם מכל איביכם' וגוי'. ו'נחלה' זו בית ראשון ובית שני שאז ירשו כל שבט ושבט מקומו. אשר ה' אלהיך נתן לך. זו בית שלישי. שהקב"ה יחלק בעצמו כל ארץ ישראל לכל שבט ושבט. שלשה דברים נתן לישראל, מנוחה, נחלה, מתנה. וכן הוא בתפלת שבת, ולא נתתו לגויי הארצות, ולא הנחלתו לעובדי פסילים, וגם במנוחתו לא ישכנו ערלים. דשלשה בריתות נתן הקב"ה לישראל, ברית

יש חן (חן של מנוחה וחן של נחלה כנ"ל), סוד "תשאות חן חן לה" (שהולך על אבן הפנה של בית המקדש)². הגימטריא של "אל המנוחה ואל הנחלה" היא 280, פר, מנצפך (ה"פ נו, הערך הממוצע של ה אותיות מנצפך, סוד "ויהי נעם א-דני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו" כנודע. "אלהינו עלינו... ידינו... עלינו... ידינו" = פר ועוד שם שדי, שם הברית, שגם שם מאיר שם הטוב, שם אהוה, הר"ת, בסוד "אמרו צדיק כי טוב", צדיק = יב ציפורי שם הטוב, אהוה. אהוה שדי = אפרים, סוד עטרת היסוד של האות-ברית-קדש כנודע), נמצא שהערך הממוצע של ארבע התבות הוא 70, לה לה, הס"ת, כלומר שהיחס בין הרוא"ת לס"ת הוא 3:1, מתאים לכך שהמלכות (הרמוזה תמיד בס"ת) היא סוד הרבע של כללות הפרצוף (סוד "מספר את רבע ישראל"). אם נוסיף

זמן איסור במות (לדעת רבי ישמעאל)

כל הפסוק "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה אשר הוי' אלהיך נתן לך" שוה 2476, פעמיים 1238, מספר הקשור לדעת רבי ישמעאל דווקא שהכל מדבר בשילה, כדלקמן: קודם כל, מתבקש שאם "לשכנו תדרשו" מדבר בשילה גם ההמשך הוא שילה. רש"י כותב שלדעת רבי ישמעאל בזמן הזה מותר להקריב קרבנות בבמה. תוספות שם כותבים שלא אותו רבי ישמעאל אומר זאת אלא רבי ישמעאל ברבי יוסי, יותר מאוחר מרבי ישמעאל סתם, שהוא החבר ובר-הפלוגתא של רבי עקיבא, רבו של רשב"י. בכל אופן, יש דעה כזו, ורש"י אומר שהיא לפי שיטת רבי ישמעאל עכ"פ ש"זו וזו שילה".

אם כך יוצא כך לגבי זמן איסור הבמות לדעה זו: בשנה הראשונה במדבר, עד שהוקם המשכן, במות היו מותרות. אחר כך ב-39 שנות משכן המדבר הבמות היו אסורות, היה צריך להקריב במשכן. אחר כך 14 שנה בגלגל היה משכן ללא מחנה ושוב הותרו הבמות. אחר כך 369 שנות משכן שילה נאסרו הבמות. אחר כך ב-13 שנות נוב ו-44 שנות גבעון, יחד 57 שנים, הותרו הבמות. 410 שנות בית ראשון ו-420 שנות בית שני היה אסור, ומשמע – אף שלא ראיתי במפורש – שבשבעים השנים באמצע היה מותר, וגם לאחר בית שני מותר. אם כן, כל זמן איסור הבמות הוא סה"כ 1238 שנה, חצי הגימטריא של כל הפסוק. צריך לומר שדווקא בזמן שיש משכן-מקדש קבוע ומחנה הימים כפולים (סוד אריכות ימים), הזמן כפול.

כתבנו הרבה על "אל המנוחה ואל הנחלה", ובמיוחד על ראשי התיבות שהם שם ה-טוב, אהוה, שם של הדעת (כמ"ש "גם בלא דעת נפש לא טוב", "עץ הדעת טוב"). הס"ת של "אל המנוחה ואל הנחלה" הם לה לה כאשר לכל לה

² יש פסוק אחד בתנ"ך שבו "לה... לה" עם תבה אחת בלבד ביניהן: "ויאמר [אלישע לגיחזי] קרא לה [לאשה השונמית] ויקרא לה" = 945 = 27, זך, פעמים לה! גם בפסוק הקודם יש לה לה: "ויאמר ומה לעשות לה ויאמר גיחזי אבל בן אין לה ואישה זקן". שני הפסוקים: "ויאמר ומה לעשות לה ויאמר גיחזי [ע"כ = גיחזי ברבעו!] אבל בן אין לה ואישה זקן. ויאמר קרא לה ויקרא לה ותעמד בפתח" = 4059 = 11 פעמים 369, שנות עמידת משכן שילה! בהמשך הסיפור נאמר: "ותבא אל איש האלהים אל ההר ותחזק ברגליו ויגש גיחזי להדפה ויאמר איש האלהים הרפה לה כי נפשה מרה לה והוי' העלים ממני ולא הגיד לי". בתלתא זימני הוי חזקה של "לה... לה" (כל לה לה לה בהכאה פרטית – ל פעמים ל פעמים ל ה פעמים ה פעמים ה = 27125 = 775 פעמים לה!). נמצא רמז ש"אל המנוחה ואל הנחלה" הוא המקום המסוגל לברכת הבנים (כמבואר במ"א שיעיקר הכח והסגולה האלקית של משכן שילה ובית המקדש הוא בענין "פרו ורבו", להרבות את הדמות האלקית של נשמות ישראל בעולם. הסיפור של לידת בן לאשה השונמית הוא ההפטרה של סיפור לידת בן לשרה אמנו, מקור הלידה של עם ישראל).

"מנוחה' זו שילה" (דעת רבי יהודה, כפי שמביא רש"י): שילה היא בחלקו של יוסף, והוא אומר שכתוב בקבלה שליוסף יש שלש אותיות נוספות – ה-ה, כפי שכתוב פעם אחת בתהלים "יהוסף" (כאשר הוא יוצא למלך); בחשן המשפט של הכהן הגדול, כדי להשלים את כל כב האותיות שתופענה בשמות השבטים, יש תוספת. יש כמה גירסאות מה התוספת, אבל לפי הדעה שהתוספת היא "שבטי ישרון", במשבצת האבן של יוסף מוסיפים ליוסף את אותיות **ון** של ישרון, יחד **הון** – כמו "בחכמה יבנה בית ובבינה יתכונן וברעת חדרים ימלאו כל **הון** יקר ונעים". במעין גנים פרשת ויגש מבואר הסוד של שלש מטמוניות הכסף שצבר יוסף – כאן נמצא רמזו שיוסף הוא בעל ה"הון". **הון** שוה **אני**. כאשר יוסף התוודע לאחיו הוא אמר להם "אני יוסף, העוד אבי חי". נמצא שעצם ה"אני" של יוסף משתקף בהון שהוא צבר, ודוק.

הכל היה כדי לנתח את המלה **מנוחה**. הוא אומר שמנוחה אותיות **חם-הון**. הוא אומר ש-**חם** בארמית הוא לשון ראייה – "תא חמי". מתי אתה יכול לנוח (**מנוחה**)? כשאתה רואה הון (**חם-הון**). גם שייך לשילה. רצינו לומר את הרמז הזה ולברך את כולם שנזכה לברכת יוסף – לראות הון. הביטוי "כל הון" – "כל הון יקר ונעים" – חוזר שבע פעמים בתנ"ך, חידוש שחוזר כל כך הרבה פעמים (בפרט שבע – כל השביעין חביבין). "כל הון" עולה **פלא** – יוסף עולה **אדם-פלא**, אדם במספר קדמי הוא

למספר הזה **שילה**, לפי המ"ד שהכל מדובר ב**שילה**, נקבל 625, 25 ברבוע, 5 בחזקת 4, **אדם** במילוי וכו'.

הון יוסף

בסוגיא בסוף זבחים הבן איש חי – בן יהודיע – אומר¹ רמז יפה לגבי המלה מנוחה והפירוש

¹ וזה לשונו:

מנוחה זו שילה נחלה זו ירושלים. נ"ל בס"ד כי ידוע יוסף הצדיק ע"ה בבית שיש לו בחושן נוסף לו שם ב' אותיות ו"ן של ישרון, וגם בשמו הטוב הוסיף לו השי"ת אות ה"א כשמלך במצרים דכתיב [תהלים פ"א ו'] עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים, הרי אותיות הון' וכנוכר במפרשים, ולכן מנוחה זו שילה כי מנוחה הוא חם הון, והיינו חם ר"ל ראה כי תרגום ראה המא ושורש המא חם, ונחלה זו ירושלים כי ירדת האש מן השמים בראשונה היתה במדבר ובשניה היתה בירושלים בבית המקדש שבנה שלמה המלך ע"ה וירידת האש מן השמים נקראת כבוד ה' שהוא מספר הן כמ"ש [ויקרא ט' ו'] זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' דקאי זה על ירידת האש, ולכן ירושלים נקראת נחלה חלק התיבה לשתיים וקרי בה נח לה, כי ירידת האש היא כבוד ה' שהוא מספר נח. ולמאן דאמר נחלה זו שילה, נ"ל בס"ד נחלה היא חן לה כי יוסף הצדיק ע"ה הוא בעל החן דכתיב [בראשית ל"ט ד'] וימצא יוסף חן, ולכן כתיב [שם מ"ט כ"ב] בן פרת יוסף שהוא ר"ל חן. ומה שאמר מנוחה זו ירושלים נ"ל בס"ד כי ירושלים היא סוד לאה כמ"ש רבינו האר"י ז"ל, וידוע מ"ש רבינו האר"י ז"ל במאמר כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל דקאי על ארבע פעמים מ"ו שהם מלוי שם ע"ב להמשיכם בלאה, והיינו אמה גימטריא מ"ו ע"ש, ובוזה פרשתי בס"ד רמז הכתוב [שמות ט"ו י"ז] תביאמו ותטעמו בהר נחלתך כלומר תביא מ"ו ותטע מ"ו בהר נחלתך זו לאה. ובוזה פרשתי בס"ד ובירושלים תנוחמו [ישעיה ס"ו י"ג] חלק התיבה לשתיים וקרי בה תנוחה

מ"ו, ולזה אמר מנוחה זו ירושלים והיינו מנוחה נחה מ"ו שימשך לה הארת מ"ו הנוכרת, וגם יש לרמזו אל י"ה עולה מ"ו, ונאמר [שם מ' ב'] דברו על לב ירושלים וקראו אליה שהוא אל י"ה, ובעבור הארה זו של אל י"ה ישלח לנו המבשר טוב שהוא אליה לבשרנו על הגאולה בבנין ירושלים עיר בחר לו יה ארץ החיים:

שהיה מקובל מאד גדול, יש אומרים המקובל הכי גדול בדור הקודם. שרדו ממנו, מהגלות שהוא היה בה, כתבים, שעכשיו זכינו שראו אור הדפוס. יש לו פירושים על פי קבלה על כל הזהר, על חז"ל, על תנ"ך וגם על ספר התניא – ספר היסוד, התורה שבכתב, של תורת החסידות. אולי תיכף נאמר משהו שהוא אומר על התניא.

ההילולא שלו היתה אתמול, ב-כ' אב, אבל אנחנו כבר בכ"א, יום ההילולא של צדיק גדול שהגיע לארץ – היום בדיוק ששים שנה להסתלקות שלו, מספר עגול, רבי אהרן מבעלז, הבעלזער-רב, שגדולי ישראל החזיקו בו כגדול הדור. הוא ניצל מהשואה בנסי נסים, יחד עם אחיו שנפטר שבע שנים לפניו ובנו הוא הרבי העכשווי של בעלז. יש סיפורים בלי סוף על הצדקות שלו, גם הקשר לארץ ואפילו הדעות הפוליטיות שלו לגבי הישוב כאן בארץ ישראל – לכן רצינו במיוחד להזכיר אותו. תיכף נגיע לזה, באחד מהסיפורים שנספר עכשיו.

היות שיש כל כך הרבה סיפורים עליו, נצמצם – סוד הצמצום – אנחנו קשורים לחסידות חב"ד, לכן נקשר סיפורים שלו עם חב"ד, גם עם הרבי הקודם, הרבי הריי"צ, וגם עם הרבי בדור האחרון, אין דוגמה כזו של קשרים של הרביים עם צדיק מצדיקי פולין – אין כזה דבר אלא רק איתו.

כתר: השראת מסירות הנפש מהרבי הריי"צ

קודם כל, מי שהיה הפעיל העיקרי בהצלה שלו בשואה הוא הרבי הקודם. דבר ברור וידוע, וכל חייו הוא מאד החזיק טובה לרבי הקודם שממש הציל את חייו. הם בני אותו גיל, נולדו באותה שנה, הוא נולד חדשיים אחרי הרבי הריי"צ אבל האריך ימים קצת יותר – הרבי הריי"צ חי שבעים שנה והוא חי שבעים ושבע שנים. חוץ ממה שהחזיק טובה שבזכות הרבי, במאמצי ההשתדלות שלו, הוא ניצל, הוא גם

אדם-פלא. 111 הוא החצי של 222 שראינו קודם..

היות שיש ז"פ בתנ"ך "כל הון" אפשר גם להקביל אותן לספירות. צריכים לנצל את הימים האחרונים של השנה – ז"פ "כל הון" עולה 777, תשע"ז – לקבל השראה מיוסף הצדיק לצבור "כל הון [יקר ונעים]". בשביל זה צריכים דעת – "ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים", תכלית החכמה והבינה הנצרכות על מנת לבנות בית כו', לבנות את עמונה מחדש. רק המלה "הון" חוזרת בדיוק חי פעמים בתנ"ך – "חי אני [נאם א-דני]", "אני יוסף העוד אבי חי". "אני" הוא בחינת מלכות, בחינת אשה, כך ש-חי פעמים הון גם רומז ל-חי הנשים של המלך (אודותן יתבאר לקמן) – כל העשירות היא בזכות האשה (ששרשה ב"שלחן בצפון", "הרוצה להעשיר יצפין", סוד בנין פרצוף רחל מהגבורות כנודע). מכאן עולה שיש קשר בין איסור המלך להרבות נשים ולאיסור המלך להרבות כסף וזהב – לפי הנשים כך הכסף, מותר לו חי פעמים הון¹.

[עד כאן השלמה.]

ב. פרצוף סיפורי רבי אהרן מבעלז

וחב"ד

כ' וכ"א אב – הילולת רבי לוי-יצחק והילולת

רבי אהרן מבעלז

נעבור לעוד משהו – בהמשך נחזור לפתיחה אי"ה, אבל כעת נעבור לעוד משהו שקשור להיום וגם לאתמול. אתמול, כ' מנחם-אב, היה ההילולא של האבא של הרבי, רבי לוי-יצחק,

¹ נשים ועוד כסף = 40 פעמים זהב (צריך לקשט את האשה בתכשיטי זהב דווקא). הר"ת של נשים כסף = ה (אות האשה) פעמים זהב, האוס"ת של נשים כסף = לה (לאשה) פעמים זהב, ודוק.

האישיים שלי וגם בתורת דוגמה חיה, כל צדיק הוא דוגמה חיה, "ממנו יראו וכן יעשו", הוא איך להגביר את הצורה, הפנימיות, הנשמה, על החומר-הגוף. לא להיות מופשט לגמרי, לא להסתלק מהגוף – יש גוף, יש חומר – אבל שהעיקר תמיד יהיה הצורה, הפנימיות, הנשמה, הרוחניות, "כימי השמים על הארץ", להחזיר את התודעה של השמים בארץ. עד שאם זוכים להגביר את הצורה על החומר בסוף זוכים לעשות אחדות בין הצורה לחומר. כתוב בכמה מקומות שזו המטרה בכלל של חסידות חב"ד, לחבר נכון בין הצורה והחומר (שלאחר "סור מרע ועשה טוב" יהיה "בקש שלום ורדפהו")¹⁷, אבל החיבור אפשרי רק אם קודם אתה מגביר את הצורה על החומר, אחרת החומר משתלט על הצורה (מי שמגביר את הצורה על החומר זוכה לאור צח ואילו להיפך ח"ו מתקיים בו "עד יפלח חץ כבדו").

לפני כמה ימים למדנו בחת"ת – לומדים לפי הימים גם חומש, גם תהלים וגם תניא – שבאותיות לשון הקדש יש גם צורה וגם חומר ולצורה קוראים "קדמות השכל ורצון הנפש". זו ה-י בה ה' ברא את העולם הבא ואילו ב-ה ה' ברא את העולם הזה – "כי ביה הוי' צור עולמים" – העולם הבא הוא הצורה והעולם הזה הוא החומר. הוא מסביר שבאותיות יש צורה וחומר. הצורה היא "קדמות השכל" ו"רצון הנפש" – צירופי האותיות, הסגנון, לא בא מהמודע. אני לא יודע מה תהיה המלה הבאה, לא קורא מדף, אז מאיפה בא? מ"קדמות השכל ורצון הנפש", זו צורת האותיות. אבל יש גם את ההיגוי, גוף האותיות, שבאים מהאות ה, "אתא קלילא". הצורה באה מה-י. אם נקח ונשים על דברי הרבי על הרבי מבעלו, הוא עולם הבא – הוא הולך בעולם הזה, אבל כולו עולם הבא, א יוד, א הייליגע יוד, צורה בלי חומר. החומר הוא ה-ה, ב-ה

היה אומר שכל מסירות הנפש, שיהודים מסרו את הנפש גם בזמן השואה, היא בהשראת מסירות הנפש שראו אצל הרבי הריי"צ ברוסיה. כאילו שמקור ההשראה של מסירות הנפש על תורה ומצוות – כך אמר הרבי מבעלו – לומדים ומקבלים מהרבי הריי"צ.

כמנהגנו כשמספרים מגוון סיפורים או ווארטים מנסים לסדר לפי הספירות. התחלנו עם ההצלה שהרבי הריי"צ הציל אותנו וגם עם הערכתו לרבי הריי"צ והאמירה שכל מסירות הנפש של היהודים באותו דור היתה בהשראתו, "ממנו יראו וכן יעשו", וכל זה שייך לכתר, עצם, למעלה מטעם ודעת. גם להציל את החיים של צדיק – להציל את העצם של הנשמה – וגם מסירות נפש שייכים לכתר. כמובן, זה הכי חשוב מהכל. יהודים כאן – כשמספרים סיפור על צדיק צריך לנסות לשייך לנו, ללמוד לקח, ומאד פשוט שכאן כל אחד ואחד עם מסירות הנפש שלו, יש כאן הרבה מסירות נפש. שבזכות מסירות הנפש הקב"ה יביא אותנו אל המנוחה ואל הנחלה ואל המתנה בסוף.

חכמה: צורה בלי חומר

נתחיל לספר סיפורים קצרים וווארטים בינו לבין הרבי. התחלנו עם הרבי הריי"צ. הרבי תאר אותנו – מילים שהרבי אמר עליו, שרבי אהרן מבעלו הוא – "צורה בלי חומר, מופשט מהגוף". אדם שחי, מהלך על פני אדמות, אבל הוא בעצם צורה בלי חומר מופשט מהגוף. מסופר שחמשים שנה הוא לא ישן על מטה, רק נמנם על כורסא. הוא בקושי אכל. בבשר הוא בכלל לא נגע וגם לחם הוא בקושי אכל ובכלל מוצק הוא בקושי אכל – הוא חי בעיקר על נוזלים, וגם זה מעט שבמעט. הוא זכך את הגוף שלו מאד, עד שהרבי אמר עליו שמהלך בתוכנו אחד שהוא צורה בלי חומר.

הרבי פעם אמר על עצמו "מיין ענין איז [הענין שלי הוא] הגברת הצורה על החומר" – ווארט של הרבי, שכל הענין שלי, גם בחיים

¹⁷ ראה לוח "היום יום" ה' מנחם-אב (ובכ"ד).

לכית של רבי שניאור זלמן אשכנזי בירושלים, ואז רבי מאיר אשכנזי היה בשנחאי ועבר שם אירוע מוחי, סטרוק קטן. הוא בקושי התאושש, ונשאר לו איזה רושם – היו לו הרבה כאבים. רבי שניאור, האבא, ספר זאת לרבי מבעלז. לפני שהרבי מבעלז עזב את האירוח הוא אמר לו – כשבנך מאיר יגיע לארץ אני רוצה לראות אותו, לדבר איתו. באמת כאשר הוא הגיע לארץ האבא אמר לו והוא הלך לרבי מבעלז – לא הרבי שלו, אבל אדם גדול מאד. הרבי מבעלז אמר לו – אכן אני לא הרבי שלך, אבל יש לי עצה טובה לתת לך כדי להקל על הכאבים שלך, לשפר את הבריאות שלך. מה העצה שלי? שלשה דברים שאני מייעץ לך: לא לאכול חלבי, לא לשמוע מוזיקה ולא ללכת לקברי צדיקים. אנשים שהיו שם בעינים אצל הרבי מבעלז אמרו שאת שני הדברים הראשונים כבר שמענו שאמר לאנשים מסוימים, אבל את הדבר השלישי לא שמענו אף פעם. כך אמר, אתה רוצה להרגיש טוב? יש לי שלש עצות. זו דוגמה ל"פלא יועץ".

הוא התחיל לקיים את העצה הטובה הזו, ובאמת הוקל לו מאד – כל הכאבים עזבו אותו. כל הסיפור היה בשנים מיד אחרי השואה כאן בארץ. אחר כך הוא נסע – אותו ר' מאיר אשכנזי, הבן של שניאור זלמן, סבא-רבה של הרב העכשווי – לאמריקה. הוא בעצם נסע לרבי הקודם, אבל עד שהוא הגיע – היה בתש"י – הרבי הרי"צ הסתלק מהעולם (סיפור דומה קרה לכמה, כגון הרב יואל קאהן, החוזר של הרבי), והוא הגיע והיה שם רק החתן שלו, שעדיין לא קבל את הנשיאות. הרבי שנה שלמה סרב לקבל את הנשיאות. מה הוא יעשה? הוא בכל אופן נכנס לרבי – כל אחד היה יכול להכנס לרבי, סתם לדבר, לא בתור יחידות לרבי – והוא הביא פ"ג. פ"ג חסיד מביא לרבי, לא לסתם משפיע. הרבי אמר – זה לא בשבילי, תלך לציון. כל השנה הזו אם מישהו בקש מהרבי להתפלל הוא אמר שאני לא הכתובת –

נברא העולם הזה. היות שהצורה בלי חומר היא י נשים את הווארט בספירת החכמה, סוד האות י של שם הוי' ב"ה.

רוצים למקם את הווארטים לפי הספירות העליונות, והווארט הזה שייך לאות י, החכמה שבנפש. מה שהרבי אמר שהענין שלי הוא להגביר את הצורה על החומר, הוא כדי לחבר אמתית את הצורה והחומר, כבר י-ה, כמו "שכינה ביניהם", "איש ואשה זכו שכינה ביניהם", ה-י של איש ו-ה של האשה.

בינה ודעת: עצה פלאית שגרמה לרבי לקחת פ"ג ראשון

מה הסיפור הבא? עם צדיק אמת הולכים להתיעץ. הוא נותן עצות טובות, הוא "פלא יועץ" – ביטוי שכתוב על המשיח. העצות שהוא נותן באות מהבינה היתרה, הבינה שלו והדעת שלו ("אם אין דעת אין בינה ואם אין בינה אין דעת"), "בן חמשים לעצה" – חמשים הוא גם שער הנון של הבינה, "בינה יתרה", שייך לאשה. שער הנון שצדיק אמת זוכה לו – שם הבינה שלו, העצות שלו, וגם הדעת בה מרגיש לגמרי את היהודי שבא להוועץ בו. הוא מתקשר אליו ועם הבינה היתרה נותן לו עצה פלאית, "עצות מרחוק אמונה אמון", גם שייך לעמונה. לכן הסיפור הבא שנספר הוא על עצה שהרבי מבעלז נתן לחסיד חב"ד, כי כעת מספרים על הקשר של הצדיק של היום עם חב"ד.

מי שידוע, לרב של כפר חב"ד היום קוראים הרב מאיר אשכנזי, בן הרב הקודם הרב שמואל אשכנזי, הבן של הרב החב"די של תל אביב רבי משה אשכנזי, הבן של רבי מאיר אשכנזי שהיה בשנחאי, הבן של רבי שניאור-זלמן אשכנזי בירושלים. לאותו רבי שניאור זלמן היה בית גדול בקטמון – לא היה ממש גביר, אבל היה לו בית יפה – וארח בו הרבה אנשים, גם הרבה צדיקים, במיוחד פליטי שואה. כשרבי אהרן מבעלז יצא מתופת השואה בתש"ד הוא בא

געווייליכער יונגערמאן, 'אני סתם אברך'. הוא אמר לו – ניין, פון מיר קענסט דו נישט בעהאלטען, 'לא, ממני אתה לא יכול להסתתר'. הוא אמר 'יש לך יד חמה' והחזיק את היד שלו – לפי עדי ראייה זה היה עשר דקות.

אותו סיפור חזר על עצמו בוונה, הכל לפני המלחמה, ואז הוא בא עם הגיס שלו, גם חתן הרבי הקודם. לגיס הוא התייחס כמו סתם אדם, ועם הרבי היה אותו סיפור ממש, ועדי ראייה אומרים שהחזיק לו את היד רבע שעה – אפילו קצת יותר מהפעם הראשונה. לא רצה להניח את היד, אמר שיש ביד חום.

את הקשר הזה נשים כנגד שתי הידים – שני הסיפורים על ידים – שהן חסד וגבורה.

תפארת: הרבי לקח שירים מרבי אהרן

הרבי ספר שפעם אחת קבלתי שיריים מהרבי מבעלז. ממש פלא. יודעים מה זה שיריים – שהצדיק אוכל משהו ומשאר, הרבי מבעלז השאיר הכל כי בקושי אכל, ואז החסידים חוטפים את השיריים שלו כי זו ברכה. בחב"ד זה ממש לא נהוג, הדבר הזה של שיריים, אז פלא עצום שהרבי אמר שפעם אחת לקחתי שיריים מהרבי מבעלז, בעל ההילולא של היום. כתוב ששיריים היינו "שאר יעקב", "שארית יעקב". לקחת שיריים לוקחים מהיעקב של הצדיק, מהתפארת, מהפאר של הצדיק – לכן נשים את הווארט הזה בתפארת, שהרבי לקח שיריים מהרבי מבעלז.

נצח: הו"א של הרבי לטוס לארץ ללוית רבי אהרן

שוב, אנחנו היום בדיוק ששים שנה להסתלקות שלו. זה קרה בדיוק כמו קביעות השנה הזו, פרשת עקב היתה שבת קדש, כ' מנחם-אב. הוא דרש, היה מאה אחוז בסדר, דרש כדרכו. בתוך הדרשה שהוא דרש בשבת

לך לציון של הרבי דער שווער, של חמי. הוא אמר – אבל יש לי סיפור, שהרבי מבעלז אמר לי שלשה דברים. הדבר השלישי הוא אמר לי לא ללכת לקברי הצדיקים. כשהרבי שמע זאת הוא הרצין מאד-מאד, הלך לחדר אחר, ויצא לבוש סירטוק וגרטל, ולקח את הפ"נ שלו. כנראה שזו הפעם הראשונה שהרבי קבל פ"נ ממישהו. כלומר, מה כאן הפלא יועץ של הרבי מבעלז? שפשוט הוא הכתיר את הרבי. סיפור מדהים.

איך להסביר את שלש העצות – לא לאכול חלבי, לא לשמוע מוזיקה ולא ללכת לקברי הצדיקים – גדול עלינו (אולי כנגד חב"ד). זה "פלא יועץ". את כל הסיפור הזה שמנו בכינה ודעת.

חו"ג: רבי אהרן אומר שלרבי יש ידים חמות'

האם היה קשר ממש אישי בין רבי מאהרן מבעלז לרבי? כן. היו כמה פעמים. פעמים שהרבי הלך אליו באירופה.

פעם ראשונה היתה בברלין, שהרבי היה אברך צעיר, חתן של הרבי הריי"צ, והגיע לשם הרבי מבעלז. כולם נהרו לקבל את פניו, לקבל ממנו ברכה. הרבי לא היה רגיל בכעין זה, אבל גם רצה לפגוש את הצדיק – האדמו"ר מבעלז. הוא בקש מחבר אחד, לא חב"דניק, שיותר התמצא בכגון דא, שיקח אותו. הלכו יחד, בדרך פגשו עוד חב"דניק שגם הולך לשם, והרבי השביע את שניהם שלא יגלו מי הוא, שהוא חתן הריי"צ. הרבי מבעלז כשהיה מקבל אנשים היה מרכין את ראשו למטה, לא היה מסתכל עליך, ועוטף את היד שלו במגבת ועמה לוחץ את היד ואומר 'שלום עליכם', נותן ברכה. כך עברו מהר כל תור האנשים. כשהרבי הגיע, בתור יהודי פשוט, הוא לקח את היד – בתוך מגבת – ולא עזב אותו. הוא הוריד את המגבת והמשיך ללחוץ את היד של האברך הזה, ושאל אותו 'מי אתה?'. הרבי ענה לו – איך בין א

כשהוא יצא עם הקריאה הזו של החזית המאוחדת היו מבקרים. הגיע לאזניו, אולי אפילו אחד מהחסידיים שלו, שאמר 'רבי, אידן מיט גוים?!'. גוים הוא התכוון מזרוחניקים! הוא אמר לו לך לרחוץ ידים שלש פעמים, תתחרט, ותאמר שלש פעמים 'אידן מיט אידן'. היו כמה פעמים שהוא אמר למי שאמר משהו לא בסדר שירחץ ידים שלש פעמים ויאמר שמתחרט על מה שאמר – תיכף נספר עוד סיפור כזה.

הענין הזה שייך למלכות, כי המלכות היא תיקון המדינה – מה צריך לעשות כאן. אם רוצים היום לקבל ממנו השראה, ההשראה העיקרית היא שצריך להתאחד – קודם כל כל מי שמאמין, צריך אחדות, חזית מאוחדת. אם היתה חזית מאוחדת – כנראה לא היינו יושבים כאן היום, כי לא היה קורה מה שקרה...

הוד: הסתלקות רבי אהון – סימן לחשך כפול ומכופל

נחזור להוד: הוד ומלכות הולכים יחד, אבל הוד הולך גם יחד עם נצח שהרי נצח והוד הם "תרין פלגי גופא". בתוך השלשים שלו מישוהו מהקצה השני של הקשת שאל את הרבי למה הוא לא מדבר על "אתחלתא דגאולה", שהרי אנחנו ב"אתחלתא דגאולה". הרבי אמר ש"אתחלתא דגאולה" תתחיל כאשר משיח יבוא, ועכשיו אנחנו ב"חשך כפול ומכופל", והראיה שגדולי ישראל מסתלקים מן העולם.

שוב, זה ווארט שהרבי אמר תוך השלשים שלו – כמובן התכוון אליו. שהמצב הוא חשך כפול ומכופל והסימן שגדולי ישראל עוזבים אותנו. זה שייך לספירת ההוד, ש"הודי נהפך עלי למשחית", "כל היום דוה". הולך יחד עם זה שבשעת מעשה היתה הו"א שהוא יעלה על מטוס ויעלה לארץ. את שני הווארטים האלה נשים כצמד בנצח והוד. נצח הוא הנצחה, הלוייה היא הנצחה של הצדיק והווארט שאנחנו

הוא אמר בפשטות שכאשר אבא או רבי נפטר מן העולם, עוזב את העולם, על הילדים ועל התלמידים להתחזק ללכת בדרך. כך הוא אמר בתוך הדברים שלו. במוצאי שבת הוא באופן פתאומי חלה ועלה השמימה. מוצאי שבת זה כבר היום, כ"א מנחם-אב. יש הבדל של שש-שבע שעות בין כאן לאמריקה, כלומר שבאמריקה עדיין היתה שבת, אבל ברגע שהרבי שמע את הבשורה במוצאי שבת שם הוא מיד שאל את המזכירות אם יש אפשרות לעלות עכשיו על מטוס ולהגיע לארץ ללוייה. הלוייה היתה ביום ראשון בבקר, ואמרו לו שלא שייך, כבר היה אחרי כל המטוסים. זה ממש משהו מדהים לגמרי, כי אנחנו יודעים שהרבי לא בא לכאן בכלל – עם כל הסבות שלו, אלף סיבות שמנסים להבין למה הרבי לא בא לארץ – אבל הנה יש ווארט שלרבי היתה הו"א שהוא רצה להגיע לכאן מיד בשביל לוית הרבי מבעלז ולא אסתייע מילתא.

מלכות: הרצון בחזית דתית מאוחדת

הווארט הזה הולך יחד עם עוד משהו, אך כדי להבין יותר טוב נקפוץ רגע למלכות, שהיא הדעה הפוליטית שלו. בבחירות הראשונות כאן בארץ, אחרי קום המדינה, הרבי מבעלז היה העיקרי שהחזיק ממה שנקרא "חזית מאוחדת" – שכל המפלגות הדתיות ילכו יחד. מהחרדים, אגודה, ועד מזרוחניקים, כולם יחד. נציין שזו בדיוק היתה הדעה של הרבי, גם אז וגם תמיד, גם היום. אם רוצים ללמוד תכל'ס משהו מהרבי מבעלז – זה הדבר הכי חשוב ללמוד ממנו. הוא רצה גוש אחד של כל המאמינים בה', כל המאמינים בתורה – לא משנה באיזה צד של הקשת אתה נמצא, שכולם יתחברו. פעם אחת באמת היתה כזו חזית, אז. אם היה היום אפשר לתאר כמה תועלת היה מביא לעם ישראל, אך אין לדאבוננו.

שלו (כמו לחיצת היד) גם עם הרבי הריי"צ וגם עם הרבי. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן, הוא ודאי רוצה שהמקום כאן יבנה מחדש. אפשר גם פה לחשוב עליו ולבקש ממנו שיפעל שכן יהיה בקרוב ממש.

התיישבות ר"א מבעלז בת"א ואהבת כל יהודי

מי שר פה? [המואזין]. כשהרבי מבעלז בא לארץ בתש"ד הוא לא מיד הלך לירושלים. רק יותר מאוחר, כעבור כמה שנים. הוא אמר שבבני ברק הוא בכלל לא רוצה להיות, גם לא בירושלים. איפה כן? בתל אביב. עכשיו אנחנו, בע"ה, יש חבר'ה שרוצים לעשות התנחלות בתל אביב. הוא ואחיו הלכו לגור בתל אביב, שם הקימו את החדר הראשון של ילדים, ת"ת הראשון בתל אביב. למה הוא בחר בתל אביב? כי תל אביב היה המקום היחיד בארץ – אז – שאין בו לא מסגד ולא כנסייה, המקום הכי טהור בארץ.

עוד פעם, חוץ מהסיפור של 'אידן מיט גוים', בכלל הוא לא היה מסוגל לשמוע שום גנאי על שום יהודי בעולם. אם מישהו אמר ח"ו שיש יהודי מחלל שבת הוא התעצבן עליו מאד, לא אומרים שום מלת גנאי על אף יהודי בעולם. אפשר לומר תינוק שנשבה, כל מיני ביטויים, אבל לומר על מישהו שהוא מחלל שבת – זו היתה הדוגמה – ח"ו לומר. הוא הרגיש שהמקום שצריך ללכת לשבת בו בארץ ישראל הוא תל אביב.

ג. מעלת משכן שילה

"לשכנו תדרשו" – יסוד המקדש בשילה

נחזור למה שדברנו בהתחלה: בעצם המקום הזה שאנחנו יושבים בו הוא בין שילה לבין ירושלים, בין המנוחה לבין הנחלה, ה'אינ' שבאמצע. יש עוד פסוק קודם בפרשה של היום, בו כתוב "לשכנו תדרשו ובאת שמה". רש"י

עדיין בגלות והחשך הוא כפול ומכופל ו"כי מפני הרעה נאסף הצדיק" היא בחינת הוד.

יסוד: עדות רבי אהרן על צדקות הרבי

נשאר לנו רק היסוד: גם ווארט, שאחרי כל מה ששמענו הוא לא יהיה הפתעה מדי גדולה. הסיפור הוא איך שהרבי מבעלז ראה את צדקות הרבי בתחלת הנשיאות, בשנים הראשונות. בשנים הראשונות הרבי היה אברך צעיר עדיין והרבי מבעלז הוא זקן צדיקי הדור. לקראת י"ט כסלו תשי"א – עוד לפני קבלת הנשיאות הרשמית – הרבי שלח מכתב לכל האדמו"רים וכל הרבנים החשובים שבדור ובקש מהם שבי"ט כסלו יעשו התוועדות לכבוד השחרור של אדמו"ר הזקן. כשהמכתב הזה הגיע גם לרבי מבעלז המזכיר שמקריא לו את המכתבים פתח והקריא את המכתב והיה לו נראה לו כעזות, ונזרק מפיו – א יונגרמאן אומר לרבי מה לעשות?! אברך צעיר אומר לצדיק יסוד עולם מה לעשות?! הבעלז-רב מאד הרציץ ואמר לו – דע לך שאתה משחק באש, לך מיד תרחץ ידים שלש פעמים, ותאמר שלש פעמים 'אני מתחרט', וכך היה. זה שהוא אמר על האברך הצעיר הזה, הרבי, שאתה משחק באש – הוא מצהיר שזה צדיק שצריך להזהר מהאש שלו, כמו שכתוב בפרקי אבות. את הווארט הזה, שמאשר את הצדיקות של הרבי, נשים בצדיק יסוד עולם, ספירת היסוד. בקבלה כתוב שמהיסוד יוצאת אש וצריך להזהר ממנה.

סיכום

אם כן, עשינו – בקיצור – פרצוף של כל הספירות, ווארטים בין בעל ההילולא של היום, רבי אהרן מבעלז, שנקרא אהרן על שם רבי אהרן מטשרנוביל וגם רבי אהרן הגדול מקרלין, שני סבים שלו, אהרן "אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", והקשר החם

אומר – מאד חשוב – שקודם צריך להיות "עד כי יבא שילה ולו יקהת עמים", קודם צריך להיות מלך המשיח. כמה שזה שילה? מספר חשוב מאד, שזה משה, "הוא גואל ראשון והוא גואל אחרון". כתוב "עד כי יבא שילה" – "יבא שילה" שזה משיח. שילה הוא משה ו"יבא שילה" משיח. "כי לא באתם עד עתה", "עד כי יבא שילה". שוב, יש מי שאומר שגם המנוחה וגם הנחלה "זו וזו שילה", דעת רבי ישמעאל, הכל שילה – יש דעה שהכל שילה, כל הענין הוא שילה, כלומר כל הענין הוא משיח.

אם עושים את חשבון הפסוק "לשכנו תדרשו ובאת שמה". קודם כל, מה הרמז לפירוש רש"י? "שמה", המלה האחרונה, בגימטריא שילה. עיקר הפלא לעשות את כל החשבון, "לשכנו תדרשו ובאת שמה" עולה ו"פ שילה – ה"פ שילה ועוד "שמה" – ששת צירופי משה (ביניהם שמה, משה, השם, שהם – אבן שהם, אבנו של יוסף הצדיק ששילה בחלקו – מהש, השם החמישי, המשיחי, של עב שמותיו יתברך). זו פנינה.

אמרנו שבשלוש המצוות של הרמב"ם הראשונה היא מלך ו"לשכנו תדרשו" זו המצוה האחרונה, ושואלים למה הוא משנה את הפסוק. בהלכות בית הבחירה הוא לא מדבר על מלך ועמלק, לכן נראה שמשנה את הפסוק דווקא בגלל הקשר למצוות הראשונות – דווקא אז צריך להביא את "לשכנו תדרשו ובאת שמה". יש גם כאן רמז יפהפה של גימטריא – "לשכנו תדרשו" שזה בדיוק "שום תשים עליך מלך", הפסוק הראשון שהביא לענין מלך (שהוא שילה). שילה הוא שי-לו – שילה כולל את ירושלים, שי ר"ת שילה-ירושלים. גם ה-לה של שילה שייך ל"נחלה", ירושלים.

בקיצור, אנחנו אוהבים את שילה, ומשילה עוברים דרך עמונה לירושלים. ה' יעזור שנזכה לבנין עמונה ובנין ירושלים, בנין בית המקדש, במהרה בימינו. יש עוד הרבה רמזים, אבל איני רוצה להטריח את הצבור הקדוש.

כותב "לשכנו תדרשו" זה משכן שילה". בפסוק הקודם רש"י כותב רק את שילה, ובפסוק הבא כבר יש גם שילה וגם ירושלים.

יש פלא שהמפרשים שואלים על הרמב"ם בתחלת הלכות מלכים: הרמב"ם כותב בהלכה ראשונה שכאשר עם ישראל נכנס לארץ ישראל נצטוונו בשלש מצוות – למנות להם מלך, למחות זרעו של עמלק ולבנות בית הבחירה. על כל הלכה הוא מביא פסוק, הלכה ראשונה בהלכות מלכים. הפסוק של מלך הוא "שום תשים עליך מלך", הפסוק של עמלק "תמחה את זכר עמלק" והפסוק של בנין בית הבחירה הוא "לשכנו תדרשו ובאת שמה" – החת"ת של היום, הקריאה של היום. אם כן, לפי זה יש איזה כח היום לבנין בית המקדש, ועיקר מה שאנחנו רוצים הוא כבר "אשר הוי' אלהיך נתן לך", המתנה, בית המקדש השלישי.

מה הפלא ברמב"ם הזה? שבהלכות בית הבחירה – הלכות רק על בית המקדש – הוא לומד את המצוה לבנות את בית המקדש לא מהפסוק הזה, אלא מביא פסוק אחר, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ואילו בהלכות מלכים לומד מפסוק אחר. המפרשים שואלים למה הוא שינה את הפסוק. בכל אופן, אם נחבר יחד את פירוש רש"י – שאומר שפשט הפסוק הוא משכן שילה, וכלל לא ירושלים – עם דברי הרמב"ם שמכאן לומדים את המצוה לבנות את כל בתי המקדש, יעלה שיש משהו בשילה, בה עמד המשכן 369 שנים, שממנה הכל מתחיל. אחר כך היו בירושלים שני בתי מקדש, 410 שנים ו-420 שנה (יש כאן איזו סדרה עולה, אפשר לחשב את המספרים שלפני כן ושאתרי כן, מי שמכיר את חכמת הסדרות הריבועיות), אבל יש משהו שהכל מתחיל משילה.

"עד כי יבא שילה" – קשר המקדש והמלך

מה אומר שילה? חוץ ממקום המשכן אומר "עד כי יבא שילה ולו יקהת עמים", שילה הוא מלך המשיח. הצורך בשילה לפני ירושלים גם

חיבוק של הקב"ה, "וימינו תחבקני", "שהיא בחינת קרבת אלהים ממש ביתר שאת מלפנים", "וכל הקרוב אל ה' ביתר שאת והגבה למעלה מעלה צריך להיות יותר שפל רוח למטה מטה, כמ"ש מרחוק הוי' נראה לי". עד כאן.

ה' מחבק את האדם, גם מחבק וגם מעלה אותו מעלה-מעלה, ועל האדם להשפיל עצמו מטה-מטה. ה' מקרב אותי, ודווקא אז אני צריך להרגיש עצמי רחוק, ועל כך – שאני מרגיש עצמי רחוק – כתוב "מרחוק הוי' נראה לי". מלים שיש בהן כוונה מיוחדת: "מרחוק הוי' נראה לי" עולה הוי' ברבוע (676), שלמות שם הוי' ב"ה. זו התגובה המתבקשת להתקרבות אל ה', מה שה' מחבק ומקרב אותי עד אליו ממש. יש ביטוי בזהר "לאשתאבא בגופא דמלכא" – ה' מקרב אותי עד לתוכו ממש, ועלי להרגיש את עצמי רחוק. זהו פירוש "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת".

חי נשות המלך – שכלול של ארבעה פרצופי לאה

האבא של הרבי מסביר כל דבר בתניא לפי קבלה עמוקה. הוא מביא מכתבי האריז"ל שהמלה "שאת" היא סוד לאה. יש לאה ורחל – לאה היא ירושלים ורחל היא ציון. יש ציון וירושלים – אנחנו קודם כל צריכים לבנות את ירושלים, "בונה ירושלים הוי'", והיינו בנין פרצוף לאה. פרצוף לאה נקרא שאת, ויש כאן בתניא ארבעה לשונות יחד עם שאת – שאת, הגבה, למעלה, מעלה.

זהו סוד בכתבי האריז"ל שקשור לדין של מלך, "עד כי יבא שילה". את פרשת המלך נקרא בשבוע הבא, ושם כתוב "ולא ירבה לו נשים" – כתוב שלפי הלכה למלך מותר להתחתן עם חי נשים ולא יותר. האריז"ל שואל שאלה שלא הייתי חושב עליה – אולי על המלך להתחתן דווקא עם חי נשים (ככה אפשר להבין על פי הסוד), האם מותר לו פחות? ומתריך – מותר לו פחות אבל אסור לו יותר.

נאמר לחיים על המים החיים האלה ונאחל – כעת אנחנו בתוך השבעה דנחמתא, שבועות של נחמה – שנזכה במהרה בימינו לנחמה השלמה, "בירושלים תנחמו", פסוק בישעיהו. רק נאמר את הסוד בקבלה: בנין ירושלים הוא מכח המילוי של שם עב, ששוא מו, ועליו נאמר "תבאמו ותטעמו", "בירושלים תנוחמו". ככה כותב הבן איש חי, שכל המלים האלה נגמרו ב- מו, ששוא גם אליה, "הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני יום הוי' הגדול והנורא. והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם".

ד. חי נשות המלך

אגה"ק ב: "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת"

רק כדי להזכיר משהו מבעל ההילולא של אתמול, אבא של הרבי, אני קורא כמה מלים מאגרת הקדש ב בתניא ונראה איך הוא מפרש: קודם סיפרנו סיפור על י"ט כסלו, שחרור אדמו"ר הזקן. אחרי השחרור הוא כתב לחסידים את אגרת "קטנתי", על הפסוק שאמר יעקב אבינו "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת". כעת אנו לכאורה במצב הפוך, שקרה כאן משהו לא טוב, אבל בקרוב בע"ה נוכל לומר כמו יעקב "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת": "פירוש שבכל חסד וחסד שהקב"ה עושה לאדם צריך להיות שפל רוח במאד" – כשה' עושה אתך חסד גדול צריך להשפיל עצמך מאד. הוא מדבר לעצמו ולכל הנלויים אליו, ה' עשה אתי-אתנו נס גדול כשהייתי בכלא – שחרור שהוא חסד עצום, עד אין סוף. התגובה הספונטאנית של יהודי לחסד גדול היא להשפיל עצמו, כמו שקראנו לפני שבוע "כי אתם המעט מכל העמים", שממעטין את עצמכם.

כשה' עושה אתי חסד זאת אומרת שהקב"ה בעצמו מחבק אותי. כל חסד שה' עושה עם האדם – גם כל נשימה שהאדם נושם – היא

חשיבה חיובית. יש כח במחשבה לפעול על המציאות, לשנות ולעצב אותה – והוא הכח של לאה. כח המחשבה הוא לאה וכח הדבור הוא רחל. בתוך המחשבה יש קודם כל ד בחינות, ואחר כך יש חי בחינות של מחשבה טובה. כל זה מגביה את האדם, ולכן יש כאן ארבעה לשונות – שאת, הגבה, למעלה, מעלה – ארבע לאה שנעשו חי.

חוק מזה שלאה היא מחשבה ורחל דבור, מה עוד ההבדל ביניהן? כתוב שלאה היא ענוה ורחל היא יראה ("אשה יראת הוי' היא תתהלל"). כתוב "עקב ענוה יראת הוי'" וכתוב "ראשית חכמה יראת הוי'" – עקב הענוה של לאה נמצא בראש היראה של רחל.

היות שלאה, "שאת כו'", היא ענוה מסביר רבי לוי'ק מה שכתוב כאן: ככל שאתה מתעצם עם לאה בכך שה' מחבק אותך ומגביה אותך מעלה מעלה, שאת וכו', כך עליך להשפיל עצמך בענוה למטה מטה. אם כן, לאה היא שני דברים – כח החשיבה החיובית, "חשוב טוב", וגם מיד לאמץ את מדת הענוה והשפלות, להיות שפל רוח במאד מאד.

לעבור מחסדים מכוסים לחסדים מגולים

שוב, נאחל שה' יעזור שעוד מעט נראה חסדים גלויים. יש בקבלה חסדים נסתרים וחסדים גלויים, כרגע אנחנו בחסדים המכוסים, אבל עוד מעט הם יתגלו ויהיה חסד גלוי, נרגיש כמה ה' מקרב ומגביה אותנו ואנחנו נשפיל את עצמנו לפניו יתברך. בהמשך הוא כותב "כלא, ואין ואפס" – שלש מדרגות של בטול עצמי שגם רבי לוי'ק מזכיר. הכל כתר, צריך להיות לא-אין-אפס (כנגד ג הרישין של הכתר – רישא דאריך, רישא דאין, רישא דלא ידע ולא אתידע). כאן לא המקום להעמיק בפירוש.

תמצית מה שלמדנו הוא שעלינו להתחיל מחשיבה חיובית ("חשוב טוב יהיה טוב"), אז החסדים מתגלים ומרגישים איך שה' מחבק אותנו, ואז אנחנו משפילים את עצמנו מתוך

הוא כותב משהו מאד מיוחד, שכל החיים האישיים של המלך הם בעצם חי בחינות של אשה אחת ושמה לאה¹. יוצא לפי זה שבנשות המלך אין בכלל רחל, הוא מתחתן עם לאה, ירושלים, שיש לה חי בחינות. אלה דברים עמוקים שלא נוכל לפתח עכשיו (וראה לקמן בהשלמה).

המלה **מלך** עצמה היא כפולה של חי (ו-צ), העולה **מלך**, היא האות ה-חי באלף-בית) – ה"פ חי – וכאשר מוסיפים ל-מלך עוד חי (נשים) הוא עולה "**ביפיו**" (בסוד "**מלך ביפיו**"), דהיינו ש-חי הנשים של המלך מוסיפות-מגלות במלך את יפיו המיוחד (ויש לומר כי על אף שרחל היתה "יפת תאר ויפת מראה" יותר מלאה, מעלת לאה שהיא מוסיפה יפי ביעקב עצמו, לה דווקא יש עינים יפות, "ועיני לאה רכות" ות"א "יאין", שהיא מקבלת מעיני יעקב כמבואר בקבלה, ומחזירה באור חוזר את יפי עיניה אליו, "עין בעין יראו", וד"ל).

כשהאר"י מפתח את חי הגוונים של לאה אמנו הוא אומר שבעצם הכל מתחיל מארבע לאה (**מלך** ועוד 4 לאה = 13 פעמים חי = **גואל צדק**). כמו שיש ארבע אמהות, יש ארבע לאה, ומהם מתפרט ומתפתח ונעשה חי. כתוב שמלך המשיח יהיה נשוי רק לאשה אחת, אבל היא תכלול ותשקף בעצמה את כל חי הבחינות (**משיח** אותיות **שם חי**, שם הוא בחינת אשה ויש לו חי שמות, חי נשים, הכל באשה אחת – **אשה** = טוב פעמים חי, "**מצא אשה מצא טוב** [פעמים חי]").

לאה – חשיבה חיובית וענוה

לאה היא מחשבה. יש ווארט בחסידות – "חשוב טוב יהיה טוב". היום קוראים לזה

¹ לאה בגימטריא "חי חי" שאמר חזקיהו המלך, שהיה ראוי להיות מלך המשיח. **מלך** עצמו עולה ה פעמים חי, נמצא שיש כאן סוד של ז-הב פעמים חי. **מלך** ועוד חי פעמים לאה = אם פעמים חי, סוד "אם כל חי".

וארבע לאות של מוחין דקטנות, כבר שמונה. אבל יש עוד משהו: אחרי שהמוחין דקטנות נכנסים לראש דז"א מתחילים המוחין דגדלות להכנס למוחין דז"א, אבל בתחלה נכנסים רק הו"ק שלהם. מוחין דקטנות נקראים יניקה – כשיש לז"א רק מוחין דקטנות הוא במצב של יניקה והכל שמות אלקים. אחר כך, כשהוא גדל, מתחילים להכנס המוחין דגדלות, אבל רק הו"ק שלהם. אז יש תערובת – יש גם את הו"ק של המוחין דגדלות יחד עם המוחין דקטנות. זהו מצב ביניים, שגם קשור לסוד של החלל או האין שבין היש' ליש', בין ה"מנוחה" ל"נחלה", ודווקא במצב הזה יוצאות לא פחות ולא יותר מעשר לאות, להשלים את ה-ח-י (הסימן: ד-י-ד, שייך לדויד המלך).

אחר כך, כאשר כל המוחין דגדלות נכנסים לראש ז"א הם דוחים החוצה, למטה, את המוחין דקטנות, שכלל לא ממשיכים להיות שם. קודם המוחין דקטנות יורדים לגרון דז"א, ואחר כך נדחים עוד יותר עד שיורדים ליסוד דז"א. הדחיה הזו לגמרי, שאין יותר מוחין דקטנות, היא רק כאשר כל המוחין דגדלות נכנסים. בשלב הביניים אין להם כח לדחות, ולכן כל המוחין נמצאים יחד בערבוביא. במצב הזה כל אחת מהמדרגות שונה מאשר כשהיא בפני עצמה. כלומר, המוחין דקטנות כאשר הם יחד עם הו"ק דמוחין דגדלות הם במדרגה יותר נעלית ממוחין דקטנות בלבד, והמוחין דגדלות כאשר הם עם המוחין דקטנות הם פחותים מאיך שהם בפני עצמם, ולכן כל אחד מוציא עוד 4 לאות ויש עוד 8.

החידוש שדווקא במצב הזה של הערבוביא יש כח באבא להוציא עוד לאה מאחורי הראש דז"א, קודם אמא הוציאה והוא לא. קודם שתי בחינות אבא היו בפנים, בחינה אחת של אמא בפנים ובחינה אחת בחוץ. במצב הביניים כל בחינה של אבא, הקטנות והגדלות שלו, מוציאה עוד בחינה שעומדת מאחורי הראש של ז"א, כך שיש חמש-חמש לאות במצב הביניים.

עונה, כולא קמיה כלא חשיב. לחיים לחיים, שתהיינה רק בשורות טובות. יש כאן גם חתן וכלה, שתהיינה הרבה שמחות – שמענו שהיו כמה בריתות במקום הזה – בזכות זה שהמקום יבנה במהרה לתפארת, לחיים לחיים.
[מכאן ואילך השלמות]

ארבע לאות

הנושא של חי נשים הוא סוגיא שלמה באריז"ל, המופיעה בשער המצוות בהתחלת פרשת שופטים.

מה הן ארבע הנשים, ארבע הלאות המקוריות, מהן מתפתחות כל ה-ח-י? המוחין דז"א מתלבשים בנה"י דאו"א ונכנסים לתוך הראש של ז"א. לכל נה"י, של אבא וגם של אמא, יש גם את המלכות. מהמלכות דאבא יוצאת לאה ראשונה, מהמלכות דאמא יוצאת לאה שנייה. אחר כך המלכות דאבא מכה במלכות דאמא – כלומר מאירה במלכות דאמא – ומהארה זו יוצאת עוד לאה, לאה שלישית. הכל קורה בתוך הראש של ז"א, הכל קשור ל"חשוב טוב", לחשיבה של ז"א – ז"א חושב טוב. מה שז"א חושב טוב היינו שלש לאות שבתוך הראש שלו. אבל אחר כך המלכות דאמא בוקעת החוצה מאחורי הראש של ז"א ומוציאה שמה עוד לאה רביעית. לאה הרביעית היא בסוד ה"קשר של תפילין", "וראית את אחורי". אלו ארבע לאות המקוריות.

מארבע ל-ח-י – התכללות קטנות וגדלות

איך מגיעים מארבע למספר ח-י? כמובן, צריך להסביר כל אחת בפני עצמה מה ענינה. הוא אומר שהכל לאה, רק שיש כאלה שהאריז"ל גילה ומהרח"ו ציין בפרט ואת שאר הנשים הוא לא מפרט. לעניננו כאן די לומר שכולן בחינות של לאה.

יש עוד הקדמה אחת: יש מוחין דקטנות ויש מוחין דגדלות. בכל מדרגה יש את כל ארבע לאות האלה – ארבע לאות של מוחין דגדלות

– לכן כתוב "תתן אמת ליעקב" – האמת של ה' היא המתנה, בית המקדש השלישי, והאמת שלי היא כמו "אשה מזרעת תחלה", אתערותא דלתתא שלי, המקדשים הקודמים. בקיצור, הווארט שם הוא שלהגיע לכך שהאמת של ה' תכנס בי הוא על ידי צדקה. אם כן, יש סדר של אמת-צדקה-אמת (**אמת צדקה אמת = תפארת**, "תפארת ישראל" – **ישראל** היא הנקודה אמצעית של **תפארת** – מדת יעקב, עליו נאמר "תתן אמת ליעקב". פנימיות התפארת היא מדת הרחמים – "ונתן לך רחמים ורחמך" – "כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים" לתת לו את "אמת הוי". **אמת-צדקה-אמת, תפארת = המשולש של 46, 23 פעמים 47, חיה פעמים בטול**, שתי בחינות חכמה, "פנימיות אבא פנימיות עתיק" – **חכמה** במשולש פרטי = **תפארת**, סוד "מה שמו ומה שם בנו" ! הר"ת של **אמת-צדקה-אמת = 92 = 4 פעמים 23**, הס"ת = 805 = 35 פעמים 23, האמ"ת = 184 = 8 פעמים 23. בסיס הסדרה המתחילה 4 8 4 23 = 23 ! בסיס הסדרה המתחילה **יעקב רחמים תפארת**, 182 298 1081 = 667 = 29 פעמים 23 (!). לתכלית האמת לאמתה, "אמת הוי" מגיעים בזכות ה"גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה".

לענינו, דווקא במצב הבינים, שיש בו ערכוביא של מוחין, קטנות וגדלות יחד, ויש הרבה גוונים, עשר מדרגות של לאה, כל מיני מחשבות, העבודה היא להרבות בצדקה. גם ווארט חשוב, שהעבודה היום של תושבי עמונה, במצב הבינים שלהם, היא להרבות בצדקה.

היום אנחנו, כל עם ישראל, נמצאים בדיוק במצב הזה הבינים שיש ערכוביא של קטנות וגדלות מוחין. במקום אחר כתבנו שקטנות מוחין היא ראש קטן וגדלות מוחין היא ראש גדול. יש אנשים שהם ראש קטן (משלימים עם המציאות הקיימת, עם ראש למטה) ויש אנשים שהם ראש גדול (חותרים לשינוי המצב

כך השלמנו **חי לאות** – 4-10-4 במצבי ז"א מיניקה לבגרות שלמה. נמצא (לא ראיתי את זה כתוב במפורש אבל כך יוצא) שמתוך ה-**חי לאות ו** – **א-ד-א** (א ממלכות דאמא דקטנות, א ממלכות דאמא דגדלות ו-ד במצב הבינים – **ב ממלכות דאמא דקטנות וגדלות ו-ב ממלכות דאבא דקטנות וגדלות**) – עומדות-מתתגלות בחוץ מאחורי הראש של ז"א ואילו **יב** עומדות בתוך הראש, יחס של "שלם וחצי" (שלם בפנים ו**חצי בחוץ**, לשון נופל על לשון). וכך ניתן להסביר את סוד לימוד ההיתר של **חי נשים** (בלבד) למלך: "ואם מעט נאזו היו לדוד ו נשים, אלו ששמותיהן מפורשים בקרא, היינו שמתגלות בחוץ] ואספה לך כהנה וכהנה [כפלים, שלם ביחס לחצי"¹, ודוק היטב. אותן ו לאות מגולות שמתחלות **א-ד-א** כנ"ל כוללות את כל ה-**חי** (החצי כולל בעצמו את השלם וחצי יחד!) שהרי **א-ד-א** ברבוע פרטי = **חי** (במשולש פרטי, **א-ד-א = יב**, היינו **יב** הלאות העומדות בפנים) !

אמת-צדקה-אמת

באגרת הקדש ו', שסיימנו בחת"ת אתמול, כתוב שיש את האמת שלי ויש את האמת של ה'

¹ "ואם מעט ואספה לך כהנה וכהנה" – 6 תבות, לרמוז שכל **חי** הנשים נכללו ב-1 המקוריות. הר"ת = 108 ("ואם מעט" = 46 ; "ואספה לך" = 36, **לאה** ; "כהנה וכהנה" = 26 = 3 פעמים **לאה**, אותיות **מלך** ועוד ו-1, ו-1, **מלך** עם תוספת – כל ו היא תוספת של חיבור אל המלך – של **חי**, ודוק. ה-ו השלישית, של "וכהנה" היא האות ה-**חי** בפסוק) = 6 פעמים **חי**, הערך הממוצע = "מלך] **ביפיו** [על ידי **חי נשיון**] כנ"ל ! הס"ת = 84 = 6 פעמים **דוד** (המלך, שמותר לו **חי נשים**). האמ"ת = 342 = 6 פעמים 57, **מזבח, חוה חוה חוה**. הכל = 6 פעמים 89, **גוף** – האשה היא בחינת גוף כנודע.

שש הנשים המקוריות שנשא דוד כוללות את כל אלה הנשים שנשא שלמה (בעברה) – **שש נשים = 1000**.

מספר הצירופים של "בראשית" ו"ארבע אמות של הלכה" ועוד "ארבע אמות בארץ ישראל" עולה 2664, ד"פ 666 (מספר מאד חשוב, משולש 36, משולש 8 ו-6 ברבוע) – "ארבע אמות של הלכה" = 1110 = 30 פעמים 37 (גילוי היחידה שבנפש, "יחידה ליחדך"), "ארבע אמות בארץ ישראל" = 1554 = 42 פעמים 37 (יחד, 2664 = 72, חסד, שם עב, האיטן שבנשמה, פעמים יחידה). 2664 ועוד רבי יוחנן רבי חייא בר אמי משמיה דעולא = 4000 = 4 (אמות) פעמים רבי חייא בר אמי משמיה דעולא!^ח רבי חייא בר אמי משמיה דעולא רבי ירמיה בר אבא אמר רבי יוחנן ועוד פעמיים "ארבע אמות" (של הלכה בארץ ישראל = 1224 = 4 פעמים 306, אשה, יהלם טוב, טוב פעמים חי כנ"ל) = 3700 = 100 פעמים יחידה (4, אבא, פעמים 925, מספר ההשראה ה-22, מספר החשמל ה-25).

לטובה). ככלל (כלל ישראל), לראש הגדול האמתי טרם זכינו (אנחנו בעולם העשייה, "אף עשיתיו", שרובו ראש קטן). היום אנחנו במצב בינים של ערבובית ראש קטן וראש גדול יחד, ובמצב הזה צריך להרבות בצדקה ואז נזכה למתנה של "תתן אמת ליעקב", שה' יאמת את המדות הטובות שלנו (והרצון הפנימי שלנו לגאולה).

ה. ארבע אמות

"ארבע אמות של הלכה" ו"ארבע אמות בארץ ישראל"

רצינו לקשור הכל לשני מאמרי חז"ל של "ארבע אמות" – "מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד" (זה ה"ארבע אמות" הראשון בש"ס בבלי, מתוך כמה אמות – "הכל הולך אחר הפתיחה" "בתר רישא גופא אזיל") ו"כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל מובטח לו שהוא בן העולם הבא". המימרא הראשונה מופיעה במסכת ברכות, ובעקבותיה אומר אביי שעד שלא שמע אותה היה לומד בביתו ומתפלל בבית הכנסת, אך לאחר ששמעה הוא מתפלל היכן שהוא גורס.

לכאורה אלה שני מאמרים הפוכים, הראשון אומר להסתגר רק בבית המדרש והשני אומר לצאת לטייל ארבע אמות בארץ ישראל, אבל החיבור שלהם הוא החיבור של הצורה והחומר, "מובטח לו שהוא בן העולם הבא" כבר בעולם הזה, כפי שהוסבר בשיעור.

המאמר השני הוא מאמר של רבי יוחנן ("אמר רבי ירמיה בר אבא אמר רבי יוחנן"), בגימטריא 336, שעולה פורים, כמו שהזכרנו הרבה פעמים. המאמר הראשון הוא מאמר של רבי חייא בר אמי משמיה דעולא, בגימטריא 1000 (צריך להוסיף אותו לגימטריאות של 1000 אצלנו). "ארבע אמות" עולה 720 (6 בעצרת,

^ח "רבי חייא בר אמי משמיה דעולא" כולל את שני החכמים יחד, משא"כ "אמר רבי ירמיה בר אבא אמר רבי יוחנן", ולכן חישבנו את רבי יוחנן, עיקר בעל המימרא, לחוד, ודוק. בכל אופן ראוי לחבר את כל שמות כל ארבעת החכמים (סוד "ארבע אמות") יחד: רבי חייא בר אמי עולא רבי ירמיה בר אבא רבי יוחנן = 1620 = 5 פעמים 324, חי ברבוע (לאה פעמים אדם, וד"ל).

א' אלול ע"ז - כפר חב"ד

סעודת ראש חדש אלול

לכבוד בר-מצוה אביחי שי' מרנץ

א. עבודת אלול – תיקון ה'אני' (כח הדעת) | ב. "מזבח חדש בציון תכין" | ג. בעל הטורים:
"ולא יזידון עוד" בכח המלך (השלמה)

ה"ח שבדעת, עטרא דחסדים שבדעת (כששתי הפרשיות שמתחילות "והיה" באמצע ו"קדש" מכאן ו"שמע" מכאן היינו סדר הנחת הפרשיות בתפילין דר"ת).

ידוע בכתבי האריז"ל שארבעת המוחין (ארבע הפרשיות שבתפילין) הם בסוד "ארבעה נכנסו לפרדס" כאשר רבי עקיבא ש"נכנס בשלום ויצא בשלום" הוא כנגד העטרא דחסדים שבדעת, פרשית "שמע ישראל", שהיא הכוללת את הכל. והסימן: הערך הממוצע של "קדש" "והיה" "והיה" "שמע" במ"ק הוא "שמע" (14, הבר מצוה נכנס לשנת ה-14 שלו).

הבר-מצוה נעשה בר-דעת, לכן בעיקר שייכות לו שתי הפרשיות של הדעת, שתי הפרשיות הראשונות של ק"ש, כאשר העיקר ביניהן (שיש אומרים שרק היא מדאורייתא) היא "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד וגו'", העטרא דחסדים שבדעת (דרגת רבי עקיבא, כללות חכמי התורה שבעל פה וכנגד השכינה עצמה בעשרה הרוגי מלכות כנודע).

גם אנחנו בחדש אלול צריכים להתעצם עם הדעת, "דע את אלהי אביך ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה" (כפי שאמר דוד המלך לשלמה בנו בהיותו בן יב², שנת ההכנה לבר-מצוה,

א. עבודת אלול – תיקון ה'אני' (כח הדעת)

נגנו^א "אני לדודי", ניגון רוטטוב, מאמר בר מצוה, ניגון שאחרי מאמר, "אלי אתה" (אדה"ז), פלפול בענין שני זוגות תפילין (מתוך "אשא עיני"), "כוס ישועות".
לחיים לחיים, חדש טוב ושנה טובה.
נגנו "שאמיל".

פרשיות התפילין ומעלת פרשת "שמע" (חסדים שבדעת)

לחיים לחיים. שמענו מהבר-מצוה שפרשית "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" היא כנגד החסדים של הדעת. ארבע הפרשיות מקבילות לארבעת המוחין: "קדש" כנגד החכמה; "והיה" כי יבאך" כנגד הבינה; "והיה אם שמע" כנגד עטרא דגבורות שבדעת, ה"ג שבדעת (שם גם באהבה כתוב רק "בכל לבבכם ובכל נפשכם", בלי "בכל מאדך", וכן יש פסוקי גבורה ודין – "השמרו לכם פן יפתה לבבכם... וחרה... ועצרו... ואבדתם...") – שיש נוהגים לומר (בשקט); ו"שמע ישראל" – שהמשכו הוא "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", דהיינו מצב של "עושיין רצונו של מקום", שיא האהבה ("ובכל מאדך") – כנגד

בב "ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה" – יב תבות (רמזו לשנת ה- יב של שלמה). והוא עולה בנימטריא 2521 שהוא מספר

^א נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

דחסדים וגם בעטרא דגבורות יש ה בחינות – ה"ח וה"ג – שמתפשטות ב-ה מדות הלב, מחסד עד הוד. "תמים דעים" מתחיל בדעת ומסתיים בהוד, כמו שנסביר.

ב"תמים תהיה עם הוי' אלהיך" – עם כל הפירושים, יש לנו מאמר גדול על שיטות רש"י, הרמב"ן והרמב"ם – יש דעת, כמו שרש"י מפרש להיות תמים עם ה' ולא לחקור אחר העתידות. לפעמים הדעת היא לחקור, אבל אם אדם בר דעת הוא יודע שלא תמיד צריך לחקור. בדעת יש שיקול, שיקול הדעת, והשיקול הראשון של הדעת הוא האם בכלל צריך לחקור את הנושא או שלא צריך לחקור את הנושא. צריך לומר שעטרא דחסדים היא דווקא לחקור – "דע את אלהי אביך וגו'" – כי מתוך חקירת הנושא האלהי מולידים מדות טובות בלב ("ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה"), החל מה"יומא דאזיל עם כולהו יומין", ספירת החסד, "ואהבת את הוי' אלהיך" כמו שאמרנו קודם, מולידים אהבה "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". אבל עטרא דגבורות הוא לדעת מתי לא לחקור את הנושא, רק לסמוך על ה', להיות "עם ה'".

לפי זה, "תמים תהיה עם הוי' אלהיך" שייך לפנימיות העטרא דגבורות שבדעת (והוא התיקון של אלישע אחר, שבארבעה שנכנסו לפרדס מכוון כנגד העטרא דגבורות שבדעת, וחסאו – שמשום כך יצא לתרבות רעה – היה שלא קיים "תמים תהיה וגו'" אלא חקר במקום שאין לחקור, כמבואר בחז"ל, ודוק), ומתאים לכך שהתמימות היא בהוד שבסוף קו שמאל (באלישע אחר התיקיים "הודי נהפך עלי למשחית").

תיקון הדעת: "שמע ישראל" ו"תמים תהיה"

צריך לומר ששני הפסוקים האלה הולכים יחד – זוג חשוב של פסוקים במשנה תורה [שכל ענינו הוא "משנה", לחבר בין שנים], "שמע ישראל הוי' אלהים הוי' אלהינו הוי' אחד" ו"תמים תהיה

"מופלא הסמוך לאיש"). צריך לדעת את ה', צריך גם לדעת את החבר, להתקשר בהתקשרות והתחברות לעוד נשמה בישראל, צריך לדעת את בן-בת הזוג, "אני לדודי ודודי לי" ר"ת אלול, אלול הוא חדש של דעת (אלול בגימטריא בינה – אם אין דעת אין בינה כו'), דעת בינה, דעת אלול = ישראל. "וישראל עשה חיל" בחדש אלול, חוש המעשה).

"תמים תהיה" – תמימות הדעת

אנחנו עכשיו מסיימים את שני ימי ר"ח אלול, סוף א' אלול, ובחת"ת קראנו בתורה את "רביעי" של פרשת שופטים. בעצם עכשיו אנחנו יוצאים מ"רביעי" וברגע הזה עומדים בפסוק האחרון שלו – פסוק שהוא כלל גדול בתורה – "תמים תהיה עם הוי' אלהיך".

בדרך כלל אנחנו מייחסים את התמימות בנפש לספירת ההוד, אבל כתוב שתמים הוא גם בחינת דעת, כמו בביטוי "תמים דעים" (הישיבה שלנו בירושלים נקראת על שם החיבור בין תמימות לדעת – "תום ודעת". בעצם, "תמים דעים" כולל את כל החב"ד – "תמים דעים" = חכמה בינה דעת. ומקורו בפלא עליון – "התדע על מפלשי עב [מה שמעל לעבים, מעל לחוקי הטבע, ואפילו מעל לשם ע"ב דא"ק, היינו אוא"ס ב"ה שלפני הצמצום] מפלאות תמים דעים"). גם בעטרא

ההשראה ה-36 (6 ברבוע שהוא 8 במשולש) ומספר המגן-דוד ה-21 (6 במשולש). הר"ת = 637, 13 פעמים 7 ברבוע = "וראת הוי'" (ראשית העבודה ועיקרה ושרשה). האוס"ת = 1884 = 1 צירופי שם ש-די (שלמה בן דוד בן ישי [יחד שבטי ישראל] ר"ת ישי כנודע. שלמה בן דוד בן ישי [דוד אותיות] = 813 = "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור" [לאחר מלכות שאול שהיתה בבחינת "ברישא חשוכא – והדר נהורא"] שעולה "ויברל אלהים בין האור ובין החשך" וכן "ויאמר אלהים נעשה אדם" ר"ת אדם דוד משיח"), ודוק.

מאד יפה ששני הפסוקים האלה משלימים את הדעת של היהודי.

את הפסוק "שמע ישראל" קוראים תמיד בשבת "נחמו", אחרי תשעה באב, באמצע חדש אב, ואת הפסוק "תמים" קוראים תמיד בתחלת חדש אלול. כלומר, שלמות הדעת היא דווקא עכשיו – לא סתם בחדש הזה אלא היום, הרגע הזה, סיום "רביעי" שלפי קביעות שנה זו חל ב- א אלול, ר"ח אלול.

חשבון הנפש – איפה אני?

הראיה הכי ברורה שאלול הוא דעת הוא הר"ת "אני לדודי ודודי לי" – התקשרות (דעת לשון התקשרות והתחברות) החתן והכלה בשיר השירים, החל מהאתערותא דלתתא של הכלה.

עם דעת מתקנים את ה"אני" שבנפש. "אל אחר אסתריס ולא עביד פירין", בסטרא אחרא, בקלפות, אין דעת, וממילא ה'אני' הוא פרוע – 'אני' של ישות, של גסות רוח, של "אנא אמלוך", אי אפשר לתקן אותו. אין טיפול נפשי, אין פסיכולוג שמסוגל לטפל ב'אני' של הקליפה, כי אין לו דעת – אין מה לעשות איתו. אבל את ה'אני' של היהודי אפשר לתקן כי יש בו דעת, והתיקון של ה'אני' של היהודי הוא בחדש אלול, לפני ראש השנה החדשה.

זהו בעצם עיקר החשבון נפש. צריך לעשות ספירת מלאי בחדש אלול, חשבון נפש – יש כל מיני פרטים, אין ספור פרטים של מה שהיה במשך השנה, ועיקר השאלה שאדם צריך לשאול את עצמו, כמו שאמר אדמו"ר הזקן, הוא "איכה?" (באידיש, 'אני' הוא 'איך' – 'איכה'). איפה נמצא ה'אני' שלי? באיזה מקום? באיזה מצב? האם אני נפרד מה' יתברך, מכנסת ישראל, האם ה'אני' כפרט נפרד מהכלל או שאני מחובר לכלל?

מסירת ה'אני' לה'

כשאני אומר את הפסוק "אני לדודי ודודי לי" הפשט הפשוט הוא שהכלה אומרת שאני

עם הוי' אלהיך".³¹ מה הסימן שהפסוקים האלה משלימים אחד את השני? "שמע" עולה 410 ו- "תמים" עולה 490, יחד משלים לרובע – 900, ³⁰. לא סתם רבוע אלא ל ברובע, ל פעמים ל, הציור שר"א אבולעפיא מצייר של הלב היהודי. שלמות ה-ל ברובע היא שמע-תמים. ר"ת שת – בן אדם הראשון ממנו הושתת העולם (שת במ"ק הוא גד, הבן השביעי, החביב, של יעקב אבינו, "שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון", השבט של חדש אלול). והנה, פלא, "שמע" [ישראל] "תמים" [תמים] תהיה" = 961 = ³¹! נמצא ש"שמע ישראל" "תמים תהיה" = מספר ההשראה ה-אל (1861, אלף אורות שמאירים בבית המקדש בראש השנה, ראה להלן).⁷

יש תופעה נוספת מאד מיוחדת: אנחנו יודעים שב"שמע" יש שתי אותיות רבתי – ע של "שמע" ו-ד של "אחד", והסימן הוא דע, עד, "אתם עדי", "עד הוי' בכם", אנחנו מעידים על אחדותו יתברך כשאומרים "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד". אבל לפי המסורה הקדומה גם ה-ת של "תמים תהיה עם הוי' אלהיך" היא ת רבתי – דבר מאד נדיר, אותיות גדולות וגם קטנות, שבדרך כלל מופיעות רק פעם אחת בתנ"ך. הסופרים היום לא כותבים את ה-ת של "תמים" גדולה, אבל בדורות הקודמים היא היתה גדולה. אם נצרף את ה-ת הגדולה של "תמים" לשתי האותיות הגדולות של "שמע... אחד" נקבל דעת ("שמע... אחד" "תמים...") = בראשית = שלשה דברים יחד כנודע). סימן

³¹ "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" (1118) ועוד "תמים תהיה עם הוי' אלהיך" (1112) = 2230 = 10 פעמים "אין עוד מלבדו". בשני הפסוקים יש מד אותיות כמו "ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה".

⁷ "שמע ישראל" הוי' אלהינו הוי' אחד" [תמים תהיה] עם הוי' אלהיך" = 369, סוד "מזבח חדש" (שנות עמידת משכן שילה), כמו שיבאר לקמן.

לכח עצמו – אני יכול בכח עצמי רק להוריד את הקליפה הגסה ולא את הקרום הדק, ורק ה' ברוב חסדו עושה את הפריעה ומגלה את העטרה, עיקר המילה (ו"מל ולא פרע כאילו לא מל"). על מה שאני מסוגל לעשות כתוב "ומלתם את ערלת לבבכם" ועל מה שה' עושה כתוב "ומל הוי' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך".

שוב, זהו פסוק של חי מלים ו-אלול אותיות, יש בו ר"ת אלול ומסיים "למען חייך", חותם ב-חי.

"ראו עתה כי אני הוא וגו'" – תיקון ה'אני'

אבל יש עוד פסוק עם חי מלים ו-אלול אותיות לקראת סוף פרשת האזינו – "ראו עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל". אם כן, זהו פסוק שראוי להתבונן בו במשך כל החדש הזה. את "האזינו" קוראים בתשרי, כידוע ש"אני לדודי ודודי לי" עם ארבעה יודין בס"ת, נמשך ארבעים יום (שמשה היה בהר לקבל את הלוחות השניות, הלוחות של בעלי תשובה) עד יום כיפור, ולפעמים קוראים האזינו גם אחרי יום כיפור – האור של חי אלול ממשיך עמוק לתוך חדש תשרי, עד לקראת סיום התורה בשמחת תורה.

למה רצינו דווקא את הפסוק הזה? כי יש בו את הביטוי המיוחד "אני אני" – "ראו עתה [עכשיו, בחדש אלול] כי אני אני הוא", צריך לתקן את ה'אני' (בהמשך הפסוק יש "אני אמית... ואני ארפא". יש לומר "אני אני" כנגד י-ה, "תריץ ריעין דלא מתפרשין", "הנסתלת", "[אני אני] הוא", "אני אמית" כנגד ו, מקום מיתת המלכים, "ואני ארפא" כנגד ה תתאה, "ארעא אתבטלת", סוד "ארץ רפאים", וד"ל. יש גם בפסוק ב "אין" – "ואין אלהים עמדי... ואין מציל").

מאוהבת בחתן שלי וכולי בשביל החתן. יש עוד פירוש – הולך יחד, אבל קצת יותר לעומק – שב"אני לדודי" אני אומר לדודי 'נא דיר מיך', קח את ה'אני' שלי, אני מוסר לך את ה'אני' שלי, "אני לדודי".

זה הסוד של מזל בתולה – חדש אלול הוא מזל בתולה (מזל בתולה = 520 = 8 פעמים א-דני – שם המלכות, הכלה – הערך הממוצע של כל אות). כשהבתולה מתחתנת היא מוסרת את ה'אני' שלה, ה'אני' שלה הוא הבתולים שלה – כל הזמן שמרה טוב-טוב, עד כדי מסירות נפש ממש, על הבתולים שלה, וכעת אומרת 'קח אותם ממני'. יש פה מסירות נפש – כמו שהיא שמרה על עצמה במסירות נפש, גם כשהיא מתחתנת זו מסירות נפש. היא לוקחת את ה'אני' שלה, הבתולה שלה, ונותנת לחתן. "אני לדודי" ואז "ודודי לי" – גם החתן נותן את עצמו, את עצמותו, וממשיך לכלה.

מילת הלב באלול

יש פסוק בפרשת האזינו, שירת האזינו, ששייך ל-חי אלול. ידוע שיש כמה פסוקים שיש בהם חי מלים ו-אלול אותיות. הכי מפורסם מהם הוא בעל אחד הסימנים של חדש אלול – "ומל הוי' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חייך". משהו נפלא, ש-אלול ר"ת "את לבבך ואת לבב", בפסוק עם חי מלים ו-אלול אותיות.

הרכיב אומר ש"את לבבך ואת לבב" רומז לתשובה של אלול. "אני לדודי ודודי לי" הוא רמז התפלה – לשון "התופל כלי חרש", לשון דיבוק וחיבור (בין החתן והכלה). אבל עבודת התשובה של אלול היא מילת הלב, ולא סתם מילה אלא גם פריעת הלב. האדם מסוגל רק למול את הלב, להוריד את הערלה הגסה, הרע הגלוי – אבל את הרע הנעלם אינו מסוגל להוריד בכח עצמו. הכלל של חב"ד הוא שצריך לעבוד את ה' בכח עצמו, אבל עם כל הכבוד

גבר^ה (במספר סידורי, גבר = 25 = אני, אני הגבר ראה עני בשבט עברתו" – "אני הגבר" = 55, ירמיהו! במספר סידורי, "אני הגבר" = 55, משולש 10; "ראה עני" = 66, משולש 11, יחד 121, 11 ברבוע לפי הכלל הידוע בזה; "בשבט עברתו" = 100, מדון¹ במספר הכרחי, 10 ברבוע. הכל = 221, 11 בהשראה בחלוקה מובהקת ל-11 ברבוע ו-10 ברבוע, ודוק).
 בכל אופן, הגענו למלה 'אני' כי אלול הוא תיקון ה'אני' על ידי הדעת, שייך למזל בתולה.

ב. "מזבח חדש בציון תכין"

"מזבח חדש" בבחינת "אור חדש"

נאמר עוד משהו: היום כשהתפללתי מוסף של ראש חדש שמתני לב – כל פעם משהו אחר תופס את העין, ומה שתפס את העין היום – ל"מזבח חדש בציון תכין". למה "מזבח חדש"? לא מספיק טוב המזבח הקודם? צריך דווקא "מזבח חדש בציון תכין ועולת ראש חדש נעלה עליו"?

חשבתי שהכוונה על דרך מה שכתוב בחסידות, במיוחד אצל רבי הלל, על "אור חדש על ציון תאיר". בשני הלשונות כתוב "ציון" – "מזבח חדש בציון תכין" ו"אור חדש על ציון תאיר". אומר רבי הלל ש"אור חדש" – התורה חדשה של מלך המשיח – היא אור ש"חדש להיות אור", שקודם לא היה אור בכלל, גם לא אור נעלם. יש דבר שבתחלה הוא נעלם ואחר כך הוא מתגלה – החידוש שלו הוא הגילוי שלו, אבל זה לא אור חדש, שאצלו החידוש הוא בעצם, שקודם לא היה בגדר אור כלל אלא בגדר עצם. עצם ואור הם כמו אני בעצמי לעומת השם שלי. האור הוא הגילוי, כמו השם

המלבוש של אלול

נעשה חשבון כזה: נקח את המלה אלול, שם החדש, ונחשב את המלבוש (בגימטריא חשמל) – המלה באתב"ש, אלכ"ם ואככ"י – שלשה חילופי אותיות שמהוים יחד מעגל, טבעת של חילופים, שכאשר עושים כל שנים מקבלים את השלישי. כשלוקחים מלה ועושים לה את כל שלש הצורות האלה אורגים את המלבוש של המלה. נקח את המלה אלול ונתפור לה מלבוש – אחת המלאכות של חיט, סוד הקו וחוט, צריך לתפור מעולם המלבוש אחרי שמלה נמשכת על ידי הקו.

כל אחד שרוצה יכול לעשות לבד, ונאמר רק את התוצאה – 1525 (אלול בתוך המלבוש שלו), כפולה של אני, 61, גם מספר השראה וגם מספר שבת, שתי צורות חשובות ביותר בתורת המספר. 25 פעמים אני. אבל, המספר 25 גם שוה אני – במספר סידורי. יש מספר רגיל, שנקרא מספר הכרחי בקבלה, ויש מספר קטן, שמצמצמים כל מספר, מורידים את כל האפסים, ויש מספר סידורי. אני עולה 61 אבל במספר סידורי עולה 25 – 61 פעמים 25 הוא "אני אני", לכן דברנו על פסוק זה.

אם ה-אני הראשון הוא מספר הכרחי וה-אני השני במספר סידורי, המלה השלישית – "הוא" – שוה 12 הן במספר הכרחי, הן במספר סידורי והן במספר קטן (כי כל האותיות של הוא הן מתחת 10). נעשה חשבון מתוחכם: נכפיל בהכאה פרטית את שלש המלים של 3-3 אותיות "אני אני הוא" כאשר ה"אני" הראשון הוא במספר הכרחי וה"אני" השני הוא במספר סידורי – 1 פעמים 1 פעמים 5 = 5; 50 פעמים 14 פעמים 6 = 4200; 10 פעמים 10 פעמים 1 = 100 – ביחד יוצא 4305 = 5 פעמים 861 (משולש 41), בית המקדש כו' = אהיה פעמים

^ה ראה עוד לקמן (בלימוד "היום יום" ד' אלול) באריכות בענין הגבר.

¹ ראה עוד לקמן בסוד המדון.

שסט, זמן עמידת משכן שילה. לפני שבוע דברנו על כך שבית המקדש השלישי הוא לקחת את משכן שילה ולהביא אותו לירושלים, להביא את שילה לירושלים – "עד כי יבא שילה" שכתוב על משיח. יש משהו בשילה שהוא המשיח. הרמב"ם כותב שצריך לבוא משיח לפני בנין המקדש – נעשה "משיח ודאי" כאשר הוא מנצח את כל אויבנו מסביב ובונה את המקדש במקומו (בירושלים), אבל הכל תלוי בו – "משיח בונה מקדש".

"עד כי יבא שילה" – יבוא לאן? שילה צריך לבוא לירושלים. ידוע ש"שילה" שוה **משה** ו"יבא שילה" שוה **משיח**. הפשט "עד כי יבא שילה [מלך המשיח] ולו יקחת עמים" – לאן יבוא? למקום אשר יבחר ה', ירושלים עיר הקדש. "אל המנוחה ואל הנחלה" – המנוחה צריכה לבוא ולהתחבר לנחלה, כמו שרש"י מסביר ש"המנוחה" היא שילה ו"הנחלה" היא ירושלים. בכל אופן, הרמז הראשון ש"מזבח חדש" רומז ל-**שסט** שנים שעמד משכן שילה – הוא מספר מובהק, שגם הרמב"ם כותב בהלכה בתחלת הלכות בית הבחירה. צריך להביא את שילה, את המשיח, לבית המקדש שבירושלים.

שוב, זהו גם יסוד היסודות אצלנו לגבי המקדש – ש"משיח בונה מקדש" ואין מקדש בלי משיח. לא כמו שיש מדמיינים לעצמם, שאפשר לעשות בית מקדש – בית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו הוא ההתגשמות של מלך המשיח, הנצחיות של מלך המשיח. יהיה בו "מזבח חדש", כי רק משיח יודע איך יהיה. אני לא יכול לדמיין לעצמי מה יהיה המזבח, מה תהיה העבודה. לא יכול להכין כעת בגדים וכלים למקדש, כי אין שום השגה מה יהיה – רק משיח (שבא מרדל"א) יודע. זו שלמות הענין. זהו רמז אחד, ש"מזבח חדש" רומז לשילה, וצריך להביא את שילה לירושלים, ואז באמת הכל יתחדש ויהיו פנים חדשות.

שלי, והשם הוא לא-כלום ביחס לעצם. "אור חדש", שלא היה בגדר אור בכלל, לא היה בבחינת שם בכלל – לא היה שייך לגילוי בכלל – אלא היה עצמות ממש. הפלא של משיח שהדבר שהיה בגדר עצם מתגלה כאור – "אור חדש" שחדש להיות אור.

אם כך מפרשים "אור חדש" צריך לפרש כך גם לגבי "מזבח חדש" – לא סתם לחדש את המזבח (לא כמו שהיה אצל אליהו הנביא – "וירפא את מזבח הוי' ההרוס"), אלא מושג חדש לגמרי של מזבח. כל מה שחשבתי והבנתי ולמדתי הלכות מהו מזבח ומהי הקרבת קרבנות על המזבח – את הכל צריך לשים בגניזה. צריך "מזבח חדש" ואז כנראה כל בית המקדש יהיה חדש. חדש הוא קודם כל בשכל – לא המזבח שהכרתי עד עכשיו בכלל, משהו אחר.

את אותו מזבח חדש צריך להכין בציון – בנקודה הפנימית בלב היהודי, הרעותא דלבא שלו. הנחת תפילין של יד היא כנגד הלב, מקום המזבח, שם מקריבים את קרבן הבהמה – מעלים את הנפש הבהמית למקורה, את שם בן (בגימטריא **בהמה**) לשם **סג**, עד לשם **סג** שלפני הצמצום ועד לשם **סג** כמו שנמצא בבחינת יחיד, מה שהקב"ה "כל יכול", כמבואר אצלנו באריכות בביאורים לד"ה "הרכבת אנוש לראשנו".

שוב, צריך "מזבח חדש בציון תכין". כלומר, כל עבודת המקדש – כמו שאנו מדברים הרבה, בפרט בזמן האחרון – תהיה משהו אחר ממה שמוכר לנו, "מזבח חדש", ושם נעלה את עולת ראש חדש (עם ראש שהוא חדש להיות ראש, ראש אחר לגמרי) "כמצות רצונך". מהביטוי "מצות רצונך" משמע שעד היום – לא במשכן במדבר, לא במשכן שילה, לא בבית ראשון ולא בבית שני – לא עשינו כ"רצונך".

"מזבח חדש" רומז לשנות משכן שילה

עד כאן מה שתפס את העין, "מזבח חדש". נעשה בו כמה רמזים: "מזבח חדש" בגימטריא

וכאן מלך של כנען – אבל בעל אותו שם. בעולם התהו יובב הוא המלך של החסד כי הוא השני. הראשון הוא בלע בן בעור, הדעת (עליה דברנו), והמדה הראשונה של הלב לאחר הדעת היא החסד, המלך יובב. הוא מלך של עולם התהו, מלך שאין בו דעת דקדושה, לכן הוא נשבר.

מהו מדון? מריבה. גם כשיש ארגון של חסד יכולות להיות שם מריבות – בין הצוות של הארגון או בין אנשי הארגון למי שכאילו רוצים לעזור להם. לא בטוח כשאתה עושה חסד שאתה שייך לקדושה בכלל. יש יובב מלך מדון. רוצים כאן להמתיק, וכנראה "מזבח חדש בציון תכין" הוא המתקת המדון בנפש – המתקה של כיבוש ארץ ישראל, צריך לכבוש את "יובב מלך מדון", "מלך מדון אחד".

דרשות "פוטר מים ראשית מדון"

מה הפסוק העיקרי בתנ"ך עם מדון, שחז"ל דורשים בשלשה אופנים שונים (וגם אותו צריך להמתיק, כנ"ל)? הפסוק הוא "פוטר מים ראשית מדון". כלומר, למדון יש ראשית. בתחלת מסכת סנהדרין חז"ל דורשים את הפסוק בשלשה אופנים שונים. תלוי גם במחלוקת החכמים, אבל לא נתייחס אליה כעת אלא רק נאמר את שלשת הפירושים כנגד הכנעה-הבדלה-המתקה.

נתבונן לא לפי סדר הגמרא אלא לפי סדר הכנעה-הבדלה-המתקה:

פירוש אחד ל"פוטר מים ראשית מדון", שאם אדם שומע חרפתו ושותק הוא מציל עצמו מ"מאה דיני". אם יש דינים על האדם, ח"ו, התיקון הוא – גם קשור לתשובה של חדש אלול – שיהיה תמיד מוכן לשמוע את חרפתו ולשתוק, לא להגיב. מה הלימוד? יש שני פירושים, אבל שניהם רמזי תורה – לימוד של מי שאוהב רמזים. או ש"מדון" נוטריקון "מאה דיני" (כאן רואים קשר בין מדון למדין, מקור הישות של הקליפה, הלעומת זה של משה רבינו

מנחה על מחבת

רמז שני: יש כל מיני קרבנות. איזה סוג קרבן יהיה בעדיפות ראשונה בבית השלישי? רמז בר"ת של "מזבח חדש בציון תכין" – ר"ת **מחבת**, "מנחה על המחבת". נמצא רמז שעיקר הקרבנות לעתיד לבוא יהיה חביתות. שלחנו של אדם הוא מזבח וצריך להקריב על המזבח לה', להביא לה' מנחה. הר"ת **מחבת** כתובות ישר לפי הסדר, אין שום שאלה למה רומז.

המלה **מחבת** (450, הרבוע הכפול של יה – סוד "ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד") כתובה שלש פעמים בתורה: **מנחה על המחבת**, **"על מחבת"**, **"ועל מחבת"**. אם מחברים את הלשונות יחד מקבלים שלמות של **מב** ברבוע, ד"פ **אמת** (**אהיה** ברבוע, **"אהיה** אשר **אהיה"**, שם הגאולה, השם שאומר שאי אפשר לדעת איך שיהיה עד שיהיה).

יובב מלך מדון

כמה אותיות יש בביטוי "מזבח חדש בציון תכין"? 16 אותיות, רבוע של 4:

מ	ז	ב	ח
ח	ד	ש	ב
צ	י	ו	ן
ת	כ	י	ן

האלכסון מימין לשמאל הוא אותיות **מדון**, בגימטריא 100. מה יכול לומר לי ש"מזבח חדש בציון תכין" רומז ל**מדון**? קודם כל, מדון היא אחת הממלכות שהיו כאן בארץ ישראל שיהושע בן נון הוריש – "מלך מדון אחד". הפירוש הפשוט של מדון הוא מריבה, ריב ומדון. רואים שיש מקום אחד בארץ ישראל שנקרא מדון, ממלכה שלמה עם מלך.

לא על כל לא המלכים של ארץ ישראל כתובים השמות של המלכים, אבל על חלק כן ואחד מהם הוא "יובב מלך מדון". אנחנו מכירים את יובב ממקום אחר, המלך השני מ-מלכין קדמאין דתהו, שם הוא מלך של אדום

דיניי" שוה 120 (מאה דיני במילוי – מם אלף הא דלת יוד נון יוד = 777, תשע"ז, השנה שלנו, יש לנו עוד חדש להמתיק ולתקן את המאה דיני).

מה הפירוש השלישי? בו יש מחלוקת בגמרא – עד מתי הדיין יכול לומר לשני בעלי הדין שאני לא עושה לכם דין אלא רוצה לבצוע, כלומר לעשות פשרה, שהרי "פשרה עדיפה מדין". יש דעה אחת שאומרת שכל זמן שהדיין עוד לא שקל, עשה מו"מ, ויודע להיכן הדין נוטה, הוא יכול לסלק עצמו מלדון דין תורה ולומר לבעלי הדין שצריך לבצוע, לעשות פשרה, כי היא עדיפה – כך רש"י כותב, שפשרה היא לעשות שלום ביניהם. בתחלה, לפני שיש לו דעת שלמה לדעת להיכן הדין נוטה, המצב הזה נקרא "פוטר מים" – שהוא יכול לפטור עצמו מדין תורה ולעשות במקומו פשרה – הוא "ראשית מדון", בתחלת הדין, לפני שיוודע להיכן הדין נוטה. אחרי שהוא יודע להיכן הדין נוטה כבר אי אפשר לעשות, כלומר, יש משהו מיוחד שב"ראשית מדון", בהתחלה, אפשר עוד לעשות שלום – אפשר לתפוס את המדון בהתחלה ולא לדון אותו ב"יקוב הדין את ההר", קשה, אלא לעשות פשרה. היום קוראים לפשרה גישור – גשר, לשון קשר, קשר הוא דעת. אפשר באמת להביא את שני בעלי הדין לדעת ולשלום אמתי ביניהם. הפירוש הזה הוא המתקה, כי המתקה היא לעשות גישור אמתי. לפי מ"ד זה אפשר לעשות גישור אמתי רק על ההתחלה, כך מפרש את "פוטר מים ראשית מדון".

הרווחנו 'על הדרך' שלשה פירושים, כנגד הכנעה-הבדלה-המתקה, מהמלה "מדון" – האלכסון של "מזבח חדש בציון תכין". הרמז הוא שהמזבח צריך להמתיק את המדון, את כל המדון והדינים שיש בנפש – יש גם מדון בין אנשים, מריבה בין אנשים, וגם בתוך האדם עצמו יש מדון, מריבה, דינים, כעסים על אחרים וגם בקורת עצמית מופרזת שלא לענין. עיקר

הענו מכל אדם) או שהיות ש-מדון שוה בגימטריא מאה ע"כ רומז ל"מאה דיני". שני הפירושים האלה ברש"י – שתי אפשרויות איך להסביר את הדרוש של מציל עצמו ממאה דיני. הפסוק מתחיל "פוטר מים ראשית מדון", ואם הוא לא רוצה לפתוח את המריבה צריך לשתוק. הכל תלוי ברגע הראשון, איך אתה מגיב ספונטאנית – אם ספונטאנית אתה בטול, אתה שותק, ב"ה ניצלת ממאה דיני. אבל אם חלילה אתה נגרר ומתחיל להשיב זו "ראשית מדון" – מתחיל למשוך על עצמך ח"ו את ה"מאה דיני". אם כן, העבודה כאן היא עבודה של הכנעה – הכנעה מאד טבעית, שעל ההתחלה, בצורה ספונטאנית, אתה שותק.

מה אפשר ללמוד מכאן? היות שמכוונים פירוש זה כנגד הכנעה בנפש, נאמר שמי שבשלב ההכנעה עושה הרבה גימטריאות ונוטריקון – סימן מובהק של הכנעה. כי שאר הדרשות לא דורשות את המלה "מדון" בנוטריקון או גימטריא, לא בשום צורת רמז, אלא רק פשט. מי שצריך להכניע את עצמו כנראה צריך לעשות הרבה חשבונות. רק בשביל זה היה כדאי הלימוד... [חשבון מתחיל ב-חש]. נכון, הכנעה היא חש, חשבון נפש, איפה אני עומד, "איכה".

מה הפירוש השני? "פוטר מים", אם אחד פוטר עצמו מלימוד תורה שנמשלה למים – מבטל תורה – זהו "ראשית מדון", כי אין ראשית דינו של אדם אחרי מאה ועשרים אלא על בטול תורה. "פוטר מים" כאן הוא בטול תורה והוא "ראשית מדון", תחלת דינו של אדם. המודעות שבטול תורה יהיה בשבילי תחלת דיני לאחר מאה ועשרים אמורה לזעזע אותי כדבעי והזעזוע של הידיעה הזו הוא בחינה של הבדלה – מבדיל אותי מהחטא, כי אני יודע שזו תחלת הדין שלי לאחר מאה ועשרים. אמרנו שלמדון יש מלך, יובב מלך מדון – מדון בגימטריא מאה ו-יובב בגימטריא עשרים (יובב פנים ואחור = מדון). גם "מאה

בית תפלה יקרא לכל העמים¹, וד"ל. "בבית תפלתו" מתקיים הפסוק בתהלים "תכין לבם תקשיב אזנך". "תכין" במספר סידורי = 57 = מזבח (חדש) במספר הכרחי.

עד כאן דרוש על "מזבח חדש בציון תכין". לחיים לחיים.

[המשך הסעודה – לימוד "היום יום" – הועבר לקובץ בפני עצמו.]

"תכין"

עוד משהו לגבי המלה "תכין" ("מזבח חדש בציון תכין"): יש רק "תכין" אחד בתורה, בפרשת השבוע, פרשת שופטים – "תכין לך הדרך" ופרש"י "מקלט מקלט היה כתוב על פרשת דרכים". ידוע הרמז ש"מקלט מקלט" בגימטריא משיח, ורומז בפרט להתגלות מלך המשיח בחדש אלול כאשר המלך בשדה וכל אחד ואחד יכול לגשת אליו ולקבל את פניו המאירות והשוחקות. והוא סוד "אנה לידו ושמתי לך" ר"ת אלול, עמוד התורה של חדש אלול, כמבואר בשיחות הרבי. בלימוד התורה יש יחוד נפלא (כמבואר בתניא) – האדם קולט את התורה והתורה קולטת את האדם, סוד "מקלט מקלט", כמבואר במ"א.

יש כאן רמז שה"מזבח חדש" שיבנה מלך המשיח בציון הוא סוד "הדרך", ומבואר בכתבי האריז"ל שסוד הדרך הוא השליש האמצעי של ספירת התפארת ששם נפגשות יחד לאה (מחשבה) ורחל (דבור) בסוד "עקב ענוה יראת הוי", היינו מה שממשיך הפסוק "ושלשת וגו'", ודוק. חיבור לאה ורחל הוא ענין "מי [מחשבה, לאה] זאת [דבור, רחל] עלה מן המדבר" כידוע מהבעל שם טוב, והוא סוד עולת ראש חדש העולה על ה"מזבח חדש" שהשי"ת (באמצעות מלך המשיח) יכין בציון.

הכל בסוד עבודת התפלה, "עבודה שבלב" עיקר עמוד העבודה לע"ל, כמ"ש "והביאותים [= תכין] אל הר קדשי ושמתים בבית תפלתי עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי כי ביתי

1 יש בפסוק זה ארבעה חלקים כנגד י-ה-ו-ה: "והביאותים אל הר קדשי" – "קדש מלה בגמריה", אבא, י, "אלהי אברהם" שקראו הר; "ושמתים בבית תפלתי" – "אם הבנים שמחה", אמא, ה עילאה, "בית תפלתי" ב-ה עילאה לעומת "בית תפלה" סתם ב-ה תתאה; "עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי" – מזבח הלב, ו, "עולתיהם וזבחייהם" היינו חסדים וגבורות, אהבה ויראה (עלה זבח = "אני אני" ר"ת עז אמ"ת לב ס"ת בגימטריא אחד – עז לב אחד: 77 32 13, הפרשים חוה אדם, בסיס הוי" ב"ה. המשך: 245 148 77 32 13 = 515 = תפלה [5 פעמים מנחה כנודע, מנחה פנים ואחור], הכל תפלה), "לרצון" היינו היכל הרצון, תפארת, "לרצון" = שלום, רמז לקרבן שלמים, הקרבן שכנגד התפארת; "כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים" – "בית תפלה" סתם ו"לכל העמים" היינו מלכות, ה תתאה שבשם. התבה הראשונה והאחרונה של כל חלק = 3441, כפולת 37, יחידה (93 פעמים 37) ואילו התבות שבאמצע = 2944, כפולת 23, חיה (128 פעמים 23), יחוד ח"י (סוד ה-לם של הצלם) לע"ל כאשר "מזבח חדש בציון תכין", ודוק.

"בבית תפלתו... ביתי בית תפלה", יש כאן ריבוי "בת", הרבה בנות, חמש בנות צלפחד. "בית תפלתי" = 1332, יהלם לו, שעולה "וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמרי", פסוק הכותרת של עשרת הדברות, כללות כל התורה כולה. יש כאן "בבית תפלתו... מזבחי" לרמזו שעיקר ענין מזבחי לע"ל הוא תפלתי, "כי ביתי בית תפלה יקרא גו'". "מזבחי" = אלול, התבוננות השייכת בפרט לחדש אלול

בין דברים, אלא שעל ידי ההבדלה העליון מתלבש בתחתון – הסמיכות מאפשרת לפרצוף העליון, הפרשה הקודמת, להתלבש בפרצוף התחתון, הפרשה הבאה. המל השני, המתקה, הוא כמו מסורה. סמיכות היא "תופעה מקומית" ואילו מסורה היא "תופעה לא מקומית", מעל לחוקי-הגיון מקום הצמצום (סוד עולם המלבוש כנ"ל, **עולם המלבוש** בגימטריא **תענוג**, המתקה).

נקיים "אל הארץ אשר אראך" (הכנעה נוספת לאחר הכנעה-הבדלה-המתקה, "מארצך וממולדתך ומבית אביך"), נעשה גימטריא משלשת בלימודים (שכנגד הכנעה-הבדלה-המתקה): **רמזים סמיכות מסורה** (ר"ת **מסר** למפרע, הכל נכלל במסורה, ב"שער בעצמו בכח כו") = 1144 = הוי' פעמים הוי' במילוי **יוד הא וו הא**).

המלך הופך זדונות לשגגות ולזכויות

כאן בעל הטורים דורש סמיכות – לוקח את הזקן הממרא עם העונש שלו ומלביש אותו בתוך "אשימה עלי מלך", כח שמניע את המלך. אם רוצים להרחיב את הווארט שלו – המלך בא בשביל "להכרית כל פועלי אוף", אך אפשר לומר שאי אפשר לומר "אשימה עלי מלך" כל זמן שמתובבים זקנים ממרים.

"ולא יזידון עוד" לשון מזיד – עיקר הזדון בתורה הוא בפרשת שופטים, ארבע פעמים (פעמיים בזקן ממרא ופעמיים בנביא השקר – רואים שזדון שייך דווקא לגברא רבא, אצל יהודים פשוטים אין זדון), ריכוז הכי גבוה. קוראים פרשת שופטים בתחלת חדש **אלול** בגימטריא **זדון** – התשובה של חדש אלול היא תשובה מאהבה (**אלול** כמ"ק = **אהבה**, אהבת דודים – "אני לדודי ודודי לי") והופכת זדונות לזכויות ממש (על ידי תשובה מאהבה הזדון עצמו עולה ונכלל בקדושה, הזדון נעשה זכות וגם נשאר זדון קדוש, 'היה כדאי', והרמז: **זדון זכות** = 500, **פרו ורבו** על ידי היחוד של

ג. בעל הטורים: "ולא יזידון עוד" בכח המלך (השלמה)

נראה עוד משהו בפרשת שבוע, קשור לפרשת המלך. הפסוק שלפני פרשת המלך מדבר מעונש זקן ממרא: "וכל העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד". אומר בעל הטורים: "וכל העם ישמעו ויראו" וסמך ליה 'אשימה עלי מלך' שכן כתיב במלך 'כל איש אשר ימרה את פיך'. 'ולא יזידון עוד' וסמך ליה 'אשימה עלי מלך' שכן אמר דוד 'להכרית מעיר ה' כל פועלי אוף'. "ימרה את פיך" לשון זקן ממרא ו"להכרית גוף" בא ללמד שתפקיד המלך הוא לדאוג ל"ולא יזידון עוד".

הקדמה לפירוש בעל הטורים

נקדים הקדמה ביחס לפירוש בעל הטורים (הקצר): יש לו שלשה סוגי פירושים – הוא דורש סמיכות, דורש מסורה ועושה גימטריאות ורמזים. מי שאוהב "סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר" יאהב אותו, גם מי שאוהב מסורה וגם מי שאוהב גימטריאות ורמזים.

אמרנו שגימטריאות ורמזים מתאימים לאופי של מי שעובד על הכנעה (חש לשון חשבון), אז מל-מל הם שני סוגי חיבורים – סמוכים ומסורה, שהצד השווה שלהם שמחברים שני דברים (או יותר, במסורה), או כי כתובים בסמיכות או כי יש ביניהם משהו משותף אף שרחוקים. בקבלה קוראים לכך מקיף קרוב ומקיף רחוק. בלשון חז"ל להקיף דברים היינו לחבר אותם. יש לחבר דברים במקיף קרוב ויש לחבר במקיף רחוק.

גימטריאות ורמזים הם בדבר עצמו, על אתר – ה-צ של הצלם, "סמוכים לעד" שייך ל-ל (האות ל מחברת דבר אחד לשני) והמסורה שייכת ל-ם שתומה (סוד עולם המלבוש, רבוע שבתוכו עגול, "שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל"). סמיכות ומסורה הם מל-מל, הבדלה והמתקה. הבדלה היא להפריד

לשוב בדרך הזה עוד", הפסוק עליו מסמיך הרמב"ם את כל דיני ישוב ארץ ישראל ומעלת וחבת ארץ ישראל. בכל התורה יש ח"פ "עוד" בסוף פסוק, ושני האחרונים בפרשתנו – 'על פי שנים 'עוד' יקום דבר'. "זיידון עוד" כמעט לשון נופל על לשון, כי ז-ע מתחלפות באתב"ש ושוות במספר קטן.

בין שני ה"עוד" יש 65 מלים, שם א-דני, שם המלכות (שיהיה עוד מלך ועוד מלך, "דור דורים", כפי שדרשו חז"ל על מלך המשיח, הוא ובנו ובן בנו. **מלך ועוד מלך ועוד מלך** = טוב פעמים הוי', הרוס"ת = 200, **מ מל מלך**, הרבוע הכפול של 10, האמ"ת = 242, הרבוע הכפול של 11, ודוק) – **עוד א-דני עוד** = שלמות של יה ברבוע ("והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד").

רמזי מבנה הפסוק "וכל העם וגו"

והנה, כל הפסוק שלפני פרשת המלך – "וכל העם ישמעו ויראו ולא זיידון עוד" = 1024 = 32, **לב**, ברבוע. המלך הוא "לב כל ישראל". יש בפסוק ז מלים ו-כח אותיות (סוד השער זד – ז פעמים ד = כח, משולש ז), כמו "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" וכמו "וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר", פסוק הכותרת של מעשה בראשית ופסוק הכותרת של עשרת הדברות. נצייר את הפסוק שלנו כמשולש של 7:

				ו				
				ל				
			ה	ע	ו			
			י	ש	נ	ע		
			ו	ו	י	ג	א	
			ו	ל	א	י	ז	
			י	ד	ו	ן	ע	ד

הנקודה האמצעית של המשולש היא י, המקיף הקרוב = 663, 13 פעמים 51, המקיף הרחוק = 351, משולש 26, 13 פעמים 27. זך האותיות שמסביב ל-י = 1014 = 3 פעמים הוי'

הזדון והזכות. זדון זכות ר"ת זז – "לא זז משם כו'", "מזוזות" – "זז מות". זדון = זין, מילוי האות ז). ההבדל בין תשובה מיראה (של כל השנה) לתשובה מאהבה (של חדש אלול) הוא אם זדונות נעשו שגגות או זכויות – אבל בכל אופן "לא זיידון עוד", לא יהיו עוד זדונות (דלעומת זה, רק זדונות קדושים כאשר עושה תשובה מאהבה כנ"ל). אפשר לומר שזו פעולת המלך, שמחזיר את העם בתשובה. מתחיל מזקנים ממרים (מסתמא זקן ממרא הוא 'זיידע', לשון זדון. זקן, ר"ת ז כמו זדון וזכות, עולה **מלך ועוד זדון**, "מלך זקן וכסיל"), הוא כמו משיח שאתא לאתבא צדיקא בתיובתא.

אפשר לומר שכפילות "שום תשים" כנגד המזיד שהופך להיות שוגג והמזיד שהופך לזכות ממש (נמצא שה"תשים" בפועל ממש אמור להיות בחדש אלול). הרוגאטשובר אומר שכמו שלא קיימנו מצות מקדש לא קיימנו מצות מלך – דוד הוא רק "פלג קיסר" ורק משיח הוא "קיסר" שלם. דוד פעל רק תשובה מיראה (חטא בת שבע היה בחדש אלול), הפך זדון לשוגג, ומלך המשיח הוא המלך האמתי, השלם (כמו שאמרנו היום ששלם כולל שתי בחינות), יפעל את שתי מדרגות התשובה (ועד שכולם יגיעו לתשובה מאהבה).

השראת ה"עוד" על המלך

עוד יותר: אם כבר דורשים את סמיכות הפרשיות הנ"ל בהשראת בעל הטורים, המלה שלפני כל פרשת מלך – כמו כתר (על דרך 'וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר' שלפני עשרת הדברות) – היא "עוד", כפי שפעם למדנו "אין מלך בלא עוד-מלך" (כרמוז ב"שום תשים עליך מלך", "שום" ואח"כ "תשים" – "שום" דוד "תשים" שלמה. "תשים" = **שלמה שלמה**). "עוד" היא גם מלה קטנה ודי נדירה (בפרט כאשר היא מסיימת פסוק, כמו "ולא זיידון עוד"), ובפרשת המלך יש עוד עוד "עוד" בסוף פסוק, "לא תספון

יש בפסוק שלנו שלש עינים: "וכל העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד". ידוע שצריך לעיין במקום העינים. מיקום העינים – 26 10 5, סוד "ביה הוי" צור עולמים" (בסיס הסדרה 26 10 5 הוא 11, וה, המשלים את השם י-ה לשם שם הוי" ב"ה). בסוף זוכים ל"עין הוי" אל יראיו", עינא פקיחא דעתיקא, בזכות המלך, משה גואל ראשון וגואל אחרון. 26 10 5 כ"א ברבוע = 421, י-ה בהשראה = "ונח מצא חן בעיני הוי"!"

והנה, יש בפסוק "וכל העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד" חבת מלך מוצפנת בדילוג שוה של זה-זה אותיות בעגול, החל מה-מ של "העם" דרך ה-ל של "ולא" ועד ל-כ של "וכל", ודוק ("העם... ולא... וכל" = 208 = 8 פעמים הוי" = יצחק, רת"ס הלל, שם א-דני, שם המלכות. יצחק = מלך ועוד כסא הכבוד, ר"ת בגימטריא א-דני). האות הראשונה של פרשת המלך היא כ – "כי תבא" – המשלימה אף היא את ה-מל הנ"ל למלך, ודוק היטב (שהפסק הפרשיות נחשב למקום אחד בדילוג).

תיקון ההוד

יש בפסוק שלשה פעלים: "ישמעו ויראו [ולא] יזידון" – שמיעה בכינה, ה עילאה של שם הוי" ב"ה, יראה בחכמה (יראה עילאה, בטול, פנימיות ספירת החכמה), י של שם הוי", וזדון-מזיד בדעת (עברה במזיד היינו שעושה בדעת, ככוננה, בדווקא), ו של שם הוי". נמצא שיש כאן צירוף ה-י-ו, הצירוף שמאיר בספירת ההוד, הספירה שבו"ק (שבהם מאירים ששת הצירופים של יהו) קשורה למלכות, כמ"ש "איהי [מלכות] בהוד" (וכמו שכתוב אצל שלמה המלך, "הוד מלכות" – שלמה במספר קטן = הוד), הכנה לפרשת המלך.

אמירת העם "אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבתי" היא פגם בספירת ההוד – "הודי נהפך עלי למשחית". אך תיכף בא התיקון, המצוה – "שום תשים עליך מלך אשר יבחר

פעמים אחד (ו"פ אחד ברבוע). הנקודה העליונה והשורה התחתונה = 156 = יוסף = ו"פ הוי". ועם השורה האמצעית = 576 = 24 ברבוע (השאר = 448 = חש מל מל כו'). דילוג שורות (1-3-5-7) = 494 (156 ועוד 338, הוי" פעמים אחד) = 19 פעמים הוי" (חלק המילוי של שם מה-אדם שעולה חוה כפול השרש, הוי").

הנקודה האמצעית היא י, פנות המשולש הן יוד, מילוי האות י (שבאמצע). אם נוסיף לאות ולמילוי את מילוי המילוי – יוד וו דלת – נקבל 496 = מלכות, המשולש של אל, שביחד עם המשולש של לב, 528 יעלה לב ברבוע (לפי הכלל הידוע בזה), 1024, הגימטריא של כל הפסוק.

רמזי הסמיכות לפרשת המלך

סופי התבות של הפסוק (הרומזות לפרשה הבאה, ודוק) – "וכל העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד" = 137, מספר התבות בפרשת המלך! כל אות במשולש = 2613 = 39 (הוי" אחד) פעמים 67 (אלול שעולה זדון כנ"ל).

כאשר נצרף פסוק זה לפסוק הראשון של פרשת המלך (עיקר סמיכות הפרשיות) – "וכל העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד. כי תבא אל הארץ אשר הוי" אלהיך נתן לך וירשתה וישבתה בה ותאמר אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבתי" = 6900 = 20 פעמים משה (הלעומת זה של הזקן ממרא), "ויהי בישרון מלך" = 10 פעמים "אשימה עלי מלך ככל הגוים"! "אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבתי" = 1675 = 25 פעמים 67 (אלול, זדון), רמז לכה אלול, יום בריאת העולם, "בראשית גו", "בראשית מלכות צדקיה" ("בראשית מלכות צדקיה" = 1618, מספר חתך זהב)!

אותיות ה-ע ואותיות מלך בפסוק

עיקר ענינו של משה הוא לתקן את עיני בני ישראל – "אשר עשה משה לעיני כל ישראל".

הוי' אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך "מלך שמו נקרא עליהם", המשכת המקיף של וגו'". זה התיקון של ספירת ההוד של העם, המלך על העם, "שתהא אימתו עליך". תן לחכם ויחכם עוד.

ניגון א' אלול תשע"ז

מחיר וקיצבי

הרב יצחק גינזבורג

Musical score for "Niḡon A' Alul" in 4/4 time. The score consists of three staves. The first staff starts with a treble clef and a 4/4 time signature. It contains measures 1-5 with dynamics *mf*, *p*, *mf*, *p*, and *p*. The second staff starts at measure 6 with a double bar line and a repeat sign, followed by measures 6-7 with a dynamic of *f*. The third staff starts at measure 8 with a double bar line and a repeat sign, followed by measures 8-9 with a dynamic of *f* and ending with "D.C. al Fine".

א'-ב' אלול ע"ז - כפר חב"ד

"היום יום" אלול (ד'-כ"ט אלול)

מתוך סעודת ראש חדש אלול והשלמות

א. ד' אלול: אדם-איש-גבר-אנוש | ב. ז' אלול: פצוע דכא | ג. ט' אלול: נגיעה בעצם מולידה דעת | ד. י' אלול: שלשה פירושי יחידות | ה. י"ג אלול: הסרת הערלה ביחידות הראשונה ו. י"א אלול: תורה בעלמא דשקרא ובעלמא דקשוט | ז. ט"ז אלול: לראות נשמה משרשה עד סוף כל הדורות | ח: כ' אלול: נחיתות וגסות | ט. כ"א אלול: מסירות נפש עד סוף כל הדורות | י. כ"ב אלול: לגזור את הצפריניים | יא. כ"ג אלול: תורה ומדות טובות | יב: שמיעת אמרה וראית השגחה פרטית | יג: כ"ו אלול: הכשרת הבשר בנפש | יד. כ"ז אלול: "גוי אחד בארץ" | טו. כ"ח אלול: ברכת עשירות לעוסקים בצ"צ | טז. כט אלול: יוקר גופו של יהודי

במעלת מין האנושי, ישנם ארבעה תוארים
[אדם-איש-גבר-אנוש]:

אדם – מעלת המוחין והשכל,

איש – מעלת הלב והמדות,

[הוא מדלג על הגבר ומסביר קודם:] אנוש –

החלישות [לשון חולה אנוש]. באחד מהם

בשכל [מעלת אדם]. או במדות [מעלת איש].

או בשתיים [כמו שיש חלישות במח או בלב

יש מושג – קשור, חולשה גורמת טמטום –

טמטום המח וטמטום הלב].

[כעת הוא חוזר להסביר את התואר שדלג

עליו:] גבר – מתגבר על עצמו להסיר

המניעות ועכובים להשיג אחת המעלות או

בשכל או במדות, היינו דגבר עוסק עם האנוש

להנביחיה למעלת איש או אדם.

יש שלשה נתונים ראשונים – אדם, איש

ואנוש. או שאתה אדם, או שאתה איש, ויתכן

גם שניהם. כמו שאפשר להיות חלוש בשניהם

אפשר להיות חזק בשניהם ("מרובה מדה

טובה"). אבל אם אתה חלש באחד מהם או

בשניהם אתה אנוש. על רקע החולשה שייך

להיות גבר – אם אתה חזק בשניהם לא שייך

גבר, יש רק אדם ואיש. הגבר הוא רק על רקע

שאתה אנוש, ואז מתעורר אצלך כח פנימי,

א. ד' אלול: אדם-איש-גבר-אנוש

במעלת^א מין האנושי, ישנם ארבעה
תוארים: אדם – מעלת המוחין והשכל, איש –
מעלת הלב והמדות, אנוש – החלישות באחד
מהם בשכל או במדות, או בשתיים, גבר –
מתגבר על עצמו להסיר המניעות ועכובים
להשיג אחת המעלות או בשכל או במדות,
היינו דגבר עוסק עם האנוש להנביחיה למעלת
איש או אדם.

ומאחר דאפשר לעשות מאנוש איש או
אדם, הרי בהכרח דגם באנוש ישנם כל אותם
המעלות שישנם באיש וגם באדם.

אדם-איש-גבר-אנוש

למדנו במוצאי שבת עם המלמדים מהחדר
בירושלים ועוד כמה מלמדים שהצטרפו את
"היום יום" ב' ו-ג' אלול, וכעת נקרא את ד'
אלול (את החלק השני – הפתגם החסידי, אחרי
מנהגי ברכות התורה שנדפסו קודם):

^א נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה.

היום משתמשים במלה איש לכך שלכל אחד יש את האישיות שלו. לא מדברים על האדמיות, כן על אנושיות – להיות אנושי היום היינו כמו "דרך ארץ קדמה לתורה", כמו שאומרים 'תהיה בן אדם', א מענטש, תהיה אנושי ואל תהיה בהמה. בכל אופן, היום דווקא האיש משמש למושג אישיות, כי הוא המבנה הרגשי של האדם – עיקר האישיות הוא הלב של האדם, לא השכל שלו.

תשובה – מאנוש לאדם-איש

נתחיל מחשבון יפה: שתי המעלות – אדם-איש – שוות 356. אנוש שוה 357. כלומר, אנוש הוא עצמו חבור שניהם עם הכולל. חשבון שאומר דרשני – שאדם-איש ע"ה בגימטריא אנוש. יחד שוים 713 – בגימטריא תשובה. בדיוק מתאים למה שכותב כאן, לכן כנראה שם את הווארט הזה בחדש אלול, חדר התשובה. למה? כי עיקר התשובה היא להחזיק את האנוש שלי, את החלש שלי, ולהעלותו. הוא אומר לי שחדש אלול הוא החדש שצריך לגלות את הגבר, "ברוך הגבר". מתי צריך להיות גבר? עכשיו, בחדש אלול. גבר לוקח את החלק החלש באישיות שלו, בשכל או בלב, ומחזק אותו. זו התשובה של חדר אלול – שהגבר יחזיק באנוש ויעלה את האנוש בעצמו לדרגת אדם ואיש.

כמו שנסביר, הוא לא צריך לבטל את האנוש – המלים כאן "עוסק עם האנוש להגביהו למעלת איש או אדם". הוא לוקח את האנוש הנתון, הבסיס, ומרים את הבסיס למקום גבוה – מגביה אותו, כמו שכתוב על משיח "וגבה מאד" – מגביה עצמו עד לאיש ועד לאדם. כלומר, בסוף אני נשאר עם אדם-איש-אנוש, אבל האנוש בסוף כבר אינו חלש כי הוא התחזק. איך אומרים היום לעשות תשובה ברחוב? להתחזק. מי שמתחיל לעשות תשובה אומר 'אני מתחזק'. רואים שלעשות תשובה היינו להתחזק – אני מכיר שאני אנוש, במצב

הגבר שבך, כדי להשיב את האנוש או למעלת אדם או למעלת איש או למעלת שניהם.

מעלות אדם (מהלידה) ואיש (עיקר

האישיות)

נתחיל כאן מחשבון מאד יפה: שתי מעלות המין האנושי הן אדם-איש. לפעמים כתוב בחסידות קצת אחרת ממה שכתוב כאן. כתוב שאדם הוא מוחין בעצם – בעיקר מוחין דאבא, כמו שהפסוק אומר "חכמת אדם תאיר פניו", פנימיות, פנים – ואיש אכן שייך למדות, אבל הוא המשכת מוחין השייכים ללב, בעיקר ישו"ת, שהם המוחין שממשיכים ללב כדי לחזק אותו, להוליד מדות מתוקנות בלב ולחזק אותן. אבל כאן הוא כותב ששכל הוא אדם ולב הוא איש.

ביחס לבר מצוה: איש הוא רק מגיל בר מצוה, אבל אדם הוא מהלידה. מענין שעם המעלה הכי גדולה נולדים, השכל שלך נמצא אצלך בהעלם מהרגע הראשון – "בוצין בוצין מקטפיה ידיע", אפשר להכיר את שכל הילד מאז שהוא תינוק קטן, האדם שבו קיים אצלו ומי שיש לו עינים יכול לראותו מהרגע הראשון. אבל להיות איש, "כאיש גבורתו", מגיל מצוות (כבר מצוה מתקיים "אני אמרתי אלהים אתם"). לכאורה יש קשר דווקא בין איש לגבר², "כאיש גבורתו", שמתגבר להיות איש. לומדים זאת משמעון ולוי, יש בענין שיחה ידועה של הרבי. לפני בר מצוה הדעת לא מגיעה למקום המדות, אז הוא לא איש.

² בכל מקום "גבר" הוא התרגום של "איש", בחינת האחוריים של איש, וממילא מובן שמה שמתגבר להיות איש היינו בסוד "אחור וקדם צרתני", האחור מתגבר לשוב פנים. הערך הממוצע של 6 אותיות **איש גבר** הוא **אלהים**, שם הגבורה, נמצא **שאיש גבר** עולה **אלהים** פנים ואחור.

האדם, אבל כולנו נקראים על שם הדור השלישי, המין האנושי, ובמין האנושי יש מעלה – "מעלת מין האנושי".

היינו באמצע להסביר מדוע האנוש נשאר, אבל קודם נקרא כאן עוד משפט בסוף:

וּמֵאַחַר דְּאִפְשֵׁר לַעֲשׂוֹת מֵאָנוֹשׁ אִישׁ אוֹ אָדָם
[אני האנוש, ואפשר לעשות ממנו איש או אדם]. הַרִי בְּהַכְרִית הַגֵּם בְּאָנוֹשׁ יִשְׁנֵם כָּל אוֹתָם הַמַּעֲלֹת שֵׁיִשְׁנֵם בְּאִישׁ וְגַם בְּאָדָם.

אם כן, הוא אומר בפירוש שאנוש כולל הכל – היות שאפשר להגביה את האנוש למעלת איש או אדם סימן שמלכתחילה, בהעלם, האדם והאיש היו בתוך האנוש. רק צריך לחשוף ולגלות אותם. "הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר", הכל היה מהאנוש האנוש והכל שב אליו, נשאר אנוש, אבל כדי שנירם אותו ונגלה את האדם והאיש שכלולים בו צריך את הגבר.

אם אמרנו ש-אנוש עולה אדם-איש ע"ה מתבקש לחשב אנוש עם הכולל – בגימטריא משיח. רואים שמישח הוא יותר אנוש מכולם. אם משיח מזדהה עם אחד מארבעת אלה זהו דווקא אנוש (ברמז שאדם ר"ת אדם דוד משיח צריך לומר שהם גופא כנגד אדם-איש-אנוש – אדם הראשון הוא אדם, דוד הוא איש ומשיח הוא אנוש. ברמז זה כולם כלולים באדם). לימוד מאד פשוט שמלך המשיח בא בשביל כל האנושות – משיח שוה אנוש ע"ה, הוא ה'כולל' של האנושות – בא לכל מין האנושי, החל מכל החלשים, החל מכל חלושי הנפש, כמו שאנו אוהבים לומר בשם ר' אשר שדבר ראשון משיח יכנס לכל בתי הרפואה של חולי הנפש וירפא אותם, הם האנושים העיקריים של החברה. המשיח יזדהה איתם וירפא אותם. כתוב שאלול, כמו שהוא חדש הרחמים והסליחות, כך הוא גם חדש של רפואה.

אנוש, ועכשיו מתחזק, עם הגבר שבי, כבר להגביה את האנוש למקום של אדם ואיש. כבר גימטריא מאד יפה, ש-אנוש עולה אדם-איש ע"ה ויחד עולים תשובה.

הבסיס האנושי

אם כבר, נסביר: למה האנוש נשאר? לא מבטלים אותו אלא רק מגביהים אותו, האנוש נשאר הבסיס גם בסוף. הפסקה מתחילה "במעלת מין האנושי" – מתחיל את הווארט שיש מין שנקרא "אנושי". לפעמים אומרים "מין המדבר", אבל כאן לא משתמש במלה מדבר, אלא קורא לנו "מין האנושי" (מדבר הוא בעצם חוט פנימי הקושר את כולם – אדם מדבר בשכל, איש מדבר ברגש ואנוש מדבר מתוך חולשה או שחלש מדי מלדבר בכלל והדבור שלו הוא בבחינת "חש". הגבר מגביר את הקול של הדבור, היינו קריאת הגבר, גבר הוא תרגול, קוקוריקו).

עוד דיוק, מכל מה שאומר כאן לא משמע שמחלק בין יהודי לגוי, שהרי פותח "מין האנושי" – פשיטא שכולל גם גוי. הוא כותב "במעלת מין האנושי" – שבמין האנושי, אנוש, יש מעלה. כלומר, גם אדם ואיש הם מעלות פרטיות בכלל שנקרא מין האנושי.

מי היה אנוש? נכד אדם הראשון. קודם הזכרנו את שת, ר"ת שמע-תמים, והבן של שת הוא אנוש, כבר הדור השלישי. הפסוק הראשון של דברי הימים הוא שלש מלים – "אדם שת אנוש", סוף פסוק, עד כאן תחלת ספר דברי הימים. אחר כך ממשיך עוד שלשה דורות, עוד פסוק, אבל הפסוק הראשון הוא "אדם שת אנוש"¹. לכאורה הייתי חושב שאנחנו מין

¹ "אדם שת אנוש" = חוה פעמים נח. שלש המלים הראשונות של ספר דברי הימים, תולדות האנושות, הן כנגד שלש המלים הראשונות של התורה, "בראשית ברא אלהים" – שני הלשונות משלימים ל-מח ברבוע. נמצא ש"אנוש" הוא כנגד "אלהים" – אלהים אנוש

בגימטריא בתולה, מזל אלול, מח ברבוע = 16 פעמים מזל אלול, זה ברבוע. אלהים בגימטריא הטבעי, טבע האדם היינו הפן האנושי שלו.

ארבע המדרגות בסוד הוי'

נחזור, אם יש למיין האנושי ארבעה תוארים אדם-איש-גבר-אנוש משמע שהם כנגד י-ה-ו-ה כפי הסדר⁷. המלכות היא אנוש – כל האנושות, כל המיין האנושי.

כתוב בקבלה על אצילות שם הוי' שקודם היה רק י – רק אדם – ואחר כך ה-י התחלקה ל-ה ו-ה, ה-10 התחלק ל-5 ו-5, כמו תא שמתחלק לשניים. קודם רק היה י, והיא התחלקה ל-ה ו-ה – לדרכנו, האדם התחלק לאיש ואנוש. איש ואנוש כמעט אותה מלה, כי רבים של איש הם אנשים – רואים שה-נ נמצאת בהעלם כמלה איש. אחרי ששתי ההדין התרחקו זו מזו היה צריך להמשיך מה-י קו – ו – ולהכניס אותו בין ה ראשונה ל-ה שניה. כתוב בספרי הקבלה שזהו סדר אצילות שם י-ה-ו-ה – קודם י, אחר כך ה ו-ה, והן מתרחקות אז צריך להמשיך מה-י את ה-ו שתכנס ביניהם כדי לחבר אותן (הרי האות ו היא ו החיבור). מהו ה-ו לפי מה שכתוב כאן? הגבר (כאשר האות ו נכנסת לגבר הוא נעשה גבור, אין תופעה כזאת באדם ואיש). למה ממשיכים? כדי להגביה את ה תתאה, שהתרחקה, שנפלה – האנוש – ולהחזיר אותה למעלת האדם והאיש.

כתוב שלעתיד לבוא, כאשר שם בן, ה תתאה, יתחבר לגמרי עם ה עילאה, שם סג, כבר לא יצטרכו את ה-ו – שם מה יתבטל. לפי דרכנו, אחרי שהגבר עשה את פעולתו – הוא רק כדי לתקן את המציאות, כמו ששם מה החדש בא לתקן את שבירת הכלים – ואחרי שהצליח לא צריכים אותו יותר (הגבר עשה את שלו הגבר יכול ללכת), הוא מסתלק וחוזר לשרש, שם מה חוזר להכלל בשם עב (בסוד "ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד"). סג ו-בן עדיין נשארים,

אבל צמודים אחד לשני⁷. מה זה אומר לי? שכל המושג גבר עתיד להתבטל – בסוף לא צריך יותר גברים וגבריות, רק אדם-איש-אנוש (אכן "גבר" הוא התרגום של "איש" בכל מקום כנ"ל, בחינת האחוריים של איש, ולעתיד יהיה הכל בבחינת פנים ולא אחור, וממילא הגבר יוכלל ויתבטל בתוך האיש).

מה הרמז הכי פשוט שהגבר מחבר את השלשה – מגביה את האנוש לאדם ואיש? הכי פשוט ראשי התיבות: אדם-איש-אנוש ר"ת אאא, שביחד הם ג, ר"ת גבר.

שלוש מדרגות בארבעת התארים

נראה עוד רמז שיש כאן רק שלשה דברים ולא ארבעה, אבל בצורה אחרת – עוד חידוש גדול מאד: אמרנו שרק אדם-איש-אנוש עולה תשובה, אבל יחד עם גבר עולה 918. נחלק ל-3 – לא מתחלק ל-4, אין ממוצע ל-4 – ונקבל ממוצע של שלש – אשה. פלאי פלאים. בזכות הגבר שנכנס בין אדם-איש לאנוש יש כאן ג"פ אשה. באמת כאשר כל הגברים יתבטלו זה מה שישאר (כלומר שגם ממנו ישאר משהו, החשבון שלו המשלים את שלשת הזכרים שלשל פעמים אשה).

יש כמה דברים חשובים במספר 918. הדבר הכי בולט בקבלה שהמספר הזה שוה בריאה-יצירה-עשיה, שלשת העולמות התחתונים. זו הגימטריא הכי חשובה כאן.

קודם כל, הוא מדבר על "מיין האנושי" – לא מתייחס ביחוד לעם ישראל אלא לכולם – ואומר שיש בו אדם, מעלת השכל. אם אינו יהודי מיהו "אדם"? איזה פילוסוף, כמו

⁷ בסוד "יהיה" שם עב מתיחד עם כל אחד מהם – עב סג עב בן = 259 = ז פעמים הבל = ראו-בן, "יחי ראובן [יחי שם בן באור חדר שעל ציון תאיר] ואל ימת [לעד] ויהי מתיו מספר [ג"פ טוב ברבוע = וטרף זרוע אף קדקד', רמז לשיתוף הפעולה בין בני גד ובני ראובן בנחלה מבוהלת, למעליותא]."

⁷ ראה אלשיך ויקרא כה, יז; תולדות יעקב יוסף צו, ב ושם שופטים יא; מגן אברהם טריסק ויקרא.

ו"נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן". גם נקרא "אני אני הוא" – הכתר והמלכות, האמונה והשפלות. היינו באמצע להסביר מה האנוש שנשאר – השפלות שנשאר תמיד. קודם כל, הכל אנוש, "הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר", אתה אנוש ותמיד תשאר אנוש, שפלות האדם, ה תתאה שבשם. כמה שוה שפלות? ח"פ אמונה. כלומר, יש יחס דווקא בין הכח העליון בנפש, אמונה, לכח התחתון בנפש, שפלות – הכח הכי תחתון עולה ח"פ הכח הכי עליון, ויחד כבר שוה ט"פ אמונה שעולה אדם- איש-גבר-אנוש.

חלוקה זו מתגלה בארבע המלים עצמן: כמה אותיות יש כאן? 4-3-3-3 סוד המלה אחד, 13 אותיות (3-3-3, 3 ברבוע = אח דאחד, חלק הזכרי של אחד, ואילו 4, 2 ברבוע, הוא ה-ד של אחד, חלק הנקבי של אחד, דלית לה מגרמה כלום). 13 הוא מספר השראה, נצייר את כל המבנה של ארבעת התוארים של המין האנושי בצורת השראה¹:

	א			
	א	ו	ד	
י	ו	ג	ב	ו
	א	נ	ו	
		ו		

דבר ראשון רואים שפנות הצורה הן אותיות אשרי (ז פעמים חכמה, אסנת, אלף נשים שהן אלף שנים) – "אשרי" מצטרף בתנ"ך לכל אחד מארבעת התוארים של המין האנושי: "אשרי אדם" "אשרי האיש" "אשרי הגבר" "אשרי אנוש"¹! האמצע של הצורה הוא ה-ג של "גבר" (הכוללת את הא-א-א של אדם איש אנוש כנ"ל). נחשב דילוג שורות: א, י ש ג ב ר, ש = שפלות = ח"פ אמונה. ממילא הדילוג השני – ד ם א (מה) א נ ו (מזבח) – עולה אמונה. כאן

שהרמב"ם מאד אוהב – איזה אריסטו אחד. הרמב"ם כל כך אוהב ומשבח את השכל שלו שעושה לנו קצת 'עצבים' – שהוא משווה אותו ביחס לחכמי ישראל ואפילו קצת מעלה אותו בכמה מקומות. יש אדם, אבל לא מדבר בכלל על מה שכתוב "אתם קרויים 'אדם'" אלא על סתם אדם (אדם אנושי, אדם השייך למין האנושי) שהוא שכל. כתוב בחסידות שהרמב"ם הגיע בשכל שלו לראש עולם הבריאה, לא הגיע לעולם האצילות, והוא עולם של שכל. פשוט כאן שהאדם שהוא השכל אינו האדם העליון ולא "אתם קרויים 'אדם'", אלא אדם שעיקרו שכל וכל היום וכל הלילה הוא רק משכיל, פילוסוף גדול, מדען גדול. לאיזה עולם הוא שייך? עולם הבריאה.

כעת נבין למה הוא לא אומר שהאיש הוא מוחין השייכים למדות. במקום שהוא אומר שאדם הוא מוחין בעצם – מקום אחר בחסידות – הוא באמת מתכוון לאדם היהודי, בו "חכמת אדם תאיר פניו", אדם דאצילות, "אתם קרויים אדם". אבל כאן מדבר על אדם של בריאה, אדם של שכל. אם האדם הוא של אצילות האיש הוא כבר בריאה, שכל השייך למדות, אבל כאן האדם הוא בריאה, שכל, לכן כאן האיש הוא מדות, עולם היצירה. מיהו האנוש? "אף עשיתיו", עולם העשייה. הגבר אינו עולם בפני עצמו כאן, כמו שמסביר – הוא הכח לקחת את האנוש ולהגביהו למעלת האדם או למעלת האיש או למעלת שניהם יחד. אם כן, יש לנו כאן ארבע מדרגות אבל רק שלשה עולמות והגימטריא הוא 'בול' – שהכל שוה בריאה-יצירה-עשייה.

אמונה ושפלות

יש עוד משהו במספר 918, על ידי משחק- שעשוע: אם נחלק את המספר 918 ל-9 – ממוצע כל אות בשלש פעמים אשה – נקבל אמונה. כלומר, אדם-איש-גבר-אנוש עולה בעצם ט"פ אמונה. יש אמונה אחת ברדל"א

¹ באמור לקמן ראה גם שיעורי כ"ו-כ"ב טבת תשע"ו.
² וראה גם סעודת משיח תשע"ג (פ"ח).

רחמן. בלשון הקבלה היינו פיתוח של המלה **גבר** ל'מאמר' – אפשר לומר שזהו "ברוך הגבר", להבירך-להרחיב את המלה **גבר**. השבט של חדש אלול הוא ג'ד, בו כתוב "ברוך מרחיב ג'ד" – הוא הכי קטן, אז צריך להרחיב אותו הרבה, לתת לו נחלה רחבת ידיים.

גומל חסדים בישן רחמן שוה 861 – **בית המקדש, ראש השנה, תהלת הוי'** ועוד. עיקר התיקון של אלול – לקראת ראש השנה – הוא להיות גבר. אם נצליח באלול להיות גבר – גומל חסדים, בישן ורחמן – נכנס לראש השנה כמו שיהודי צריך להכנס לראש השנה, עם המדות הטובות שלנו.

861 הוא מספר משולש – משולש 41, 21 (אהיה, השם הקדוש לש אמא בקבלה) פעמים 41 (אם). רק ראשי התיבות של שלש המדות, **גבר**, היו ה"פ 41 (ה עילאה שבשם, פרצוף אמא, פעמים **אָם** הבנים שמחה", ה-אם, רמז לפרשת שלוח הקן שנקרא בתורה בשבוע הבא – "לא תקח האם על הבנים. שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך וגו'"). אין עוד "האם" בכל התנ"ך. הגבר הוא השכוי – **שכוי משלימים לישראל** – עליו נאמר "הנותן לשכוי בינה", סוד "אני בינה [איש, 'בינה לבא'] לי גבורה [גבר]" – כבר אומר שרמז מכוון מספרית. הוספנו 16 פעמים 41 – התחלנו מ-ה תתאה של אהיה פעמים **אם** והוספנו **אהי** (היא,

רואים בבירור את החלוקה של **אמונה-שפלות** – **אמונה** משולבת בתוך **שפלות**.

גבר – שלש המדות היהודיות הטובות

אחרון חביב ברמז של אדם-איש-גבר-אנוש: "היום יום" הקודם, של ג' אלול, היה על "מהוי" מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ" – רואים שגבר הוא גם מי שצוער בחיים, וה' מוליך אותו על כל צעד ושעל. הגבר כאן הוא מי שמחזיק באנוש שבו ומביא אותו לאיש ולאדם, וגם מגלה שבעצם בתוכו כבר היו איש ואדם (המשפט האחרון של היום יום).

יש ווארט מאד יפה בעולם, שאיני יודע מקורו, שעבודת הגבר – עבודת חדש אלול – היא לגלות את שלש המדות שכל יהודי מצטיין בהן: גומל-חסדים, בישן, רחמן (לפי סדר האבות – אברהם גומל חסדים, יצחק בישן ויעקב רחמן). עד עכשיו חשבתי שגבר הוא איזה גברתן, איזה שמשון הגבור, והנה אני רואה שגבר הוא פשוט ההתגלות וההתכללות של כל המדות הטובות העצמיות של היהודי, התגלות הטבע היהודי.

בחלק הראשון של התניא, בסוף פרק א, אדמו"ר הזקן כותב שמדות אלה הן מצד הטוב של הנפש הבהמית, הטוב של קליפת נוגה. אבל באגרת הקדש הוא כותב שמדות אלה הן מצד הנפש האלקית. נמצא שאצל יהודי הטוב של הנפש הבהמית שלו משקף את הטוב הפנימי שלו, מצד הנפש האלקית שבו.

בכל אופן, ראשי התיבות של שלש המדות הם **גבר** (לעיל ראינו שגבר הוא אחורי איש, התרגום של איש לארמית, דהיינו השתקפות הנפש האלקית, סוד לשון הקדש, בטוב של הנפש הבהמית, לשון תרגום, ודוק).

רמזי גומ'ח-בישן-רחמן

נתבונן במלה גבר: **גבר** עולה 205. נחלק את המספר 205 למרכיביו הראשוניים – 5 פעמים 41. נחשב את כל התארים **גומל חסדים בישן**

^ח "האם" – 3 אותיות; "על הבנים" – 7 אותיות; "שלח תשלח את האם" – 12 אותיות. סוד חלוקת **כב** אתון דאורייתא ל-ג אמות, ז כפולות ו-יב פשוטות, ודוק. "האם" = 46 = 2 פעמים 23, **חיה** (תיקון חוה, "אם כל חיה"). "על הבנים" = 207 = 9 פעמים 23 = **אור** ("האם על הבנים" = 253 = משולש 22 = 11 פעמים 23 ונהוא הערך הממוצע של שלש התבות "תכין לך הדרך" הנ"ל, היינו אותה דרך של שלוח הקן: "כי יקרא קן צפור לפניך בדרך"). "האם על הבנים. שלח תשלח את האם" = 1776 = 48 פעמים 37, **יחידה**, ודוק.

כל חבר שלך, כל ילד, הוא פרח, הוא זהב, הוא יהלם.

תיכף נאמר את המקור של הדברים האלה. המקור של הפרח הוא "והנה פרח מטה אהרן לבית לוי", יש מקור שכל יהודי הוא זהב ויש מקור שכל יהודי הוא יהלם. הרבי הרש"ב אמר שהוא סופר יהודים כמו שהוא סופר יהלומים. יש יהלומן שמבין ביהלומים בגשמיות אבל אני יהלומן ברוחניות, ביהודים, אני מבין ביהלומים של נשמות ישראל.

בכל אופן, בשלש המדות שהן עצם היחוס של היהודי – גומל חסד, בישן ורחמן – אחת מהן פרח, אחת מהן זהב ואחת מהן יהלום. נראה מי יודע. הזהב והיהלום קרובים, לכן מתוך שלש התכונות האלה יש שתי תכונות קרובות שצריך לחשוב מה ההבדל ביניהן – גומל חסדים ורחמן. בישן הוא משהו אחר לגמרי. באבות גומל חסדים ורחמן הם אברהם ויעקב, הם דומים – רחמי יעקב נוטים ימינה, ל"חסד לאברהם", לכן כתוב "יעקב אשר פדה את אברהם". אבל יצחק הוא משהו אחר, "כי אתה אבינו" לעתיד לבוא, קובע ברכה לעצמו. גם כאן, זהב ויהלם הם דומים והפרח הוא אחר.

'כל יהודי הוא פרח' הוא הבישן (הפרח נסגר כלילה ונפתח ביום, העולם הזה נמשל ללילה בו מתבייש הפרח להתגלות. צבעו הורוד של הפרח, השושנה, הוא צבע הבושה, כנודע. השושנה היא המלכות – יצחק פרח = מלכות) – מתאים לאהרן, "למה אתה בוש לכך נבחרת", ה' בחר באהרן כי הוא בישן. זו מדת יצחק.

אברהם הוא גומל חסדים – לתת צדקה, זהב ידועה השאלה מה קונה את מה, מה טבעא ומה פירי (שתי דעות רבי, בקטנותו ובזקנותו) – לא צריך להסתפק בלתת כסף, צריך לתת זהב ומי שנותן זהב הוא בעצמו זהב. בדרך כלל אומרים לב זהב – מי שיש לו לב זהב נותן הרבה (לא אומרים לב-יהלם).

אם כן, לרחמן נשאר יהלם – יעקב, הבחיר שבאבות. בעצם המלה יהלם כוללת את כל

"מאת הוי' היתה זאת [ה תתאה שבשם] היא [ה עילאה שבשם] נפלאות בעינינו" של אהיה פעמים אם.

יחוס-שמים

נראה עוד כמה רמזים: יש פה 4 מילים – גומל חסדים בישן רחמן, האותיות השניות הן יחוס. המדות האלה הן היחוס של היהודי, כך מכירים ביהודי מיוחס – היחוס של היהודי שהוא גומל חסדים, רחמן ובישן. יחוס עולה פד – המספר של תיקון הברית – כשהערך הממוצע של כל אות הוא אהיה. אמרנו שהכל יחד עולה 41 פעמים אהיה, אז חוץ מ-יחוס השאר עולה 37 ('חן' אהיה: אהיהאה) פעמים אהיה, תשע"ז. צריך מהר לחטוף את הכוונה הזו עד סוף השנה הזו. שנת סגולה מיוחדת להיות גבר, גומל-חסדים בישן רחמן, היחוס שלנו – בלי אותיות יחוס (האותיות השניות) נשאר 777, תשע"ז, הזמן להוכיח שאתה יהודי מיוחס.

חישבנו את האותיות הראשונות מההתחלה. מהן האותיות השניות מהסוף? גומל חסדים בישן רחמן – אותיות שמים. יש יחוס (כפולת 7, 12 פעמים) ויש שמים (כפולת 13, 13 פעמים) 30 – התורה מן השמים וגם הנשמה מן השמים. רומז למקור המדות האלה בנפש האלקית, מן השמים. יחוס שמים = דעת, התכונה מיוחדת לנשמות ישראל. יש כאן יחוס, שמים, גבר והכל יחד ראש השנה, בית המקדש, תהלת הוי' ועוד.

כל יהודי הוא פרח-יהלם-זהב

בשיעור עם המלמדים במוצאי שבת דברנו על "והנה פרח מטה אהרן לבית לוי". אז אמרנו ש'כל יהודי הוא פרח', בגימטריא שכינה. ידוע הווארט ש'כל יהודי הוא יהלם' (בגימטריא יעקב, ז פעמים הוי') ויש גם ווארט ש'כל יהודי הוא זהב' (בגימטריא פלא, ג פעמים יחידה). הענין שייך בפרט למלמדים בחדר: כל יהודי,

לזה, זבולון וגד, יש את המלה "שם", שלא חוזרת בשאר הפרשה (עד הסיום). מה פירוש "כי שם יזבחו זבחי צדק" – מי? גרי צדק, המהפכה הרביעית שלנו. מי עושה את המהפכה הרביעית? הסוחרים, זבולון – משפיע על כל הגוים, מביא אותם לירושלים ושם מתגיירים גיור כהלכה. "שם תעלה עלתיך" הוא מקום המקדש, כמו שדברנו במוצאי שבת, וכך ה"שם" השלישי מסוף התורה – "כי שם יזבחו זבחי צדק", זבחי גרי צדק שמתגיירים כהלכה בזכות זבולון, הכתר. לחכמה אין מוחין לגייר, אלה דווקא מוחין של הכתר, הסוחר – סובב סחור-סחור, סובב כל עלמין. בשביל המהפכה הרביעית צריך תפילין דשמו"ר ותפילין דראב"ד – תפילין של כתר – שאנחנו עדיין לא מקיימים. תפילין דרש"י הם מוחין דאמא (מוחין הנמשכים לצדיקים, לשומרי תורה ומצוות מעיקרא) ותפילין דר"ת הם מוחין דאבא (מוחין שבכוחם להאיר לרחוקים ולהחזירם בתשובה), אך מוחין שצריך לגייר את כל העולם באים דווקא מהכתר, בו יש זיקה עצמית לכל מין האנושי – דווקא על זבולון, שעושה ביזנס עם כולם, כתוב "שם יזבחו זבחי צדק". אחר כך, שני ה"שם" האחרונים הם אותו "שם" – מקום קבורת משה רבינו. "שם חלקת מחוקק ספון" בנחלת גד, שהוא החסיד הכי מקושר לרבי – הוא זוכה שמשה רבינו נקבר בחלק שלו. ה"שם" האחרון הוא אותו שם, "וימת שם משה עבד הוי"ו". אלה שלשת ה"שם" בפרשת "וזאת הברכה".

מהם שלשת ה"שם" בפרשת בראשית? הראשון "וישם שם את האדם אשר יצר". השני והשלישי סמוכים, כמו השני והשלישי מהסוף בפרשת ברכה (ויותר), בנהרות שיוצאים מעדן – "שם האחד [= משיח] פישון [פה שונה הלכות, שייך למלמדים בחדר] הוא הסבב את כל ארץ החוילה [ארץ ישראל] אשר שם הזהב. וזהב הארץ ההיא טוב שם הכרלה ואבן השהם".

האבנים הטובות – אבני החשן – כי על פי פשט היהלום היום הכי יקר.

יהלומי זבולון

לאיזה שבט שייך יהלום? זבולון. באמת הוא יוצא למקום היהלומים, מחצב היהלומים, ומביא אותם לארץ בספינות שלו. זבולון הוא הכתר ויששכר הוא החכמה – הסבה, זבולון שמחזיק את יששכר, הוא הכתר. כך כתוב באריז"ל. לכן הוא קודם – "שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך".

זבולון הוא חדש סיון, אבל בברכות משה בסוף התורה הוא סמוך לגד – "שמח זבולון בצאתך... ולגד אמר ברוך מרחיב גד". **זבולון גד** – ר"ת זג – שוה **אמונה**, החלק התשיעי של **אדם-איש-גבר-אנוש**. רק בברכת גד יש **אמונה** אותיות ועצם הברכה שוה **אמונה** פעמים **חכמה**. אצל יעקב יש "גד גדוד יגודנו והוא יגד עקב", אומרים ישר והפוך ג"פ, ישר והפוך שוה סה"כ **כתר** וג"פ **כתר** עולה "שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך", התכללות זבולון (ויששכר) בגד (אכן זבולון הוא גומל דלים, מפרנס את יששכר אחיו).

שלשה "שם" בתחלת ובסוף התורה

מה עוד מקשר ביניהם? דברנו במוצאי שבת על המלה "שם". ה"שם" האחרון בתורה הוא "וימת שם משה" וה"שם" הראשון בתורה "וישם שם את האדם אשר יצר", כפי שדובר. פלא, בכל פרשת בראשית יש ג"פ "שם" וגם בכל פרשת וזאת הברכה יש ג"פ "שם" והם מכוונים זה כנגד זה באופן של "חותם המתהפך" (כשם ש"וישם שם את האדם", הראשון בתורה, קשור ל"וימת שם משה", האחרון בתורה):

נתחיל מ"וזאת הברכה": כתוב "שם יזבחו זבחי צדק" בברכת זבולון, ואחרי עוד 25 מלים, המלה ה-26, היא "שם חלקת מחוקק ספון" בברכת גד. בשני השבטים האלה, הסמוכים זה

ב. ז' אלוּל: פצוע דכא

נלמד עוד כמה ווארטס מהיום יום. על ר' אלול דברנו הרבה בעבר^ט – לא נחזור. נלך ל-ז' אלול. לפי הכללים שלנו – שפחות פרשנו מנהגים – אולי לא צריך להתייחס, אבל בכל זאת נפרש אותו. הוא שייך לפרשת כי תצא, הפרשה הבאה, בה קוראים על "פצוע דכא":

אָדְמוּר הַזֶּקֶן הַזֶּה לְכָתוּב "פְּצוּעַ דְּכָא" בְּאֵלֶּף לְבִסוּף וְלֹא בְה"א.

[מביא לכך כמה מקורות]: בְּפָרָאג יֵשׁ סֵפֶר תּוֹרָה שְׁקַבְלָה בְּיָדָם שֶׁהֵנִיחַ עֲזָרָא הַסּוֹפֵר, אֵין קוֹרֵין בּוֹ אֵלָא בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה וְגוֹלְלִין אוֹתוֹ תְּמִיד בְּפָרְשַׁת שְׁמַע [הוא הפסוק העיקרי ובו גוללים]. בְּשִׁהֲיִיתִי בְּפָרָאג בְּשִׁנַּת תְּרַס"ח רְאִיתִיו וְכָתוּב בּוֹ "דְּכָא" בְּאֵלֶּף. בֵּן בְּשִׁהֲיִיתִי בְּוֹאֲרָמָם בְּשִׁנַּת תְּרַס"ז רְאִיתִי שֶׁם סֵפֶר תּוֹרָה אֲשֶׁר מְקַבֵּל בְּיָדָם שֶׁכָּתְבוּ מֵהַר"ם מְרוֹטְנֶבּוּרְג וְגַם בּוֹ כָּתוּב "דְּכָא" בְּאֵלֶּף. וְעֵינַי בְּשִׁאֲרֵי הַיְהוּדָא (וְיֵד ס' מ"ז) וְדַבְּרֵי נַחֲמִי (וְיֵד ס' כ"ב). וּבְס' מִשְׁנֵת אַבְרָהָם (ס' ל"ב) מְצִינִין בְּפֶה סְפָרִים תְּדִנִים גְּדוּה. יֵשׁ בְּאֵמַת מְסוּרוֹת שׁוֹנוֹת בֵּין הָעֵדוּת, אֲבָל מְנַהֲגוּ – וְכך הוֹרֵאת אֲדְמוּר הַזֶּקֶן – לְכָתוּב ב- א.

תשובת אלול – יציאה מהדכאון

היות שהרבי ראה לנכון להביא את זה ב"היום יום" כנראה שזה משהו מאד חשוב ונוגע לעבודה של חדש אלול, לתשובה של חדש אלול. אז צריך לנסות לומר בו משהו – לקבל איזה געשמאק בענין.

פצוע דכא הוא היפך המשכיות היחוס שאמרנו, לא יכול לבוא בקהל. איך יכול להיות קשור לתשובה? קודם כל פשט. הפשט ש"דכא" – גם ב-ה, אבל עוד יותר ב-א – לשון דכאון. פצוע דכא היינו מי שפצוע ופגוע

המקור ש'כל יהודי הוא זהב' הוא "שם הזהב", ה"שם" השני מתחלת התורה, שייך ל"שם" של גד, השני מסוף התורה – גד הוא גומל דלים ומשפיע-נותן זהב = גד גד, המתחלף בקדקד – "וטרף זרוע אף קדקד" (גד גד = דוד, קדקד = יצחק). המקור ש'כל יהודי הוא יהלם' הוא "שם הבדלח ואבן השם". דברנו בשיעור ש"שם" – "שמה" – מצטרף ל"שם". "אבן השם" היא אבן יקרה, האבן של יוסף הצדיק בחשן המשפט, ואמרנו שכל האבנים הטובות נקראות יהלם. זהו ה"שם" השלישי מתחלת התורה, כנגד ה"שם" השלישי מסוף התורה, ה"שם" של זבולן, כמו שנאמר שם: "שם יזבחו זבחי צדק כי שפע ימים יינקו ושפני טמוני חול", דהיינו יהלומים. מדת הרחמים היא המדה היקרה מכולן, כמו שהיהלם הוא האבן היקרה מכולן, וכמו שיעקב אבינו הוא בחיר האבות.

וכפי שפתחנו, המקור ש'כל יהודי הוא פרח' הוא "והנה פרח מטה אהרן לבית לוי" עולה ו"פ פרח (הערך הממוצע של כל תבה), כל ששת הצירופים של המלה פרח – כולל רפת, חפר, חרף (הוא שומע חרפתו ושותק, ראה לקמן, היינו בושח), רחף ("ורוח אלהים מרחפת על פני המים" – "זה רוחו של מלך המשיח").

אם כן, יש לנו מקור ל'כל יהודי הוא פרח', 'כל יהודי הוא זהב', 'כל יהודי הוא יהלם' – 'כל יהודי הוא פרח' היינו אהרן הכהן ("פרח מטה אהרן"), משה רבינו ("וימת שם משה") ואדם הראשון ("וישם שם את האדם"), 'כל יהודי הוא זהב' היינו גד ("שם חלקת מחוקק ספון" שכנגד "שם הזהב") ו'כל יהודי הוא יהלם' היינו זבולן ("שם יזבחו זבחי צדק כי שפע ימים יינקו ושפני טמוני חול" שכנגד "שם הבדלח ואבן השם"). גומל חסדים זהב, בישן פרח, רחמן יהלם = ו פעמים יצחק (מח פעמים הוי), ודוק.

עד כאן על הגבר – צריך להיות גבר בחדש אלול, "היום יום" של ד' אלול.

^ט ראה באורך התוועדויות ט"ז אלול (פרקים א-ב) וכ"ב אלול (פ"ה) תש"ע.

אפשר לשר – "תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם". צריך לעשות תשובה "עד דכא". "תשב אנוש עד דכא" הפירוש שה' מוריד את האדם עד לשאול תחתית, "ואציעה שאול הנך", שם מגלה את ה' וה' אומר לו "שובו בני אדם". גם "תשב" אותיות תשובה – ה' משיב את האדם עד דכא ואז אומר לו "שובו". "ובקשתם משם", מה הוא ה"שם" ממנו צריך לבקש את ה'? המצב של פצוע דכא, "תשב אנוש עד דכא", "ובקשתם משם... ושבת עד הוי' אלהיך". איך אני יודע ש"שם" ו"דכא" הולכים יחד? שם-דכא עולה ששה, מספר השראה. דכא הוא גם רבוע וגם מספר השראה, ויחד עם שם עולה ששה, מצוות לא תעשה של התורה, מספר השראה של 14. בכל אופן, "תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם", זו העבודה של החדש הזה. דווקא כשאדם נמצא ב"דכא" התשובה שלו היא לראות כמה נאה ה"דכא" שלו.

יש את הווארט המפורסם שאנחנו אוהבים לספר מרבי משה מקוברין: הוא אהב חסידים עניים, מדוכאים כאלה. כאשר אחד מהחסידים שלו התעשר – שיחק לו מזלו והוא נעשה עשיר – ובא לרבי לתרום תרומה גדולה, נעשה עשיר ובא לתת מליון, להחזיק את כל המוסדות שלו, הרבי אמר ש'אתה כבר לא מוצא חן בעיני כמו קודם', "יאה עניותא לישראל", העניות היא היפי. כאשר מגלים את היפי של הדכא, כמה הוא נאה, מקבלים הרחבת הדעת ואז כנראה גם נעשים עשירים וזה גם לא מזיק – גם כשעולים למדרגת איש ואדם נשארים אנוש.

רמזי "פצוע דכא"

המצב של "פצוע דכא" הוא מצב של קטנות מוחין, ודאי, אז נחשב אותו במספר קטן – 37 (פצוע = 30, דכא = 7), או הבל או יחידה (במספר הכרחי) שבנפש, מספר מאד חשוב. כל הפסוק "לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל הוי'" במספר קטן עולה ג"פ 37, ג"פ "פצוע דכא" במספר קטן, 'חזקה' של "פצוע דכא".

ובדכאון. אם הוא פצוע דכא בגשמיות כנראה שזה מאד מדכא אותו. דכא רומז לדכאון. ביטוי זה כתוב בספר תורה – לא רק כדי לקבוע את המצב השלילי והדין שאסור לו לבוא בקהל, הרי התורה היא "תורת חסד", אז צריך לומר שדווקא ב"דכא" (ובפרט כאשר כותבים "דכא" ב-א) יש כח לצאת מהמצב השלילי (ברוחניות על כל פנים), לעשות תשובה, לצאת מהמצב של "דכא" לשון דכאון. מתי? בחדש אלול.

לראות את הנוי בכל דבר

כמו שאמרנו שיש רמז מפורסם לגבי גבר, שלשת סימני היהודים, כך יש רמז מפורסם לגבי דכא עם א – ראשי תיבות שלשת הדברים שמרחיבים את דעתו של אדם. להרחיב את דעת האדם היינו להוציאו מכל דכאון – ממש ההיפך מדכאון. שלשת הדברים הם דירה נאה, כלים נאים ואשה נאה. אם כן, המחלוקת היא לגבי ה-א, לגבי "אשה נאה" – שם יש שתי דעות (אם היא נכללת בר"ת שלה או בס"ת שלה, והוראת אדמו"ר הזקן שהיא נכללת ב-א, אלף-פלא, שלה, "ומהוי' אשה משכלת", שהיא נאה גם בגשמיות וגם ברוחניות, בשכל הטוב שלה, בבינה היתרה שניתנה בה יותר מבאיש).

דכא שוה 25 ו-דירה כלים אשה – שלשת הדברים שכאשר הם נאים הם מרחיבים את דעתו של אדם – עולים דכא ברבוע שעולה אדם במילוי (אלף דלת מם). ה'מאמר' הזה – לעשות נוטריקון, שאמרנו שעושה מי שנמצא בהכנעה בנפש – הוא פלאי-פלאים. הבסיס הוא 25 וה'מאמר' 25 ברבוע, שהוא עצמו "מרחיב דעתו של אדם" להיות אדם במילוי, אדם ברחבות.

איך קשור לתשובה? תשובה היא לגלות את הנוי בכל הדברים שה' נתן לך. צריך לעשות תשובה כדי שתראה כמה הדירה שלך דירה נאה, הכלים שלך כלים נאים והאשה שלך אשה נאה. איך אני יודע שתלוי בתשובה (ואז מתרחבת דעתו של אדם)? כתוב – גם ניגון,

הקשר של הפתגמים לימים. הכי פשוט שכל מה שיש כאן בחדש אלול ודאי שייך לעבודה של חדש אלול, לתשובה של חדש אלול. כאן יש ווארט שקשור לדעת, כמו שאמרנו בהתחלה שאלול שייך לדעת.

כאשר אדם מתבונן במשהו שקשה להשיג אבל הוא עושה מאמץ, יש ביטוי בחסידות 'לשבור את הראש' – תיקון שבירת הכלים, שהחלה מ-חי אלול, היום הראשון של השבירה, הדעת של השבירה. כדי לתקן את הדעת של השבירה צריך לשבור את הראש, להעמיק דעת בדברים שקשים להבין.

העמקת החלש להבין

מתי תצליח לשבור את הראש ולהבין בסוף? הוא אומר:

אם הענין נוגע אֵין מבינים ומשיגים כפי טוב [אם נוגע לך בעצם בסוף תצליח להבין]., וְרָאִיהָ מִן הַתּוֹרָה בְּדִינֵי נְשִׁים [שייך למזל בתולה, ג"פ אשה שהזכרונ]. וְכוּ' וּמַעֲנֵנֶיהֶן שְׂכִיבֹת לְטַעוֹן [דיני מיגו. יש סברות האם היא באמת יכולה לטעון או שזה גדר "דין" בלבד. הפשט הכי פשוט שהיא יכולה לטעון, אבל טענת "מיגו" שלה מאד עמוקה]. וּמְדַבְּרִים בְּהָ תַנְאִים וְאַמְרָאִים וְהִגְאוּנִים שְׂכִיבֹת הֵם בְּעֵלֵי הַשְּׂכֵלָה מִפְּלִגְהָ, וְהַתּוֹרָה הִיא תּוֹרַת אֲמַת, וְהִלֵּא הָאִשָּׁה אֵינָה בְּעֶרְךָ לְטַעוֹן טַעֲנוֹת אֵלֹו [לא שייך לה השכל של טענות כמו שכתובות בגמרא. לכן יש מי שאומר שאכן היא לא באמת שייכת לטעון טענות אלו, אלא שזה דין שהתורה מזכה אותה כאילו היא טוענת כו'. החסידות לא גורסת ככה, אלא שהאשה באמת יכולה לטעון את הטענות האלה, כפי שהוא מסביר].

אָבֵל הָאֲמַת הוּא, דְּכַאֲשֶׁר הָעֵנִין נֹגַע הִנֵּה נֵם חֲלוּשֵׁי הַדַּעַת מִמְצִיאִים שְׂכֵלִים עֲמוּקִים. גִּישַׁת הַחֲסִידוֹת שֶׁהָאִשָּׁה בְּאֵמַת יִכְוֵלָה לְטַעוֹן כֵּךְ – זֹקְפִים לִזְכוֹת הָאִשָּׁה אֵת הַדַּעַת לְטַעֲנוֹת כְּאֵלֵה. אֲמַרְנוּ שְׂאֵדִם-אִישׁ-גְּבוּר-אֲנוּשׁ הֵם ג"פ

ג"פ 37 עולה כבר פלא במספר הכרחי (כל יהודי הוא זהבי כנ"ל).

קודם דברנו על פד צומת – תיקון הברית. פד ר"ת פצוע דכא, מקדים רפואה למכה ("גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם"). "פצוע דכא" (במספר הכרחי, גדלות מוחין, על ידי תשובה) = 271 (מספר חוה) = הרי"ן (גימטריא של חז"ל) – בסוף זוכים להרי"ן! והוא עולה ירמיהו, נביא החורבן, שהיה פצוע וגם דכא, בדכאון, ובכל זאת זכה לנבואה (והוא לגול של משה רבינו), סימן שהיתה לו גם שמחה, שהרי כלי שמחה אי אפשר לזכות לנבואה (הוא היה בגדלות מוחין, בחינת נשיאת הפכים). "ל שתלמידו, ברוך, נדבק רק ב"דכא" שלו ולכן לא זכה לנבואה. והוא הנקודה האמצעית של ישראל, בחינת ה"לב נשבר" של ישראל, הכלי האמיתי לגילוי רזין דאורייתא ("אין מוסרים רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו").

ג. ט' אלול: נגיעה בעצם מולידה דעת

עד כאן היה ז' אלול. כעת נקפוץ ל-ט' אלול: אַזְמוּר אָמַר – בְּיַחַס לְהַתְּבוֹנְנוֹת בְּהַעֲמַקַּת הַדַּעַת בְּעֵנִין קִשָּׁה הַהֲשָׁגָה: אֵם הָעֵנִין נֹגַע אֵין מְבִינִים וּמְשִׁיגִים כְּפִי טוֹב, וְרָאִיהָ מִן הַתּוֹרָה בְּדִינֵי נְשִׁים וְכוּ' וּמַעֲנֵנֶיהֶן שְׂכִיבֹת לְטַעוֹן. וּמְדַבְּרִים בְּהָ תַנְאִים וְאַמְרָאִים וְהִגְאוּנִים שְׂכִיבֹת הֵם בְּעֵלֵי הַשְּׂכֵלָה מִפְּלִגְהָ, וְהַתּוֹרָה הִיא תּוֹרַת אֲמַת, וְהִלֵּא הָאִשָּׁה אֵינָה בְּעֶרְךָ לְטַעוֹן טַעֲנוֹת אֵלֹו. אָבֵל הָאֲמַת הוּא, דְּכַאֲשֶׁר הָעֵנִין נֹגַע הִנֵּה נֵם חֲלוּשֵׁי הַדַּעַת מִמְצִיאִים שְׂכֵלִים עֲמוּקִים.

התבוננות בהעמקת הדעת באלול

אַזְמוּר אָמַר – בְּיַחַס לְהַתְּבוֹנְנוֹת בְּהַעֲמַקַּת הַדַּעַת בְּעֵנִין קִשָּׁה הַהֲשָׁגָה: פְּשִׁטָּא, כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ קֹדֶם, שְׂכָל מַה שֶׁהֲרִבִּי כֹתֵב שֵׁיךְ לְזִמֵּן. יֵשׁ כְּמַה מֵהַדְּרוֹרֹת שֶׁל "הַיּוֹם יוֹם" שְׂמַנְסִים כְּכֹה לְהוֹצִיא אִיזָה רַעִיּוֹן, מַה

בכף (כנ"ל שיש לך רצון אמיתי בזה), ובסוף תבין בעומק. הילד המחונן הוא שטחי לגמרי – אם הכל משעמם לו, הוא מבין טוב ומקבל מאה, אבל כל המאה שמקבל היא שטחית, אין לו העמקה בכלל. באמת אפשר לומר שאולי לפני גיל בר מצוה אי אפשר לדרוש ממנו יותר מדי, לפני שיש לו דעת, אבל בכל אופן יש מצוה לחנך לפני גיל בר מצוה גם למצוות עשה (מתוך אהבה, כמבואר בהקדמת חינוך קטן בתניא) – אפילו בדעת אפשר לחנך, לומדים גמרא וראשונים ואחרונים אפילו לפני בר מצוה, מעמיקים את הדעת.

עצם מוליד דעת

נסכם במלים פשוטות, כמו שאנחנו אוהבים: עצם מוליד דעת. מלמד אותי שהדעת שייכת לעצמות – לכן לא מונים את הדעת בספירות. יותר מחכמה ויותר מבינה הדעת נובעת מהעצם.

הייתי יכול לחשוב שזה גופא מה שכתוב בקבלה שכאשר אתה מונה את הכתר אתה לא מונה את הדעת וכאשר אתה מונה את הדעת אתה לא מונה את הכתר – הדעת היא תחת הכתר בעץ החיים וכך מגלים אותו. הייתי יכול לחשוב שהוא אומר כך בלבד, אבל באמת הוא אומר יותר. קודם כל, בכך שהדעת היא גילוי הכתר יש שני פירושים – או שהדעת מגלה את חיצוניות הכתר (אריך), כפי שסוברים רוב המקובלים, אבל בחסידות סוברים שמקור הדעת בפנימיות הכתר. בפנימיות הכתר גופא יש כמה מדרגות – יש ז"ת דעתיק, שאם הדעת משם עדיין לא עצם, ואפילו ברדל"א, אמונה, אם רק ה-מה ו-בן שבונים את הרדל"א (בלשון האריז"ל) עדיין לא עצם.

עצם הוא "חביון עז העצמות" שבתוך רדל"א, שמשם כח מסירות הנפש של היהודי. זהו העצם – חביון עז העצמות שבתוך האמונה הפשוטה. אם הדבר נוגע לעצם שלך – עד שם ועד בכלל – מוליד את הדעת הכי עמוקה,

אשה. מי היא האשה שם? אנוש – קוראים לה המין החלש. היא אנוש, שע"ה שוה משיח, היא לכאורה לא בערך לטעון כאלה טענות – אבל אנחנו אומרים שהיא כן טוענת. האנוש חוזר להיות אדם במדרגה הכי גבוהה של שכל, וכמו שהוא הסביר קודם שבאנוש נמצא מעלת האדם.

למה? האשה טוענת מתוך שנוגע לה. אם נוגע לך – גם כשאתה חלוש בדעת אתה יכול לטעון דברים הכי עמוקים ולהשיג דברים הכי עמוקים, שלא היית מבין אף פעם. אם נוגע לך תעשה את המאמץ 'לשבור את הראש' עד שתבין (ובאמת הדבר קורה כמעט בדרך ממילא, בלי יותר מדי מאמץ לשבור את הראש, רק כאשר הענין באמת נוגע לך 'באה' לך הטענה העמוקה, היא נמשכת מקדמות השכל כפי שהוא מושרש בעצם הנפש שלך, שהרי הדבר נוגע לך בעצם).

יסוד החינוך – שהדברים יגעו

זהו יסוד היסודות של חינוך – חינוך הוא לחנך את הילד לשבור את הראש. איך? רק אם נוגע לך (ואז קל לו יחסית לשבור את הראש, אם הענין באמת נוגע לו הוא רוצה באמת להבין אותו ו"אין דבר העומד בפני הרצון").

היה אצלנו ילד לפני כמה ימים – ניסינו ללמוד איתו משהו והוא אומר שמשעמם לו. ניסינו כמה וכמה דברים להציע לו והכל 'משעמם לי', אין עם מי לדבר. זהו ילד מחונן דווקא, מכיון שהוא הכי טוב בכתה, תופס הכל מיד, כל הלימודים משעממים לו – וממילא לא עושה מאמץ להבין שום דבר. זו בעיה. מה העצה היחידה לפי "היום יום" כאן? הכל משעמם לו הכוונה שלא נוגע לו בכלל. בהכל הוא טוב, מקבל מאה בכל מבחן, אבל משעמם לו אז לא מתאמץ. למה? כי לא נוגע לו.

השאלה איך אפשר להגיע אליו, שהדבר הזה יהיה נוגע לך, לעצם שלך. עצם שייך לי בעצמי, ואם שייך לך תעשה מאמץ, תשבור את הראש

התורה – יותר אפילו מהבנים באותו גיל. שוב, אנחנו רואים זאת במוחש – בת בת 13 מול בן בן 13, ללמוד מאמר עמוק של הרבי הרש"ב או מאמר שלנו, אני רואה שהבנות מבינות יותר טוב. בנים עוד לא ראיתי בגיל הזה מבינים כל כך לעומק, עם תחושה שבאמת הדברים נוגעים להם (הסימן שהדבר באמת נוגע לך שאם בלי להבין אותו אין חייך שווים כלום, כך ראינו אצל גדולי החסידים, כמו רבי אייזיק מהומיל. קשה לומר שבת היא בדרגה של רבי אייזיק, אבל הכל יחסית...).

עבודת אלול – להיות אשה

אם כן, יש משהו מיוחד שהבת מושרשת בעצם – "אשת חיל עטרת בעלה" – ומתוך הנגיעה בעצם אפשר להגיע לדעת עמוקה ממש. לכן אנחנו סוברים ש"מיגו" הוא לא סתם דין, אלא שבאמת היא תטען את הטענה, משהו מופלא שלא לפי ערכה כלל וכלל, כי נוגע לעצמותה.

זו עבודה של חדש אלול – בו כולנו בנות, כי הוא מזל בתולה (בת-ולא – בת אם, כאמה בתה), אבל מזל בתולה = 520 = 10 פעמים בן, עשרה בנים, כנראה שבת אחת, בדור הגאולה, ובחדש אלול, שוה עשרה בנים). לכאורה "נשים דעתן קלה", אבל דווקא בדור הגאולה דעת קלה הכוונה שמה שלמישהו אחר קשה להבין לה קל להבין, מפני שזה נוגע לעצם שלה (וכנ"ל שהיא שוברת את הראש בטבעיות, מתוך רצון פשוט להבין לעומק, בכיף).

תמיד, במשך כל השנה כולה, אנחנו "אם כבנים אם כעבדים", שתי בחינות של זכרים – גם בראש השנה – אבל באלול, "אני לדודי ודודי לי" אנחנו בנות (כלה, אומרים להשי"ת "דודנו" במקום "אבינו מלכנו", כמבואר באריכות במ"א), אנחנו בתולה.

מתגלה דווקא באשה (ששרשה, שרש המלכות, בפנימיות רדל"א, דהיינו שרש הכלים שלמעלה משרש האורות כנודע), שאפילו אם אתה חלוש הדעת אתה ממציא השגות מופלאות.

מעלת האשה בהמשכת העצם

כל זה ודאי שייך לעבודה של חדש אלול – מזל בתולה, בחינת אשה – שהוא להמשיך את הדעת מהעצם, ממה שנוגע לעצם. מה הקשר בין עצם לאשה? "זאת הפעם עצם מעצמי". היא "עצם מעצמי" – האדם לא היה מרגיש את עצמו, אבל ה"עצם מעצמי" מרגישה את העצם שבה. "נעוץ סופן בתחלתן" – יש משהו באשה שדווקא מרגישה ומודעת ל"עצם" שבה, להיותה "עצם מעצמי", יותר מהאיש עצמו. היות שהיא קשורה לעצם, לכן בזמן שנוגע לעצמה היא יכולה להמציא השכלות עמוקות ומופלאות.

חינוך בנות בדור הגאולה

למה הענין נוגע בחינוך? נוגע לחינוך בנות. יש משהו דווקא בדור שלנו – קצת קשה לומר זאת – שבנות מבינות יותר טוב מהבנים, במיוחד בנות טובות. זה סימן של דור הגאולה. אנחנו רואים זאת – כשבת לומדת ברצינות, בת טובה ואמתית, זה לא רק כדי לקבל את המאה במבחן, יש משהו שבאמת נוגע לה. אם ממש נוגע לה – יש לה זיקה לדברים, חוץ ממה שרוצה להצליח (כל אחד רוצה להצליח) היא באמת רוצה להבין.

אפילו אם נאמר שהיא רוצה להוכיח את עצמה – צריכה להוכיח את העצם שלה. היא צריכה להוכיח שאני מבינה יותר טוב מאח שלי – ככה עובד היום, "קנאת סופרים תרבה חכמה". ממי לומדים זאת? מאשה, מרחל, האב-טיפוס של האשה. גם קנאת סופרים היא משהו שנוגע לעצם.

לכן היום אפשר עם בנות מחוננות להגיע לעומקים של דעת – דווקא בחסידות, בפנימיות

מדבר עם ארון הקדש, עם השכינה ששורה על ארון הקדש. הברור כאן הוא שידעו בכירור מה שגנזו כאן. מצד אחד ש"שם נגנו הארון" – עוד "שם" (כפי שדובר במוצאי שבת וגם היום) – ומצד שני ידעו זאת בכירור.

יש סיפור שחקרו את אדמו"ר הזקן והזמינו אותו פעם לקיסר וכשהוא נכנס הוא לא הלך ישר אלא עשה עיקוף. שאלו למה לא הולך ישר אז הוא אמר שיש שם בלטה שאם דורכים עליה נופלים לתוך הכור. בחכמה שלו הוא גם ראה רצפה משונה. הפוך לגמרי – יש להכיר בלטה ששם הארון גנוז ויש להכיר בלטה ששמו לך מוקש. אם כן, מהמשנה הזו זקני החסידים ידעו מהי יחידות עם רבי – "ידעו ביחוד ששם נגנו הארון". זה המקור של קלאר, בירור.

קביעות – כניסה לרבי כאל משה רבינו

יְבֹמֹת ס"ב, א.

המקור השני, ליחידות במוכן של הנחה-קביעות, הוא בגמרא:

תניא שלשה דברים עשה משה מדעתו והסכימה דעתו [שוב תיקון של דעת]. לדעת המקום פירש מן האשה ושיבר הלוחות והוסיף יום אחד פירש מן האשה מאי דרש אמר ומה ישראל שלא דברה עמהם שכינה אלא לפי שעה וקבע להם זמן אמרה תורה אל תגשו אל אשה אני שמייוחד לדבור בכל שעה ושעה ולא קבע לי זמן על אחת כמה וכמה והסכימה דעתו לדעת המקום שנאמר לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי.

הראיה כאן היא "אני שמייוחד לדבור" – אני שמונה בקביעות לדבור. מה לומדים מהפירוש השני? קודם קבלנו השראה מארון הקדש, שידעו ביחוד היכן נגנו, בחויה של יחידות. לפי המקור השני החויה היא חוית יחודו של משה רבינו, מה שהוא מיוחד לדבור עם ה'. איך החסיד צריך להרגיש יחידות עם רבי? הוא יודע שמה רבינו, הרבי, בכל עת מדבר עם השכינה וממילא כל מה שהוא מדבר איתי הוא מפי

ד. י' אלול: שלשה פירושי יחידות

נסיים הערב ב-י' אלול, מדבר על יחידות:
גְדוּלֵי זְקֵנֵי חֲסִידֵי אַבְיֵנו הִזְקֵן הָיוּ אוֹמְרִים, אֲשֶׁר "יחידות" פְּרוּשׁ: קְלָאָר [בְּרִיר], אֲפָנְעֵשְׁמַעְלֵט וְקַבִּיעוּהוּ, פֶּאֲרַאֲיִנְצִיגְט וְאֶחָד] – מְקוּר ג' פְּרוּשִׁים אֵלוֹ הוּא בְּדַבְרֵי חו"ל: שְׁקָלִים פ"ו מ"ב, יְבֹמֹת ס"ב, א. בְּרַאשִׁית רַבָּה פ"ב

זאת אומרת פי ענין היחידות הוא לְבָרָר אֵת מַצְבּוֹ, וְלִקְבַּע אוֹפֵן עֲבוּדָתוֹ בְּסוּר מְרַע וְלִקְרַב אֵת הַמְדוּת הַטּוֹבוֹת, וְלִהְתְּקַשֵּׁר בְּהַתְאֲחָדוּת גְּמוּרָה וְלִמְסוֹר עֲצָמוֹ, אִיבְעִרְנֵעֲבֵעֵן יוֹד מֵיֵט אֲלַע וְלִהְתְּמַסֵּר עִם כָּל הַרְצוּנוֹת].

לפי האופנים השונים בהם חז"ל משתמשים במונח יחוד – יחידות – פרשו גדולי החסידות שלשה מובנים ביחידות של חסיד אצל רבי, ולכל אחד מהם מובא כאן מקור, שעיון בו מרחיב את ההבנה:

בירור – כניסה לרבי כאל מקום ארון הברית

שְׁקָלִים פ"ו מ"ב,

נקרא בפנים:

מַעֲשֵׂה בְכֹהֵן אֶחָד שֶׁהָיָה מְתַעֲסֵק [הוא היה בלשכת העצים, דברנו לפני כמה ימים – בשיעור של מוצאי שבת – על קרבן העצים. כפי שרואים כאן, את ארון הקדש גנזו דווקא מתחת ללשכת העצים, סימן שיש קשר דווקא בין קרבן העצים לארון הברית]. וְרָאָה הַרְצָפָה שֶׁהָיָה מְשֻׁנָּה מִחֲבֵרוֹתֶיהָ. בָּא וְאָמַר לְחֲבֵרוֹ. לֹא הִסְפִּיק לְגַמֵּר אֵת הַדָּבָר עַד שֶׁיִּצְתָּה נְשִׁמָּתוֹ, וַיֵּדְעוּ בְיַחְוֹד [הן בשל השינוי ברצפה והן בשל מיתתו לפני גילוי הסוד ידעו בכירור] שֶׁשָּׁם הָאָרוֹן נִגְנָן [הרבי דבר הרבה על גניזת הארון, וגם אמר לרב גץ – שחשב שהוא יכול למצוא את הארון – שלא יחפש אותו].

הרבי לא סתם מביא מקורות – המקורות נוגעים לענין. כשאני נכנס ליחידות צריך להרגיש שאני נכנס לקדש הקדשים ושם אני

את העולם בכלל]. אלא על ישראל שנאמר (שיר ז) ועלי תשוקתו [בשיר השירים יש שלש פעמים "אני לדודי" – "פתחתני אני לדודי ודודי חמק עבר וגו'"] (בפרק ה), "אני לדודי ודודי לי וגו'" (בפרק ו), "אני לדודי ועלי תשוקתו וגו'" (בפרק ז) – והם כנגד הכנעה-הבדלה-המתקה כמובן. שלש פעמים "אני לדודי" = משה, נמצא שהערך הממוצע של שלש אותיות משה הוא "אני לדודי". הייתי חושב ש"אני לדודי" שייך לאהרן, שושבינא דמטרוניתא, המעלה את הנרות, את נשמות ישראל, באהבה ותשוקה לה, אך מכאן רואים שהנקודה העצמית בנשמות ישראל, שמתגלה בחדש אלול, של "אני לדודי" (כולי מסור בעצם לדודי, אני שייך לדודי בעצם בהיותי עצם מעצמו), באה ממשה דווקא, וד"ל].

ד"א תשוקתו תשים אנו ואפילו שאנו תשים [בחנינת אנוש שלמדנו קודם]. אנו מקוים לתשועתו של הקב"ה [דורש "תשוקתו" – תשים-מקוים. מקוים לישועתו, כמו "לישועתך קויתי הוי'"] ומיחדים שמו בכל יום.

כאן הכי פשוט, כי לכאורה ניב מוכר לנו, אבל כנראה לא כל כך שכיח וצריך להביאו מהמדרש – שאנו מייחדים את שמו של הקב"ה בכל יום, מצות היחוד. אמרנו שמצות היחוד, "שמע ישראל", היא עטרא דחסדים של הדעת. יש יחוד ותמימות, והסברנו בהתחלה ששרש התמימות דווקא בעטרא דגבורות של הדעת.

בכל אופן, הדבר הזה אומר שאנחנו מיחדים, אף על פי שאנו תשים אנו מקוים לישועתו. חסיד שנכנס לרבי צריך ללמוד שתשוקת הרבי עלי, אבל גם צריך להרגיש שגם כשאני תש, תש כחי, איני מפסיק לקוות שתשועת ה' תבוא לי דרך הרבי, ולכן אני נכנס ליחידות.

שלשת הפירושים ביחידות

אם כן, יש כאן משהו יפהפה, שלשה פירושים של יחידות בחז"ל שצריך להרגיש ביחידות: זאת אומרת כי ענין היחידות הוא

הגבורה, מפי השכינה, כי הוא קבוע ומונח בענין של הדיבור.

איחוד – תקוה לתשועת ה' (דרך הרבי) גם

כשתש הכח

בְּרֵאשִׁית רַבָּה פ"כ

הפירוש השלישי, במדרש רבה, הכי פשוט ומוכר – יחוד לשון איחוד והתאחדות. גם שייך לחדש אלול, "אני לדודי ודודי לי", כי המדרש רבה על הפסוק "ואל אישך תשוקתך" ומביא בהקשר זה גם את הביטוי "אני לדודי". "ואל אישך תשוקתך" מופיע כקללה, אבל יש בה גם ברכה – העלאת מ"נ, ממש "אני לדודי":

(ז) ואל אישך תשוקתך ארבע תשוקות הן [חז"ל אומרים שיש ארבע תשוקות בעולם. הוא לא מביא כאן את מה שחז"ל דורשים במקום אחר "שוקיו עמודי שש" זה העולם שהקב"ה השתוקק לבוראו בששה ימים", כל מה שה' עושה בעולם הוא תשוקה של ה'. אבל כאן אומר שיש ארבע תשוקות כאשר התשוקה האחרונה היא תשוקת ה' אלינו]:

אין תשוקתה של אשה אלא לאישה [מתי האשה קוראת לאיש אישה?] שנאמר ואל אישך תשוקתך [כך יתקיים לעתיד לבוא, כשלא תקראי עוד בעלי אלא אישי, בחנינת משיח].

אין תשוקתו של יצה"ר אלא על קין וחביריו [בעיקר למי שהוא משרש קין, כי עיקר יצר הרע מצד שמאל וקין הוא מצד שמאל. לכל אחד יש התכללות של קין, שרש היצר הרע שלו]. שנאמר ואלך תשוקתו

אין תשוקתן של גשמים אלא על הארץ [הגשם משתוקק לרדת ולבעול את הארץ. כאן זו כבר תשוקה מלמעלה למטה – הגשמים נקראים בעילה, רביעה]. שנאמר (תהלים סה) פקרת הארץ ותשוקקה

ואין תשוקתו של הקב"ה [כאן מביא את התשוקה של הקב"ה, אבל לא מהפסוק "שוקיו עמודי שש" משם לומדים שה' משתוקק לבורא

מדובר בהעברת הערלה הגלויה – "ומלתם את ערלת לבבכם" – אבל אלול הוא "ומל הוי' אלהיך את לבבך ואת לבב", הפריעה, שאיני יכול לעשות בעצמי. כאן משמע – חידוש מופלא – שביחידות הראשונה הרבי קיים מצות מילה בשלמות. אני יכול, וכנראה צריך להשתדל, לקיים לפני היחידות "ומלתם את ערלת לבבכם" (כמו שמסופר על החסידים כראשונים שעברו על עצמם זמן רב, לפעמים שנים, עד שנכנסו ליחידות הראשונה אצל הרבי), אבל הרבי פורע, מגלה את העטרה, השלמות של "את לבבך ואת לבב".

בכל אופן, קצת קשה, כי אומר ש'איך שלא יהיה – מערלת הלב התפטר מיד', הערלה היא הקליפה הגסה. לכן לא ברור מה התכוון – או שהאדם נכנס ליחידות בלי הכנה ואז הרבי מל את הערלה. אבל מה הרבותא? זה גם אתה יכול לעשות (ואתה מחויב לעשות). הרבי יעשה יותר מזה, וגם לא מתאים לו לעשות חצי עבודה – שלא שוה כלום, שהרי "מל ולא פרע כאילו לא מל" – אז צריך לומר שהרבי עושה הכל, גם את הפריעה, גילוי העטרה. ככה חייבים לומר. לכן הוא שם זאת דווקא בחדש אלול, בחינה של "ומל הוי' אלהיך את לבב ואת לבב זרעך וגו' למען חיך", פסוק של חי אלול, חיות ושמחה בעבודת התשובה של חדש אלול].

עד כאן. לחיים לחיים.

מכאן נבין מה שחסידים מספרים – כמו אצל רבי הלל ואצל רבי זלמן זעזמיר – שרבי הלל אמר שלא זכיתי שאדמו"ר הזקן יהיה המוהל שלי, שהרי הוא לא זכה לראות את אדמו"ר הזקן ולהכנס אצלו ליחידות, ומל אותו (עוד קודם) רבי זלמן זעזמיר, המשפיע שלו. אפשר לומר שכאשר משפיע מל הוא עושה רק את המילה, לא את הפריעה. לכן גם אחרי שהמשפיע מל את הערלה צריך להכנס לרבי – הוא נכנס לאדמו"ר האמצעי, שגמר את הפריעה.

לְבָרַר אֶת מַעֲבָדוֹ [ובעומק שגם בי הארון נגנז].

וְלִקְבֹּעַ [לכן תרגמו קודם 'קבוע']. אֹפֶן עֲבוּדָתוֹ בְּסוּר מֵרַע וְלִקְרַב אֶת הַמְדוּת הַטּוֹבוֹת [הכל תלוי באיפה אתה מונח, אופן העבודה האישי שלך – "אבוך במאי הוי זהיר טפ"י". זה הפירוש השני שצריך לקבל ביחידות. קודם לברר איפה אני נמצא, "איכה", זו הכנעה. אחר כך מה עלי לעשות, העבודה שלי, כבר הבדלה].

וּבְסוּף [לְהַתְקַשֵּׁר בְּהַתְאָחָדוּת גְּמוּרָה] לא כותב להתקשר למה – או להתקשר לעבודה שלך, או להתקשר לרבי שנותן לך כח להצליח בעבודה שלך, או להתקשר לקב"ה. המסירה זו כבר המתקה. [וְלִמְסוֹר עֲצָמוֹ] עיקר הפשט הוא למסור עצמך לעבודה או לרבי, כמו כל חסיד שמוסר עצמו לרבי]. אִיִּבְרָעָעָעָע [וְיָד מֵיַם אֲלֵעַ וְלְהַתְמַסֵּר עִם כָּל הַרְצוּנוֹת] שאני לא רוצה כלום, רק מה שה' רוצה ממני, כמו שהרבי מגלה לי מה הוא רוצה].

את כל שלשת הדברים אלה צריך להשיג ביחידות.

ה. י"ג אלול: הסרת הערלה ביחידות הראשונה

נקרא עוד אחד שהוא גם על יחידות, י"ג אלול. במה שקראנו קודם היה כתוב על יחידות בכלל, ואילו כאן מדובר בפרט על היחידות הראשון של חסיד אצל הרבי:

הַחֲסִיד ר' הַעֲנָנֵל סִפֵּר: יָדוּעַ הָיָה לְכָל הַחֲסִידִים, אֲשֶׁר בִּיחִידוֹת הָרֵאשׁוֹנָה הָיְתָה הַעֲבָרַת הָעֲרָלָה; וְוָאם נִיט וְוָאם, פּוֹן עֲרָלַת הַלֵּב אִיז מַעַן גְּלִיךְ פִּטוֹר גַּעוּוֹאֲרַעַן [מה שרק לא יהיה – מערלת הלב התפטר מיד].

מילת הלב מלמעלה – עבודת אלול

למה את הווארט הזה הרבי שם באלול? אם הוא היה שם אותו בשאר חדשי השנה היה

בין המילה ביחידות הראשונה לשלמות

העבודה

[כתוב שביחידות הרבי הוציא את הטעם מגשמיות.] זה יותר ממילה. צדיק גמור בתניא הוא "לבי חלל בקרבי", ועוד יותר, הפיכת המים המרים למתוקים. יש שתי בחינות – יש דוד המלך, בבחינה הראשונה, שהרג את היצר הרע בתענית, ויש גם להפוך את הטעם המר למתוק. אם אין יותר טעם בגשמיות זה לא אני ולא אתה. אני יכול לקיים "ומלתם את ערלת לבבכם" באתכפיא, עבודת הבינוני. ממש להוציא את הטעם זה כבר להרוג את היצר הרע, נקרא צדיק. עדיין לא להפוך – אבל להרוג, "ולבי חלל בקרבי". יש יותר מזה אבל זו כבר בחינה של "ומל הוי". שלמות היא יותר מזה, לכן מגדיר מדרגה זו כ'לפחות'. אם מדובר רק על "ומלתם" אין שום רבותא לכאורה – גם אני הייתי יכול, הייתי צריך, לעשות. לא מספיק שהרבי יעשה מה שאני יכול וצריך לעשות.

נסביר עוד יותר טוב את הענין על ידי סיפור של החוזה מלובלין⁷: היה לו קפטן מיוחד לובש בבריתות כשהיה מוהל או סנדק. פעם הוא לבש אותו ביום חול והחסידים תמהו כי לא היתה ברית באותו יום. בסוף היום שאלו אותו מה היה והוא אמר שייספר סיפור: פעם היה יהודי שבקר בלובלין – לא היה קשור אליו בכלל – ובא לפני שבת. הוא היה יכול להתארח בבית מלון, בקרעטשמע, ושם היה עולה שש קופיקות. ספרו לו, הוא שמע, שאצל החסידים מי שבא לרבי מקבל אכסניא בחנם. הוא חשב שיחסוך את הכסף – לא היה לו שום ענין להיות אצל הרבי, לא היה חסיד בכלל, אבל כדי לחסוך כמה גרושים הוא החליט שילך לאכסניא של החסידים. הוא ידע שיש תנאי, שבמוצאי שבת צריך להכנס להפרד מהרבי ולתת פדיון של שלש קופיקות – לפחות יחסוך שלש. כך

הוא עשה, נתן לרבי את השלש ונפטר – הרויח שלש קופיקות ונסע הביתה. כשהוא הגיע לבית דין של מעלה, אחרי מאה ועשרים, הוא היה ערליכער-איד, סוחר שנושא ונותן באמונה, אז מגיע לו גן עדן. ממקום מסוים אמרו לו שלא יכול להכנס כי יש לך ציצים המעכבים את המילה – המילה שלך לא היתה כשרה. הוא לא ידע, היה שוגג גמור. הוא עשה חושבים ונזכר שפעם אחת הייתי אצל החוזה מלובלין, צדיק שרואה הכל, והוא לא אמר לי. אם יש לי בעיה – הוא היה צריך לומר לי, יש לו קרני רנטגן, דורך און דורך, סימן שלא אני אשם אלא הוא אשם שלא אמר לי. זה קצת בלבול את הדינים שם למעלה, עשו חושבים ואמרו שאולי הוא צודק – צריך לשאול את החוזה. אז, מספר החוזה לחסידים, שהיום מלתי אותו – עשיתי לו ברית מילה ברוחניות, לכן לבשתי את הקפטן המיוחד של ברית מילה, וכעת הוא עולה מעלה-מעלה למקום המיועד לו בגן עדן.

מה הסיפור מלמד אותנו? שיש ציצים שמעכבים את המילה. אז אפשר לומר עוד דרך בישוב – מה שאדם יכול לעשות בעצמו, "ומלתם את ערלת לבבכם", עם האתכפיא שלו במדה מסוימת ולבטל את התאוות, ודאי את השדין נוכראין, ג"ק הטמאות, ואם עובד חזק על עצמו הוא יכול אולי לבטל את הרע הגלוי, המשיכה לבשר ("עם הארץ אסור לאכול בשר"), אבל את הציצין המעכבין הוא לא מכיר בעצמו. גם בשלב הראשון, "ומלתם", אפשר לומר שכדי שיהיה בשלמות לגמרי – שיהיה פטור געוורען, פטור לגמרי מהענין – צריך רבי. אם כן, הגדרנו כעת בעצם ארבעה שלבים: "ומלתם" שאתה יכול לעשות, השלמת ה"ומלתם" אפילו של הרע הגלוי צריכה סיוע של צדיק, ואחר כך שתי בחינות של צדיק ממש – "ולבי חלל בקרבי" ו"אתהפכא חשוכא לנהורא וטעמין מרירו למיתקא". בכל אופן, אחרי כל זה, אנחנו אומרים שאין לנו זמן לכל השלבים האלה – ולכן רוצים שהרבי מיד יעשה

⁷ סופר ונתבאר גם בשיעור י"ג מנחם-אב תשנ"ט.

עֲלָמָא דְשִׁיקְרָא, לְכֵן הִנֵּה גַם בְּהַטּוֹב מְעַרְבַּ פְּסוּלָת, הסימן של עלמא דשקרא הוא שגם בטוב מעורב פסולת – שאין שום דבר טהור בעולם הזה. בכל מעשה טוב שאדם עושה יש גם בחינה של 'לגרמייהו', אינטרס. במקום אחר, כמו במאמר "לכה דודי" – מאמר החתונה – הפירוש של "עלמא דשקרא" יותר פשוט, שאינך יודע מה בלב חבךך עליך. דומה, אבל מוקצן – יתכן שהוא מדבר איתך יפה ובלב חורש עליך רע. כאן הווארט הוא לא שבלב יש לו משהו נגדך, אלא שזהו טבע העולם הזה – הוא באמת רוצה טוב, אבל יש לו גם אינטרס, הוא לא יכול להפטר מהפסולת כי זו מציאות עלמא דשקרא.

מה יעשה אדם שלא סובל להיות בעלמא דשקרא? כמו שכתוב "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים". לא יכול לסבול "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" – אז מה יעשה אדם שמאד מפריע לו (כפי שראוי שיהיה)? הדבר מביא אותו לכלות הנפש, התפשטות הגשמיות (וכידוע הרמז שכלות הנפש = יציאת מצרים). כלות הנפש היינו עלית נשמה כמו שהיה עושה הבעל שם טוב. אם אתה לא מסתלק מכאן, מעלמא דשקרא, מאה אחוז – בכל טוב שתעשה יהיה מעורב פסולת. לכן יש רק עצה אחת, "זאת התורה אדם כי ימות באהל", "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה" (שגם ההעמקה בדברי תורה עד ששוכח מעצמו לגמרי היא בחינה של כלות הנפש והתפשטות הגשמיות, בחינת 'מיתה'), ואז מגיע ל"עלמא דקשוט" – אין אמת אלא תורה" – בעולם הזה.

סדר הביורו בעולמות התחתונים

וְצָרִיף בִּירוּר בְּדָרְךָ מְלֻמְטָה לְמַעְלָה [ביורו הפסולת מהבר, ביורו דאור חוזר]. וּבְדָרְךָ מְלֻמְטָה לְמַטָּה [ביורו הבר מהפסולת, ביורו דאור ישר].

את הכל. לכן הוא שם את זה באלול. עוד לפני אלול כתב שעבודה בכח עצמו יותר יקרה אבל עבודה יותר גבוהה היא מלמעלה. יש מעלה גם מלמעלה. אם כבר שהרבי ימול אותי – שיגמור, שלא אצטרך עוד פעם. יושב כאן מוהל – לא מזמינים אותו יום אחרי יום, עושה הכל בפעם אחת, וכך הרבי עובד. לחיים לחיים. [עד כאן מסעודת ראש חדש. מכאן ואילך מהשלמות ב-ב' אלול].

ו. י"א אלול: תורה בעלמא דשקרא ובעלמא דקשוט

י"א אלול:

שְׁבֵת פְּרֻשֶׁת תַּצֵּא תר"ג בְּשִׁלְחֵן קְדוּשׁ הַיּוֹם הוֹאִיל הַצִּמְח צֶדֶק לְאִמְרוֹ: עוֹלָם הָזֶה הוּא עֲלָמָא דְשִׁיקְרָא, לְכֵן הִנֵּה גַם בְּהַטּוֹב מְעַרְבַּ פְּסוּלָת, וְצָרִיף בִּירוּר בְּדָרְךָ מְלֻמְטָה לְמַעְלָה וּבְדָרְךָ מְלֻמְטָה לְמַטָּה. הָעוֹלָם הַבָּא הוּא עֲלָמָא דְקֻשׁוּט – הִנֵּה גַם הַדְּבָרִים בְּדַבְרֵי תוֹרָה הַמְדַבְּרִים בְּעִנְיָנִים הַנִּרְאִים לְחֶסְרוֹן, הָרִי כְמוֹ שְׁלוּמִדִּים אוֹתָם בְּגֵן עֵדֶן הֵם מַעְלָה.

וְהַתְּחִיל לְנַגֵּן, וְהִרְאָה בִּירוֹ הַקְּדוּשָׁה לְאוֹת כִּי יִנְגְנוּ אֹתוֹ. בְּנֵי הַצִּמְח צֶדֶק הַתְּחִילוּ לְנַגֵּן וְאֶחָרֵיהֶם עָנוּ כָּל הַחֲסִידִים בְּקוֹל שִׁיר שֶׁהִלְהִיב הַלְבָבוֹת.

בְּשִׁגְמֵר לְנַגֵּן אָמַר הַצִּמְח צֶדֶק: בְּעֲלָמָא דִּין אִיז דְעַר מִיִּיטְשׁ פֻּן דְעַם [פרוש המאמר] "הַלּוֹמֵד תּוֹרָה לְפָרְקִים" (פְּנִיחֵרִין צ"ט, ב) אִז עַר לְעַרְעֵנְט תּוֹרָה צִיִּיטְעֵנװײַז וְהוּא שְׁלוּמֵד תּוֹרָה לְעֵתִיב, אִין גֵּן עֵדֶן מִיִּיטְשׁ מְעַן דְעַם מְאָמַר אִז עַר לְעַרְעֵנְט תּוֹרָה אִון דִּי תּוֹרָה נְעַהֲמַט אִיהֶם פֶּאַנְאָדְעַר, דִּי דְבָרֵי תּוֹרָה דְעַרְנְעֵמְעֵן אִיהֶם וּבְגֵן עֵדֶן מְפָרְשִׁים אֵת הַמְאָמַר – שְׁלוּמֵד תּוֹרָה וְהַתּוֹרָה "מְפָרְקַת" אוֹתוֹ לְפָרְקִים, דְבָרֵי הַתּוֹרָה "לוֹקְחִים" אוֹתוֹ.

מציאות עולם השקר

שְׁבֵת פְּרֻשֶׁת תַּצֵּא תר"ג בְּשִׁלְחֵן קְדוּשׁ הַיּוֹם הוֹאִיל הַצִּמְח צֶדֶק לְאִמְרוֹ: עוֹלָם הָזֶה הוּא

מה הסימן של עלמא דקשוט? – הנה גם הַדְּבָרִים בְּדְבָרֵי תוֹרָה [מדגיש דברי תורה]. הַמְדָּבְרִים בְּעֵינַיִם הַנְּרָאִים לְחֶסְרוֹן [גם דברים שליליים, גם אנשים רעים כמו בלעם הרשע – בתורה הכל תורה. מדגיש שהתורה שלנו היא תורת הבריאה (הטוב שבה כנ"ל) – "אין טוב אלא תורה" – היינו מה שהתורה היא "חכמה ברורה" כמבואר בדא"ח, ללא שום פסולת מצד היחוד של שם י-ה, אצילות ובריאה, כנ"ל) – תורה של "עלמא דקשוט". תורת משיח היא כבר תורת האצילות.], הַרִי כְמוֹ שְׁלוֹמְדִים אוֹתָם בְּגֵן עֵדֶן [גם בעשיה וביצירה גן עדן הוא בחינת הבריאה כפי שהיא מקבלת אור האצילות ללא מסך אלא דרך חלון, דהיינו פנימיות הבינה]. הֵם מְעַלָּה [ובגן עדן הכל טוב].

שני העולמות – "על פי שנים עדים"

רמז: "עלמא דשקרא" ו"עלמא דקשוט" שניהם ר"ת **עד** – "על פי שנים עדים", התורה רוצה שיראו את המציאות בשני האופנים, גם איך שרואים את המציאות מעיני "עלמא דשקרא" הוא **עד**, וצריך להפוך להיות חלק מ"**עד** הוי' בכס", "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד". מחד עוצמים עינים בק"ש מלראות את חיזו דהאי עלמא, עלמא דשקרא, ה-ע וה-ד הגדולות שם הם **עד** של "עלמא דקשוט", אבל אומרים פעמיים – בלילה וביום – ללמד שה' באמת רוצה שנוכל לפתוח את העינים וגם "עלמא דשקרא" יעיד על ה' אחד, זו התכלית האמתית, "על פי שנים עדים".

מהי האמת של "עלמא דקשוט"? שהכל טוב, הכל מעלה. מה ההבדל בין זה ל"עלמא דשקרא"? בעלמא דשקרא יש עבודה של בירור בדרך מלמטה למעלה ובדרך מלמעלה למטה – "היום לעשותם", "יצא אדם לפעלו". מחד זהו עלמא דשקרא, אך עיקר עבודת ה' הוא בעלמא דשקרא, אז ודאי צריך להיות שם "עד" על ה'. אם עיקר העבודה בדרך בירור הוא בעלמא דשקרא, נשאר עבודה לעלמא דקשוט? אם

הרבי מקדים "מלמטה למעלה" ל"מלמעלה למטה", על דרך "סור מרע ועשה טוב" – קודם "סור מרע", שמסתכל על הרע ומוציא אותו, ואחר כך "עשה טוב", מסתכלים על הטוב ומבררים אותו.

הסדר הוא, יחסית, על דרך עולם העשיה, ש"רובו רע", יש הרבה רע שצריך לסלק, ועולם היצירה, שם "יוצר אור", אור ישר, בו חצי טוב וחצי רע ושם אפשר להדגיש את הטוב ולעשות בירור דאור ישר. סימן כאן שגם עולם היצירה נכלל בעלמא דשקרא – חידוש גדול. כתוב בחסידות שבעולם היצירה יש אפשרות לטעות בשתי רשויות, לכן אלישע-אחר טעה שם כשראה את מט"ט יושב – הוא קבל רושם שקרי דווקא בעולם היצירה.

מה שגם בטוב מעורב פסולת, בחינה של מיעוטו רע ורובו טוב, היינו התכללות הבריאה הן בעשיה והן ביצירה (בריאה לשון בר, שרובו טוב, ולשון בירור, שעדיין צריך בירור בהיות מיעוטו רע. הבירור נעשה על ידי החכמה כפי שהיא מאירה בעולם הבריאה, הכלולה בכל אחד מעולמות ב"ע, בסוד "כלם בחכמה עשית", "עשית" בבינה-אמא דמקננא בבריאה).

בעולם האמת הכל טוב

הַעוֹלָם הַבָּא [עולם הבא הוא בינה, שבעולמות הוא עולם הבריאה, ודווקא הפנימיות של עולם הבריאה, שכולה בר ובריאה, והיינו מצד אור החכמה המאיר בבריאה, יחוד האצילות והבריאה, סוד שם י-ה, וד"ל.] הוא עֲלְמָא דְקְשׁוּט [אנחנו תמיד דורשים ש"קשוט", חוץ מלשון אמת, הוא לשון "קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים" – מאמר של ריש לקיש – ובעולם הבא כולם נמצאים בדרגה זו ויכולים להוכיח (מי שעדיין לא הגיע לשם). בעולם הזה רבי עקיבא תמה אם יש מי שיכול להוכיח, כי כולם נמצאים בעלמא דשקרא. בעולם הבא נמצאים מי שיכולים להוכיח, שקיימו "קשוט עצמך".

חלק מהשרש). הפירוש בעולם הזה הוא הדין של המלה. כמו שכתוב בתחלת כתר שם טוב בשם הבעש"ט שלכל מלה יש זכר ונקבה, "נשיו הטו את לבבו" של שלמה המלך – מי שתופס רק את פירוש הנוקבא, פירוש שמלא דינים, הוא בפירוש העולם הזה, עלמא דין. עיקר גילוי החסידות הוא כדי שנפרש את הפירוש של החסד של עלמא דאתי. לכן כל ספרי החסידות הם ווארטים שלמדן מזדעזע מהם, החל מבעל התולדות – לכן שרפו את התולדות. הכל כדי לצאת מהדין של הפשט. כמו ש"עלמא דין" פרשנו לשון דין כך "עלמא דאתי" לשון אתי, עולם שבו לומדים את התורה כמו שהיא עם ה'.

להתפרק פעמיים ביום

את הדוגמה הבאנו והסברנו בעבר פעמים רבות, ורק נחזור בקיצור:

בְּעֵלְמָא דִּין אִיז דְּעַר טִיִּימָשׁ פּוֹן דְּעַם וּפְרוּשׁ הַמְּאָמֵר "הַלּוֹמֵד תּוֹרָה לְפָרְקִים" (סנהדרין צט, ב) אִז עַר לְעֵרְעֵנְט תּוֹרָה צִיִּיטְעֶנּוּיִז וְהוּא שְׁלוּמֵד תּוֹרָה לְעֵתִים, אִין גֵּן עֵדֶן טִיִּימָשׁט מְעַן דְּעַם מְאָמֵר אִז עַר לְעֵרְעֵנְט תּוֹרָה אִין דִּי תּוֹרָה נְעַהֲמֵט אִיהֶם פֶּאנאַדְעַר, דִּי דְבָרֵי תּוֹרָה דְּעֵרְנְעֵמְעַן אִיהֶם וְגַן עֵדֶן מְפָרְשִׁים אֵת הַמְּאָמֵר – שְׁלוּמֵד תּוֹרָה וְהַתּוֹרָה "מְפָרְקֵת" אוֹתוֹ לְפָרְקִים, דְּבָרֵי הַתּוֹרָה "לִזְקָחִים" אוֹתוֹ.

לימוד תורה לפרקים הוא לימוד תורה באופן שהלומד מתפרק. אפשר לחבר גם לשרש פרק בארמית, לשון פורקן וגאולה, שהלומד כך מתפרק מכל המיצרים. לפי זה הבסיס של לימוד תורה – גם מי שלא לומד כל היום, ודינו בשו"ע הוא "פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית" – הוא שיתפרק לפחות פעמיים ביום, פעם אחת בבהירות היום ופעם אחת בחשכת הלילה. מצד אחד הוא מתפרק-משתחרר ומצד שני התורה לוקחת אותו. אפשר לחבר לשרש פרק בארמית – פורקן וגאולה.

אחרי מאה ועשרים שנה זו שאלה טובה, "במתים חפשי", אבל אם רוצים להמשיך "כימי השמים על הארץ", שגם פה יהיה "עלמא דקשוט", שיהיו שני עדים יחד כאן, ומעידים בעיקר בעצימת עינים, עבודת עלמא דקשוט היא עבודת היחודים. מתי אפשר לעשות את עבודת היחודים? כששני הדברים שאני רוצה לייחד אותם יחד הם טובים. יתכן שאחד מעלה ואחד מטה, כפירוש המגיד שבעלמא דקשוט רע הוא מלשון למטה, מלרע, וצריך לחבר "כימי השמים על הארץ".

בכל אופן, עיקר עבודת היחודים שהוא רוצה להדגיש כאן הוא שאפשר לראות איך כל דבר הוא טוב. ה' מסתכל עלינו מתוך התורה, "השקיפה ממעון קדשך מן השמים", כמו שכתוב במאמר הבר מצוה, כך אנחנו צריכים להסתכל על כל העולם בעינים של התורה, ובעיני התורה הכל טוב, "אין טוב אלא תורה", ואם הכל טוב אזי "האומר לדבק טוב", אם זה טוב וזה טוב אפשר להדביק אותם. עיקר החידוש של הבעל שם טוב הוא לראות את הטוב בכל דבר, וגם אצל רבי נחמן זו תורה רפ"ב – לראות את הנקודה הטובה בזולת – הכל בשביל היחודים. חסידות היא פשוט להביא לתוך עלמא דשקרא את עלמא דקשוט. יש קישוט ויש תכשיט – חילוף ק-כ. בעלמא דקשוט כל יהודי הוא תכשיט.

להמתיק בחסד את תורת "עלמא דין"

בהמשך מובאת הדוגמה שנתן הצמח-צדק למאמר בתורה שבעולם הזה מדבר בדבר שנראה כחסרון ובעולם הבא יש לו פירוש למעליותא. הוא אומר שיש פירוש של התורה בעלמא דשקרא – פשט התורה הוא פירוש של עלמא דשקרא – ובעלמא דקשוט פירוש אותה מלה משתנה ומתהפך. בדוגמה הוא אומר "עלמא דין" – ולא "עלמא דשקרא". הכינוי המקביל ל"עלמא דין" הוא "עלמא דאתי", גם שניהם ר"ת עד (ב"דין" ה-ד היא

לא רק שעשיתי לאבא טובה אלא שהטובה חוזרת בכל דור, אני עושה גם לילד טובה ממש. כמו ב"דיינו", שיש דבר אחרי דבר – הכל יוצא מאותו מקור, אבל טובה גוררת טובה, מתחיל תהליך אין סופי של טובות, כל אחת בפועל ממש. כך אפשר לפרש את הביטוי "מרובה מדה טובה ממדת פורענות" – שהטובה פרה ורבה ואילו הפורענות היא חד-פעמית, כמ"ש "לא תקום פעמים צרה".

הווארט הוא שאם רואים את היהודי במקור, והמקור למעלה מהזמן, שם הוא וכל הדורות עומדים יחד ממש. זהו המפתח להבין מהי ה"טובה כפולה ומכופלת". ממילא, אם אני מסתכל עליו ככה ועושה לו טובה – אז בפועל אני עושה טובה עם כל אחד ואחד מהצאצאים שלו. לכן כשיורד למטה, למציאות, יש בפועל טובה עם כל אחד מהצאצאים, ולא רק שעשיתי לאבא טובה – עשיתי איתך טובה, עם כל אחד מהצאצאים עד סוף כל הדורות. זה עיקר הפשט.

למה א"ק קשור לימים האלה? הכלל הגדול שלנו בחדש אלול שחוזר על כל ההשתלשלות, החל מא"ק. כל חדש אלול הוא חדש מא"ק "עד סוף כל הדורות".

ח: כ' אלול: נחיתות וגסות

כ' אלול:

דער וואס איז נידעריג און גראב הערט ניט אָן די אייגענע גראבקיט און נידעריקייט [מי שנחות וגס אינו חש בגסותו ונחיתותו העצמית].

גסות הגאווה ונחיתות התאוה (וסדרן בנפש)

קודם כל, הוא הופך את המושגים – בהתחלה "נחות וגס" ואחר כך "גסותו ונחיתותו". להיות גס, 'גראב', אני מבין שמדובר בגאווה וישות. אבל מה פירוש שמישהו נחות? אפשר לומר, כמו שכתוב בחסידות, שיש נשמות

ז. ט"ז אלול: לראות נשמה משרשה עד סוף כל הדורות

על י"ד אלול – להנזר ממלחמת תנופה – דברנו⁸⁶, שיש מהרבי שהיום הגיע הזמן למלחמת תנופה. נעבור לפתגם של ט"ז אלול (נתבאר בארוכה גם פעם בהתוועדות⁸⁷ – כאן נוסף ווארט):

רבינו הזקן פּרש המאמר "כָּל הַמְּקוּמִים נִפְשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל כְּאֵלוֹ קַיִם עוֹלָם מְלֵא" – עַל יְהוּדֵי יִשׂ לְהִבְטִי כְּפִי שֶׁהוּא "נִמְצָא" בְּמַחְשָׁבָה קְדוּמָה דְּאָרְם קְדָמוֹן, וְשֵׁם "נִמְצָאת" כָּל נִשְׁמָה עַל כָּל הַדּוֹרוֹת צְאֲצָאֶיהָ עַד בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ גּוֹאֵל צְדָקָה, וְכִשְׁעוֹשִׂים לְיְהוּדֵי טוֹבָה, מְטִיבִים לְכָל הַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת [אויף א אידען דארף מען קוקען ווי ער שטייט אין מחשבה הקדומה דא"ק, און דארטען שטייט יעדער נשמה מיט אלע דורות וואס קומען ארויס פון איהר ביו ביאת המשיח גואל צדק, און אז מען טוט א אידען א טובה טוט מען א טובה אט די אלע נשמות עד סוף כל הדורות].

טובה כפולה ומכופלת

זו התבוננות יפה, גם לילדים, במשמעות של עשית טובה למישהו: כל טובה מכפילה את עצמה, כמו ש"מצוה גוררת מצוה". יש ביטוי בהגדה של פסח "על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו" – כך כל טובה שיהודי עושה לעוד יהודי היא "כפולה ומכופלת", טובה שמכפילה עצמה עד סוף כל הדורות.

הפשט כאן הוא שאני עושה לך טובה אז ממילא הטובה שנעשתה לך ממשיכה לילד שלך. כמו שיש הלכה שילד צריך לברך על נס שנעשה לאביו במקום פלוני, ויתכן שבלעדיו לא היה נולד. כעת רוצים לפרש יותר לעומק –

⁸⁶ שביעי של פסח תשע"ד (ובכ"ד).

⁸⁷ התוועדות ט"ז אלול תשע"ב.

עבודת אלול – פרסום "א-ל אחד"

אָבִינוּ הָרֵאשׁוֹן אֲבָרְהָם בְּגִלְלַ עֲבֹדָתוֹ
בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ לְפָרְסָם אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ – אֵל
אֶחָד – לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם,

בפסוק כתוב "אל עולם", שהא-ל הוא העולם והעולם הוא א-ל. "אל אחד" כתוב בפסוק "הלוא אל אחד בראנו הלא אב אחד לכולנו", בסוף מלאכי. באברהם אותיות בהבראם ("הלוא אל אחד בראנו"). דברנו כמה פעמים האם הפסוק הזה הוא לעם ישראל או לכל בני העולם. ההמשך הוא צעקה נגד גישוואי תערובת, שאדם בוגד באשת בריתו – על כך שיהודים היו מתחתנים עם גויות – אז מדבר בעם ישראל. אבל כשקוראים רק מלים אלה משמע שזה משהו כלל עולמי. הרבי מביא את הביטוי ממנו לגבי אבינו הראשון, כשלא היו יהודים, שהוא פרסם "לכל בני העולם" – הדגש הוא על הפרסום לכל בני העולם, על כך שאברהם הוא "אב המון גוים".

למה הווארט הזה קשור לחדש אלול? אלול לשון א-ל, "אל אחד". אלול מתחיל באותיות אל ואלול במספר סידורי שוה אל במספר הכרחי, 31. אל במספר סידורי שוה 13, רמז ל- יג מדות הרחמים שמתגלות בחדש אלול. אם כן, כל הפסקה הזו היא עבודה של חדש אלול – להתעצם עם אברהם אבינו.

המהפכה הרביעית משפיעה על עם ישראל

החידוש כאן שבעבודתו במהפכה הרביעית – שכולה חזרה לאברהם אבינו, לפרסם א-ל אחד לכולם בטוב טעם ודעת, באור, "אברהם התחיל להאיר", בלי דינים ואיומים – הוא זכה שאנחנו, צאצאיו, בעלי מסירות נפש על התורה:

זָכָה לְהִנְחִיל לְזֵרְעוֹ עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת אֶת הָאֱמוּנָה הַטְּהוֹרָה בְּה' וּבְתוֹרָתוֹ, וְכָל אִישׁ וְאִשָּׁה בְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם הַכֹּחַ וְהַעֵז [שמקבלים מאברהם אבינו]. לְמַסּוֹר נִפְשָׁם עַל הַתּוֹרָה

נחותות – לא באשמתו, הוא נשמה ממלכות דמלכות דעשיה, כך הוא נולד. אבל כתוב בפירוש בחסידות שנחיתות היא לא רק משהו מולד, אלא שאדם משפיל עצמו בתאוה.

יש שני אבות הטומאה – גאווה ותאוה. גראבקיית היא גסות רוח, שם נדרף לגאווה, ונחיתות היא השפלה לתאוה. אלה שני אבות הטומאה – טומאה לשון טמטום, הם גורמים טמטום הלב והמח והאדם לא מרגיש בכך. יש ביניהם קשר, גראבקיית יכול להתבטא בכך שאדם זולל וסובא.

לכן כתוב קודם "נחות וגס", נפילת האדם היא שנמשך אחרי הנפש הבהמית, "רוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ", שוקע בתאוות, והשקיעה מעבה את הישות שלו. כמו שכתוב בתניא, אפילו אצל הבינוני, שמרוב אכילה ושתייה במדה מסוימת הוא נעשה גראב – התאוה פועלת לעבות את הישות, זהו הסדר. אבל במה שהוא 'לא חש' הסדר הפוך – קודם הוא לא חש את הגראבקיית שלו ואחר כך את המקור שלו בנחיתות.

היות ששניהם אבות הטומאה, לשון טמטום, צריך לומר שגסות רוח – אב הטומאה גאווה – יחסית גורמת לטמטום המח ואילו תאוות, שפשוט מתנהג כמו בהמה, גורמות לטמטום הלב (בהמה היא הלב, שם בן). בנחיתות הוא סתם מתנהג כמו בהמה, אבל הגראבקיית פוגעת באדם שבו (שם מה), טמטום המח.

ט. כ"א אלול: מסירות נפש עד סוף כל הדורות

כ"א אלול:

אָבִינוּ הָרֵאשׁוֹן אֲבָרְהָם בְּגִלְלַ עֲבֹדָתוֹ
בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ לְפָרְסָם אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ – אֵל
אֶחָד – לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם, זָכָה לְהִנְחִיל לְזֵרְעוֹ עַד
סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת אֶת הָאֱמוּנָה הַטְּהוֹרָה בְּה'
וּבְתוֹרָתוֹ, וְכָל אִישׁ וְאִשָּׁה בְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם
הַכֹּחַ וְהַעֵז לְמַסּוֹר נִפְשָׁם עַל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

"עד סוף כל הדורות" עולה 891 – הרבה דברים חשובים. קודם כל, "נעשה ונשמע". איך שייך "נעשה ונשמע" ל"עד סוף כל הדורות"? "את אשר ישנו פה עמנו עמד היום ואת אשר איננו עמד עמנו היום" – כולם אמרו "נעשה ונשמע". שוה יציאת מצרים – "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים", יש יציאת מצרים בכל יום ויום (באמירת ק"ש, כמבואר בתניא). שוה "שלשה דברים" (דברים), משה-אהרן-מרים, ש"אפשוטות דמשה בכל דרא ודרא", וכנראה גם אהרן וגם מרים. שוה "כלות הנפש" (על ידי כלות הנפש מגיעים לשרש הנשמה כפי שהיא עומדת במחשבה הקדומה דא"ק).

ב"עד סוף כל הדורות" יג אותיות – רת"ס עלת (= 500 = "פרו ורבו", גילוי כח האין סוף "עד סוף כל הדורות"), "עלת תמיד" היא להגיע למחשבה הקדומה דא"ק (ראה לעיל ט"ז אלול) ומשם להמשיך "עד סוף כל הדורות" (סוד "קרא הדורות מראש", מהראש דא"ק, כמבואר בדא"ח). אברהם אבינו הוא מי שהגיע מהמחשבה הקדומה דא"ק "עד סוף כל הדורות".

י. כ"ב אלול: לגזור את הצפּרניים

נעבור לכ"ב אלול:

תּוֹרַת הַחֲסִידוֹת דְּנֶרְשֵׁת, כִּי תַחֲלֶה לְהוֹכֵחַ צְרִיכִים לְהַסִּיר אֶת הַצְּפָרְנִים, נִיט שְׂטַעֲכֵעַן זִיךְ [לא לדקור את הזולת], כִּי בְּטוֹפְרֵהּ אֶחָיִךְ, יַעֲדֵעַר שְׂטַאךְ אִיזוּ [כל דקירה היא] קְלִיפָה וְסִמְרָא אֶחָרָא, וְאַחַר נְטִילַת הַצְּפָרְנִים צְרִיךְ לְהֵיזוֹת נְטִילַת יָדִים כְּמִבּוֹאֵר עֲנִינָה בְּדָא"ח, הַמְּשַׁכֵּת הַמּוֹחִיז לְמִדּוֹת.

אדם יכול להוכיח

הפתגם עוסק במצות תוכחה. הזכרנו קודם (פתגם י"א אלול) שתוכחה באה מפנימיות עולם הבריאה, "עלמא דקשוט". יש הוכחה

הקדושה [על כל תריג מצוות התורה, ולא רק על שבע מצוות בני נח].

איך הזכות הזו קשורה למהפכה הרביעית? אחד הדברים החשובים שהסברנו שבכל מהפכה – בתולדות עם ישראל, אם לא תעשה את המהפכה הבאה, בבוא הזמן לכך, אתה בעצמך בסכנת נסיגה וירידה. הדבר היחיד שיכול לחזק אותך הוא שתגיע יותר רחוק. יהודי הוא משפיע בעצם, ואם אצלנו הבנין קורס סימן שהוא לא הגיע מספיק רחוק. לכן הוא צריך לחולל מהפכה נוספת. המהפכה הכי גדולה היא להגיע לגיוס, ואז הוא זוכה להנחיל לזרעו – להתחזק בעצמו מהשרש – עד סוף כל הדורות וכו'.

רק לחדד: הייתי חושב שהיות שאברהם אבינו מסר את הנפש לפרסם אלקות לכל באי עולם הוא ינחיל לבניו את אותו ענין – שכל יהודי יפיץ במסירות נפש אלקות לכל העולם. בסוף הוא אומר שנתן כח לכל איש ישראל למסור את הנפש על התורה הקדושה – חוזר אלינו. צריך לומר שכל זה בבחינת "נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן" ולא באמצען – שמה שממשיך ומקיים אותנו במשך כל הדורות עד למשיח ולא עד בכלל הוא מסירות הנפש על התורה הקדושה, בדורות שלא היה אפשר להפיץ לגוים, אבל בדור האחרון, הדור הראשון לגאולה על ידי משיח צדקנו, חוזרים לפרסם אלקות לכל העולם כמו שעשה אברהם אבינו. כל מסירות הנפש תהיה מטען כח לפרסם אלקות לכל העולם וכך להביא את המשיח.

עד סוף כל הדורות

הוא משתמש באותו ביטוי שהיה בסוף ט"ז אלול – "עד סוף כל הדורות". כנראה אברהם אבינו הגיע בעצמו למחשבה הקדומה דא"ק. קודם היה בהקשר לטובה כפולה ומכופלת שלכל הדורות מהמחשבה הקדומה דא"ק עד סוף כל הדורות.

הראשונות הבלתי-מתוקנות. נטילת הצפרנים היא פעולה ראשונה, "סור מרע", אבל צריך גם פעולה טובה של המשכת מוחין בתוך עצמי – אני צריך לדבר איתך ברוגע, בשלות נפש, "דברי חכמים בנחת נשמעים", על ידי שאדם הוא חכם, ממשיך מוחין, ואז הדברים יישמעו בנחת.

אחד המלמדים שאל אם מותר לו לצעוק על ילד או להקפיד שכל דיבורו יהיה בנחת. הוא אמר שאם ידבר הכל בנחת הוא יפסיד קצת את המשמעת. עניתי שיש אין סוף רמות בלהרים את הקול – צריך כל פעם להתאים למצב. ההו"א שלו צודקת – אך יש הבדל בין מורה בכתה לבין שני יהודים ברחוב או שיושבים יחד בהתוועדות. צריך אצלם נטילת ידיים, לא רק נטילת צפרנים – להגיע למצב של "דברי חכמים בנחת נשמעים".

רואים שאצל חסידים לא מחזיקים ממשמעת בהתוועדות – זו לא הנקודה... אם כבר להרים קול – "לארמא קלא" בשירה. צעקה פתאומית של "צעק לבם אל ה'" בתוך ההתוועדות. אם מדברים עם החבר, במיוחד שרוצים להוכיח אותו ולהיטיב איתו, צריך להיות לאחר נטילת ידיים. שוב, עיקר החידוש הוא שנטילת ידיים היא המתקה פנימית.

יא. כ"ג אלול: תורה ומדות טובות

כ"ג אלול:

ר' משה בננו של רבינו הזקן בלמדו – והוא אז בן ח' – "א שנה – הסוניה בשבתן של חכמים בגניזין (סו, א) נסתפק במאמר רשב"י שם "שני מדותי" שיש בזה שני פירושים: למדו תורתי (רש"י) או מדותי בפשוטו. בתוך כך נקנס רבינו הזקן ואמר – בגניזין, כדרכו בקדש: תורה שניתנה לנו בלה מדות טובות, אפילו העונשין שבה הם באמת חסד וטוב, ושני הפרושים אהד הם והא בקא תליא: אי אפשר להיות מדות טובות בלי תורה, ואי אפשר

שכלית, ועולם השכל הוא עולם הבריאה. שם נמצא ה'אדם' עליו למדנו בפתגם ד' אלול. מי שהוא אדם יכול להוכיח, משא"כ איש/גבר/אנוש.

השער של תוכחה הוא כח, כמבואר במ"א בסוד שלשת השרשים יכח, נכח, כוח כנגד חב"ד. על כח התוכחה, משרש יכח, חכמה, להיות בבחינת כח מה, מה בגימטריא אדם. בחשבון, אדם תוכחה משלימים ל-כב ברבוע. את "הוכח תוכיח" (שע"ה עולה אדם תוכחה) משלים אדם, ט במשולש, ל-לב במשולש, ואת "הוכח תוכיח את עמיתך" משלים אדם לתמניון של אחד.

"סור מרע [נטילת צפרנים] ועשה טוב

[נטילת ידיים] בהכנה לתוכחה

תורת החסידות הורשת, כי תחלה להוכיח צריכים להסיר את הצפרנים, ניט שטעכען זיך [לא לדקור את הזולת. אחד המלמדים שאל אם טוב 'לחפור' לתלמיד – אחרי מה שלמדנו ב"היום יום" ב' אלול. 'חפירה' לא טובה דוקרת.], פי בטופרהא אחרין [הקליפות אחוזות בצפרניים. טפר צירוף אותיות "טרף טרף יוסף", טריפה. שייך לברכת גד, השבט של חדש אלול, "וטרף זרוע אף קדקד"]. יעדער שטאך איז [כל דקירה היא] קליפה וסמרא אחרא,

ואחר נטילת הצפרנים [קודם אמר להסיר את הצפרנים וכעת קורא לפעולה זו נטילה]. צריך להיות נטילת ידיים [יש כאן 'לשון נופל על לשון' – נטילת הצפרנים ונטילת ידיים. צפרנים נוטלים עם מספריים או כלי אחר שנוטל ונטילת ידיים היא בכלי מים. יש כאן שתי נטילות – הראשונה גבורה, הסרה, והשניה חסדים, מים.] במבואר ענינה [של נטילת ידיים] בקרא"ח, המשכת המוחין למדות.

כתוב בתניא פ"ג שיסוד המים הוא במח (ויסוד האש בלב), "כמים קרים על נפש עיפה" – "נפש עיפה" היינו מיסוד האש, במדות

לומדים ומרגישים הבדל בין שכל למדות, לפחות נבין שבשרש הם אחד (רמז: **שכל מדות** משלימים לרובע הכפול של כ, הממוצע הוא ת, תכלית כל אתון דאורייתא, סוד ה-ת רבתי של "תמים תהיה עם הוי' אלהיך").

וְהָא בְּהָא תְּלִיָא [גם אצלנו, בדעת תחתון]:
אִי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת מְדוֹת טוֹבוֹת בְּלִי תוֹרָה, וְאִי אֶפְשָׁר לְתוֹרָה בְּלִי מְדוֹת טוֹבוֹת.

לא כתוב כאן 'תורה' אלא 'לתורה' – הכוונה שתורה בלי מדות טובות לא תתקיים. בתחלה אמר שאין מדות טובות בלי תורה, אין מציאות של מדות טובות בלי תורה, אבל כעת אומר שאי אפשר להתורה בלי מדות טובות. תורה יכולה להפך להיות סם המות אם אין לאדם מדות טובות, ואם יש לו מדות טובות התורה כולה היא סם חיים, "צדיקים ילכו בה", אבל אחרת יהיה ההיפך.

אצלנו "שתיים זו שמעתי" מתבטא ב"לא עם הארץ חסיד", בלי תורה אי אפשר להיות חסיד בעל מדות טובות. למה? הרי הם שני תחומים, שכל ולב. אבל האמת היא שאם אין לך תורה הלב שלך פרוע, המדות שלך הן טבע ראשון, שהוא תהו. בטבע הראשון יש לאדם אינטרסים, כמו שדברנו קודם, ויש לו פחד מהשגת גבול – כמו שהאריז"ל אומר לגבי הספירות של עולם התהו והזכרנו קודם, שעיקר הפחד מהשגת גבול. נטילת ידיים ממשיכה מוחין וממילא עושה את המדות לטובות. "אין טוב אלא תורה" – הוכחה שלא יכולות להיות מדות טובות בלי תורה. **טוב** הוא סוד שם **אהוה**, שם הדעת, המחברת בין המוחין למדות.

המופת הכפול – תיקון חוה ראשונה וחוה

שניה

בְּכָל הַנִּיָּל קָרָה גַם לְהַצְמַח צֶדֶק בְּהִיּוֹתוֹ בְּגִיל ח'–י"א שָׁנָה [גם עם אדמו"ר הזקן – שעשה מופת זה פעמיים].

הדגשנו את הניגון – שהשגה זו תלויה בניגון – אבל לא הדגשנו את רוח הקדש, שברוח

לְתוֹרָה בְּלִי מְדוֹת טוֹבוֹת. בְּכָל הַנִּיָּל קָרָה גַם לְהַצְמַח צֶדֶק בְּהִיּוֹתוֹ בְּגִיל ח'–י"א שָׁנָה.

עבודת היחודים – יחוד שכל ומדות

ר' משה בְּנוֹ שָׁל רַבֵּינוּ הִזְקֵן בְּלְמָדוֹ – וְהוּא אֵין בְּכֵן ח'–י"א שָׁנָה – הַסּוּפֵיָא בְּשִׁבְחָן שָׁל חֲכָמִים בְּגִשְׁטֵין (סו, א) נִסְתַּפֵּק בְּמֵאמָר רַשְׁבַּי [לתלמידיו]. שֵׁם "שְׁנוֹ מְדוּתֵי" שֵׁישׁ בּוּזָה שְׁנֵי פִירוּשִׁים: לְמָדוֹ תוֹרָתִי (רש"י) אוֹ מְדוּתֵי כַפְשׁוּמוֹ. בְּתוֹךְ כֵּךְ נִכְנָס רַבֵּינוּ הִזְקֵן וְאָמַר – בְּנִיגוֹן [יש כאן רמז שבכח הניגון דווקא לחבר את התורה למדות], בְּדַרְכּוֹ בְּקִדְשׁ:

תוֹרָה שְׁנִיתָנָה לְנוּ בְּלָה מְדוֹת טוֹבוֹת, אֶפִּילוֹ הָעוֹנְשֵׁין שְׁבָהָה הֵם בְּאֵמַת חֶסֶד וְטוֹב [קשור למה שלמדנו שבעלמא דקשוט הכל טוב, וזו עבודת היחודים. גם בתוך האדם יש עבודת היחודים – יחוד המח והלב, התורה והמדות שלו. הדגשנו ששייך לאלול – בו צריך לראות הכל בשרש, לראות את הנשמה בא"ק ואת הדברים השליליים כמו שהם בעולם הבא. היכולת לעשות כך תלויה בהתגלות יג מדות הרחמים, שמאפשרת לנו לראות כל דבר בשרש וממילא לעשות את היחוד בין המדות לתורה. מדות טובות כאן הם לעשות טוב למישהו – כל הזמן לראות את הטוב שבזולת ולגמול אתו חסד וטוב. זה הפירוש הפשוט לכך שמדות טובות היינו שאפילו עונשי התורה הם לעשות טוב – כל מה שהתורה מצוה הוא לעשות טוב לאדם, גם עונשיה הם לעשות לך טוב].

וּשְׁנֵי הַפִּירוּשִׁים אֶחָד הֵם [בהשתלשלות התורה ממעלה למטה כתוב "אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי", אצל ה' אחד ואצלנו שנים, כמו שלמדנו ב"אמונה ובטחון" שב"רצוא" לה' אחד וב"שוב" אלינו שנים. כל החסידות היא, בלשון המגיד, להחזיר את היש לאין, וממילא להחזיר את השנים לאחד. קשור למה שאברהם אבינו פרסם אלקות שיש "אל אחד" – למטה שני פירושים אבל למעלה שני הפירושים אחד הם. בשרש ממש אחד, אבל גם כשאנחנו

הסתפקות ר' משה והסתפקות הצ"צ – "אל

דעות"

אפשר לומר בדקות שבדקות שמה שהסתפק ר' משה במחשבה הוא האם התורה באמת כולה טובה, כולה מדות טובות (גם העונשים שבה וכו'). אם יש לאדם ספק האם התורה היא טובה זו באמת בעיה, שרש פורה ראש ולענה. אצל הצמח צדק אפשר לפרש הפוך – הפריע לו האם מדות טובות מצד עצמן הן תורה. אותו אפשר להרגיע ולומר שכן, שזו המשכת המים של המוחין למדות. זהו תיקון.

בכלל משהו מאד עמוק, כשאתה חוקר משהו – באיזה כיוון אתה חוקר. כל חקירה אפשר לחקור בשני כיוונים, אחד מסוכן ואחד בטוח. דברנו על "דרך ארץ קדמה לתורה" – דווקא הצמח-צדק מתבונן בכך ונותן מגוון פירושים. "דרך ארץ" היא מדות טובות, "קדמה לתורה" ובסוף מגיעה לתורה, אך הוא רוצה להבין האם דרך ארץ היא ממש תורה. עד כאן כ"ג אלול.

יב: שמיעת אמרה וראית השגחה

פרטית

כ"ד אלול:

אמאל איז יעדער וואָרט וואָס מ'האָט געהערט – געווען אַ תּוֹרָה, און יעדער זאָך וואָס מ'האָט געזעהן – אַ הוֹרָאָה אַין עֲבוּדָה און הַדְרָכָה [בעבר כל אמרה ששמעו היתה תורה וכל דבר שראו היתה הוראה בעבודה והדרכה].

הוראה, עבודה והדרכה

לפי תורת הבעל שם טוב כל מה ששומעים ורואים ברחוב הוא הוראה, אבל כאן מדובר בתורה ששומעים מהרבי או זקני החסידים והנהגות שרואים אצלם. הוא אומר כאן "געווען א תורה" – פשוט שמדובר מהרבי או

הקדש ידע אדמו"ר הזקן מה שהוא לומד עכשיו ומה שהוא חושב בראש, יודע מחשבות. כנראה גם המופת של ידיעת המחשבות קשור לענין – כדי להבין שהתורה והמדות הטובות הן אותו דבר צריך רוח הקדש, או שהחבור גופא הוא רוח הקדש (ידוע שרוח הקדש = "משפט צדק", משפט מצד התורה וצדק מצד המדות הטובות של השופט – "צדק צדק תרדף").

מה שקרה פעמיים, לבן ולנכד באותו גיל, גם איזה "על פי שני עדים יקום דבר". אם רוצים לעשות רמז – שמסופקני אם התכוון אליו – מה שהוא כתב שהסיפור קרא ב"גיל ח' ו"א שנה" ח' ו"א, אומר דרשני. יא עולה וה, שייך לתיקון חוה – ח ועוד וה – החידוש של תורת החסידות, ששייך למזל בתולה, חדש אלול, בו נולדו שני המאורות הגדולים של החסידות.

יש חוה ראשונה וחוה שניה. הסיפור הראשון הוא בחינת חוה ראשונה, קרה אצל ר' משה, שסיפור חייו הוא מסכת קשה – שלא רוצים לספר אותו בחב"ד, וכשמספרים אותו מספרים בהמתקה. זו בחינת חוה ראשונה שחזרה לעפרה. היה צריך לקרות גם אצל הנכד, הצ"צ, שהוא בחינת חוה שניה, "אם כל חי". זהו הרמז של ח-יא. אם מחלקים את חוה שה-ח בפני עצמה וה-ה בפני עצמן, נעשה כל אחד ברבוע – ח ברבוע עולה 64, וה ברבוע עולה 121, יחד עולה 185, "אני לדודי ודודי לי", רמז שחדש אלול הוא בעצם תיקון חוה (פעולת הרבוע בכל מקום הוא ענין ההתכללות, סוד התיקון).

אם עושים משולש במקום רבוע (ח במשולש = 36, יא במשולש = 66) עולה יחד אמונה. אמרנו שחדש אלול הוא חדש של אמונה – שניהם ("אני לדודי ודודי לי" ואמונה) שייכים לשם א-ל ("אני לדודי ודודי לי" עולה אל במילוי: אלף למד; על אמונה נאמר "אל אמונה"). שניהם חוזרים לאברהם אבינו (אברהם = ח פעמים אל. יא פעמים אל = "מגן אברהם") שמסר את נפשו לפרסם בעולם א-ל אחד.

באידיש הוא א ווארט איז א קווארט, והוספנו (מלה).

יג: כ"ו אלול: הכשרת הבשר בנפש

כ"ו אלול (שנתבאר פעם בארוכה²¹):

סדר הכשר בשר לאכילה להוציא ממנו דם האסור הוא: שרייה, מליחה, הדחה. ענינם בעבודה: שרייה – ווייקען זיך אין ולהשרות את עצמו [בדברי הרב, מליחה – יחידות, הדחה – נגון].

דברנו על התוכן פעם באריכות, נוסף רק רמז: שרייה-מליחה-הדחה = 630 – משולש יהודי (הרת"ס "שרייה-מליחה-הדחה = 315, חצי 630, וכן שאר האותיות = 315 כמובן). חסידות-יחידות-נגון = 1035, משולש אדם. יחד 1665, אדם פעמים הבל. בעצם שניהם כפולה של אדם – דוד פעמים אדם (אדם ר"ת אדם דוד משיח כנודע) ועוד חיה פעמים אדם. נמצא שסדר הכשר בשר בהמה (או עוף) לאכילה הוא כדי שיוכל להכלל בבחינת אדם – "אתם קרוין אדם וכו'". וכן ברוחניות, העלאת והכללת הנפש הבהמית בבחינת אדם, קדושת הנפש האלקית, הוא על ידי חסידות-יחידות-נגון.

יד. כ"ז אלול: "גוי אחד בארץ"

כ"ז אלול:

מדברי קודש רבינו הקדוש: "ישׂראל גוי אחד בארץ, דער עם ישׂראל אויך אין דער ערדישער וועלט איז פארבונדען מיט ה' אחד, השי"ת מאכט פון רוחניות גשמיות, און דער עם ישׂראל מאכט פון גשמיות רוחניות" [עם ישראל גם כשהוא בארציות העולם קשור עם ה' אחד. השי"ת עושה מרוחניות גשמיות ועם ישראל עושה מגשמיות רוחניות].

מהחסידים, "זכרו תורת משה עבדי", "תורה צוה לנו משה". מה ששומעים ברחוב בהשגחה הוא הוראה, רמז מהשמים, אבל לא ממש תורה. יש כאן שני דברים: מה שאני שומע ומה שאני רואה. כל מה שאני שומע הוא "תורה" וכל מה שאני רואה הוא "הוראה בעבודה והדרכה". מה ששומעים הוא "תורה" ומה שרואים כנראה קצת פחות, רק "הוראה וכו'". לאידך, הראיה חשובה יותר – בעיקר חשוב מה שעושים בפועל, "הוראה בעבודה והדרכה". "עבודה" היא תפלה, עבודה שבלב, ו"הדרכה" היא ביחס למעשה בפועל – חג"ת ונה"י. "הוראה בעבודה והדרכה" היינו מוחין – מוחין ד"א, מוחין שחודרים גם בחג"ת ("עבודה") וגם בנה"י ("הדרכה"). כל מה שאני שומע הוא תורה – חב"ד בעצם.

שמיעה שלמעלה מראיה

למה כאן שמיעה יותר מראיה? כמו הקדמת התניא, שמיעה מרבי גדולה מראיה מספרים. שמיעה היא דווקא בחינת אמא, אבל בה כתוב "תורת אמך". ראיה היא חכמה, אבל יורדת למטה – יסוד אבא ארוך. יסוד אמא מסתיים בסוף ההתבוננות של התורה ויסוד אבא הוא כבר הוראה – הוראה בעבודה והוראה בהדרכה. חסידות חב"ד מדגישה דווקא את השמיעה. כל עבודה פנימית מתחילה מהדערה של השמיעה.

מענין שמשתמש כאן במלה ווארט. יש חושבים שחב"ד היא לא ווארטים, אלא רק חסידות פולין. כאן רואים שהספרים הם לא ווארטים, אבל חיי החסיד עם הרבי וזקני החברים והמשפיעים – ההתפתחות הנפשית שלו – הם ווארטים. שם עיקר השמיעה, בווארט שעושים ממנו תורה.

המקביל לווארט (בשמיעה) הוא הצצה (בראיה) – אין בדיוק מלה מקבילה. באידיש ווערט הוא שוה – ווארט איז ווערט א קווארט – כל ווארט שוה מדה גדושה (הפתגם העממי

²¹ בדרכ"א דר תשע"ד.

רצונו של מקום – יבוא משיח (וכידוע מהרבי שהנוסחא המנצחת להביא משיח היא גילוי והמשכת אורות דתהו בכלים דתיקון, הנהגה של תהו ועקשנות דקדושה עם עוצמות אדירות אבל הכל באופן המתקבל).

הכל קשור לאברהם אבינו, שפגשנו קודם, בו כתוב "והיה ברכה", "כל הברכות מסורות לך" – למה? כי הוא מוסר את נפשו להיטיב עם הבריות, כפי שכותב כאן. הוא הראשון שנתן מעתה וזמנו לצרכי צבור והיה עשיר, בגשמיות וברוחניות, "אין עשיר אלא בדעת". אברהם הוא גם הראשון להמשיך מתהו לתיקון (סוד העשירות הוא אורות מרובים דתהו בכלים דתיקון, כנ"ל) – יחסית לאבות הוא מתהו, ממי השמיטה הראשונה שהיא שמיטת החסד, "חסד לאברהם", "מים שאין להם סוף".

אתערותא דלעילא ואתערותא דלתתא

"ברכת הוי"

"בכלל ובפרט..." אומר שכל עושר הוא ברכת הוי, גם אצל מי שלא נותן וכו' (והיינו משום שכל עושר הוא מעולם התהו כנ"ל ושם "אם צדקת וגו'" ולא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא). אם כן, יש לפעמים אתערותא דלעילא – "ברכת הוי" היא תעשיר" בהתעוררות מלמעלה, כמו שבאלול יש גילוי מלמעלה לפני העבודה. על מה שבא משם כתוב "בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא" (כנ"ל) – באיזה מזל? מזל בתולה, צריך להתבונן בכך (מזל בתולה אותיות לב תהו, דהיינו שרש הלב שמעל לשכל, תהו היינו כתר כמבואר בכתבי האריז"ל, והיינו "הררי [מדות הלב] קדם" שהם "הררי חשך" – "פנימיות הלב שליט על פנימיות המח", סוד "אין משיח בא אלא בהיסח הדעת", כמבואר בתניא באגה"ק).

אבל "בפרט" היינו עבודת הפרט. ועוד, "הן אל כביר ולא ימאס" בתפלה, יש הבדל בין עבודת הכלל לעבודת הפרט. לגבי הכלל "ברכת

הווארט שה' עושה מרוחניות גשמיות ועם ישראל עושה מגשמיות רוחניות הוא כמו הווארט של המגיד, שאמר כי ה' ברא את העולם יש מאין וצדיקים מחזירים את היש לאין. יש כאן מעבר איריה מהמגיד לאדמו"ר הזקן – המושגים אין ויש יותר 'תוהיים' (לפי ערך) מהמושגים רוחניות וגשמיות, שיותר מתונים, יותר בכלים.

טו. כ"ח אלול: ברכת עשירות לעוסקים

בצ"צ

כ"ח אלול:

ברכת ד' היא תעשיר, בכלל ובפרט להנותן מעתה ומזמנו לעסוק בצרכי צבור בענייני צדקה וחזוק היתדות, וכמאמר: דער אופערשטער ב"ה בלייבט ניט קיין בעל חוב, פאר יעדער גוטער זאך וואס א איד טוט, צאלט ער במיטב מיט בני חיי ומזוני רויחי [אין הקב"ה נשאר בעל חוב. תמורת כל פעולה טובה שיהודי עושה משלם הוא במיטב בבני חיי ומזוני רויחי].

עשירות מברכת ה' – "אורות מרובים דתהו"

"ברכת הוי" היא תעשיר" = 1644 = "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" = 12 פעמים 137 = ד"פ (ממוצע כל מלה) תהו, יש מאין וכו'. הדבר בא ללמד שהעשירות הבאה מברכת הוי' באה ממקום שהוא מעל לאורות המועטים דעולם התיקון אלא מהאורות המרובים דעולם התהו (הנמשכים ומאירים בכלים דתיקון). אכן, מפני שהמשכה היא מעולם התהו (שנשבר) לכן צריך הפסוק להוסיף את המלים "ברכת הוי" היא תעשיר] ולא יוסף עצב עמה", וד"ל.

לכן "רבי מכבד עשירים" ("רבי מכבד עשירים" = ד"פ ברכה, ברכה ברצוא ושוב", "ברכת הוי" היא תעשיר"), ובזכות העשירים – שמקיימים "בכל מאדך" – בכל ממנוך", עושים

אדמו"ר האמצעי ואדמו"ר הצמח צדק –

נשמה וגוף

מענין שאת הפתגם הזה הרבי שם דווקא ביום הולדת של הצמח-צדק – כמו שציין בשורה הקודמת – ודווקא בערב ראש השנה, "זכור ברית" (אצל חסידי פולין), שיש גם נוהגים לצום בו (פעם הרבי אמר כך).

מה הקשר? היחס בין אדמו"ר הזקן לצמח צדק הוא גם נשמה וגוף. כתוב ב"היום יום" במקום אחר שאדמו"ר הזקן התגלה לצמח צדק ואמר לו "איש מזריע תחלה יולדת נקבה" זו אמא שלך, "אשה מזרעת תחלה יולדת זכר" זה אתה. כל ההמשכה הזו מאדמו"ר הזקן לצמח צדק, מהתורה שבכתב של החסידות לתורה שבעל פה של החסידות, היא גם בחינה של ירידת הנשמה לתוך הגוף, ואין השגה כמה הגוף הזה – גופא דאורייתא של החסידות – הוא יקר.

אדמו"ר האמצעי הוא עדיין נשמה והצ"צ גוף. אצל אדמו"ר הזקן יש את שניהם בכח, אבל הפירוד בין אדמו"ר האמצעי לצ"צ הוא ממש נשמה וגוף. אם רוצים את נשמת החסידות – היא אצל אדמו"ר האמצעי. אם רוצים את הגוף – גופא דאורייתא של החסידות – הוא אצל הצמח צדק. מתקשר ליוקר הגוף של יהודי.

יוקר הגוף היהודי – תכלית אלול וההכנה

לראש השנה

צריך לומר שזו גם תכלית עבודת האמונה, השלב הראשון של התשובה – בחדש אלול – הוא יוקר הגוף היהודי, שאינו גוף של בהמה ואינו גוף של גוי. הרבי מסביר, לפי הכתוב בתניא, שעיקר בחירת העצמות הוא בגוף היהודי. בנשמה לא צריך לבחור, היא "חלק אלוך ממעל ממש", אבל הגוף היהודי נדמה כגופי אומות העולם ועצמות ה' בוחרת דווקא בגוף היהודי.

הוי' היא תעשיר" בכל אופן, אבל הפרט צריך לעשות משהו לשם כך – צריך לתת מעתה ומזמנו כו'.

פריעת חוב מאוצר מתנת חנם

הרעיון שהקב"ה לא נשאר בעל חוב הוא איזו תובנה. אפשר לומר שהווארט שיש מדה כנגד מדה, שכך הטבע עובד, אבל כתוב בסוף דרך מצותיך ש"מדה כנגד מדה" הוא המנגנון של סדר השתלשלות – מהצמצום ולמטה – אבל "ברכת הוי' היא תעשיר", האורות דתהו כפי שהסברנו, היא למעלה מ"מדה כנגד מדה". כמו בפירוש הבעל שם טוב על "כי אתה תשלם לאיש כמעשהו" – ה' מחשיב כאילו האדם עשה הכל אף שלא עשה כמעט כלום, רק שם אצבע כ"מסייע שאין בו ממש". מאיפה ה' משלם לו? לא מדה כנגד מדה אלא מאוצר מתנת חנם.

מה מעורר את האוצר מתנת חנם, תהו שלפני הצמצום (בלי תהו אין עושר)? רק מי שמוסר עצמו לטובת הצבור (על ידי שמוסר את עצמו לכלל הוא נעשה בעצמו, כפרט, בחינת כלל, ואז גם עליו נאמר "הן אל כביר ולא ימאס כביר כח לב", שעל פי פשט הולך על ה' אך כאשר הוא מגלה את הניצוץ האלקי שבו ומגיע לאהבה של "ובכל מאדך", "עושים רצונו של מקום" על ידי מעשיו הכבירים, גם הוא נכלל ב"אל כביר" ו"כביר כח לב"). בכלל ברכת ה' היא תעשיר זו אתעדל"ע.

טז. כט אלול: יוקר גופו של יהודי

כ"ט אלול:

מִפְתִּיחַי רְבִינוּ הַקָּדוֹן: "מֵעַן הָאֵט גֵּאֵר קָיִין הַשְּׁנָה גֵּיט, וְוֵי עָם אִיזוּ מְיִיעֵר בְּאֵ הַשִּׁיט דְּעַר גּוֹף פּוֹן אַ אִידען אִיזן לָנוּ מוֹשֵׁג כֻּלָּל עַד כְּמָה יִקָּר אֶצֶל הַקָּב"ה גּוֹף שֶׁל יְהוּדִי].

לא יודע אם כתוב – אולי כתוב אצלנו – ששלשת שלבי יצירת האדם מתאימים לשני ימי ראש השנה ויום כיפור, "יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו". בפשט הכל על היום הראשון, אבל אפשר לחלק ש"וייצר הוי' אלהים את האדם עפר מן האדמה" הוא ביום הראשון, הדין על הגשמיות, ו"ויפח באפיו נשמת חיים" על היום השני, "יחיינו מיומים", שרק אז מקבלים נשמת חיים, ויום כיפור הוא "ויהי האדם לנפש חיה" שהיא "דעה ודבור". ביום כפור מקבלים דעה, ולא מספיקים לדבר כל היום מרוב הוידויים וחמש התפלות. למה לא אוכלים ביום כיפור? שיהיה יותר זמן להתפלל (לאכול? – 'חבל על הזמן'!). אין הענין לא לאכול – רק שיהיה יותר זמן להתוודות ולהתפלל.

זו הקדמה לראש השנה כי כל תפלות ראש השנה עוסקות בכך. נכנסים לראש השנה ואומרים כך לקב"ה – זוכר אתה כמה יקר הגוף שלי? הגוף שלי צריך בני וחיי ומזוני. אין הכנה יותר טובה מזה לראש השנה, לבקשת כל הברכות הנצרכות. כתוב בפירוש שציקר הדין של ראש השנה הוא על גשמיות.

שלשה שלבי בריאה – שני ימי ר"ה ויו"כ

ראש השנה הוא יום בריאת העולם, בו כתוב "וייצר הוי' אלהים את האדם עפר מן האדמה" – קודם הגוף. אצל כל בעלי החיים הגוף והנשמה נבראו יחד ורק אצל האדם הגוף והנשמה נבראו בנפרד, קודם גוף ואז נשמה ("ויפח באפיו נשמת חיים"), גם על דרך "דרך ארץ קדמה לתורה".

ה' אלול ע"ז - כפר חב"ד

ברית זושא שי' בנדטוביץ

א. סוד הברית: ש-די בתוך רחמים | ב. רמז התשובה של רבי זושא בשבתות אלול ועשיית

"ויקרא שם בשם הוי' אל עולם", ובזכות המילה הופך מאב לארם ל"אב המון גוים", לקיים את התכלית של עם ישראל להיות אור לגוים, ועד שיתקיים "כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כולם בשם הוי' לעבד שכם אחד".

אחריו מתקשרים ליצחק אבינו, "אשר קדש ידיד מבטן וחוק בשארו שם", הראשון שנימול לשמונה. אברהם אבינו נימול בגיל תשעים ותשע שנים, אבל הראשון שנימול כמצוה בגיל שמונה ימים הוא יצחק (סוד האות ח בשמו של יצחק, כמבואר בחז"ל). לכן בברית מילה בזמנה יש קשר מיוחד ליצחק, ועליו מברכים "אשר קדש ידיד מבטן".

למה לא אומרים שמתקשרים גם ליעקב? כי יש משהו מיוחד אצל יעקב אבינו שלא היה צריך למול – הוא נולד מהול. יש באמת מנהג של הטפת ברית, אבל בעצם הוא נולד מהול בלי צורך בשום פעולה למול את ערלתו (הוא נולד ללא ערלה למול וללא קרום דק לפרוע).

את יוסף כן מלו, הוא לא נולד מהול, ומה שמיוחד ביוסף שהוא האב-טיפוס של שמירת הברית. ברית היא ספירת היסוד בקבלה וה"צדיק יסוד עולם" הוא יוסף הצדיק שזוכה להקרא בשם "הצדיק", ב-ה הידיעה, כי עמד בנסיון – הוא צדיק אמת, "זכאי קשוט", ששומר את האות ברית הקדש. והוא גם מכונה "בריתא" – סתם "ברית" רומז ליוסף – במאמר הנ"ל "גופא ובריתא חשבינן חד". לכן, כאשר עושים ברית מילה רוצים דווקא להתקשר ליוסף הצדיק, שהילד יהיה חסיד ירא שמים ולמדן, ושישמור את הברית (שעושים לו טרם היותו חסיד כו') כיוסף הצדיק.

א. סוד הברית: ש-די בתוך רחמים

לחיים^א לחיים, מזל טוב לכל בני המשפחה, שנה טובה ומתוקה לכולנו, לכל עם ישראל. אנחנו אוהבים לומר כמה מילים על שם הרך הנימול, זושא. שמעתי מארז שהשם הוא על שם הסבא, אך כנראה גם הסבא עצמו נקרא על שם הרבי ר' זושא – יהי רצון שהרך הנימול ילך בדרכיו. ידוע מה שהרב המגיד כותב שהחכמה-בינה-ודעת של אדמו"ר הזקן הם עד אין חקר, אבל רבי זושא "עלה למעלה מזה" – הוא למעלה מהמוחין, הוא בכתר.

ברית: התקשרות לאברהם, יצחק ויוסף

כל פעם שעושים ברית מילה מתקשרים לשלשה מאבות האומה שלנו. הגם ש"אין קורין אבות אלא לשלשה", אבל יעקב קשור ליוסף הצדיק, בנו מרחל אהובתו, "אלה תלדות יעקב יוסף" ו"גופא ובריתא ניעקב, תפארת, ויוסף, יסודן חשבינן חד" – כשעושים ברית מילה מתקשרים לאברהם אבינו, ליצחק אבינו וליוסף הצדיק. למה?

אברהם אבינו הוא הראשון שקבל את מצוות ברית מילה, כמו שאבא של התינוק מברך "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו" – הברית נקראת על שמו של אברהם, שה' צווה אותו למול וגם הוסיף לו את האות ה לשם שלו, אמר לו שבזכות מצוה מילה, "התהלך לפני והיה תמים", שהשלים את עצמו וכעת עולה רמת, שולט בכל רמת אבריו, הוא יכול להיות "אב המון גוים". זהו הרצון הפנימי של אברהם,

^א נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה.

יש 8 אותיות ב'מקיף' ו-5 אותיות באמצע. האותיות שבאמצע – שהלב שלהן הוא האות **צ**, ה"צדיק יסוד עולם", וסביבן ריחו – עולות 314, **זושא**. זושא הוא האמצע של צורת ההשראה של שלשת הצדיקים שהם יסוד ברית מילה. כמה עולה המקיף? 298, בגימטריא **רחמים**, כמו שאמרנו שגילוי ה-יג כאן הוא יג מדות הרחמים השייכות במיוחד לחדש אלול, חדש הרחמים.

אם כן, גילינו סוד חדש של ברית – ברית היא שם ש-די מוקף **רחמים**, השם של היסוד, של הברית, עם רחמים מסביב. שם ש-די הוא **זושא** – **זושא** מוקף **רחמים**, מלא רחמים עצמיים לשנה טובה ומתוקה. זהו סוד הברית של אברהם-יצחק-יוסף.

ב. רמז התשובה של רבי זושא בשבתות אלול ועשי"ת

חלוקת התשובה של רבי זושא

נאמר עוד משהו: הרבי ר' זושא מובא ב"היום יום" של עשרת ימי תשובה. הרבי מביא ווארט שלו ואפילו מקדיש לו ששה ימים. אין כזו תופעה בכל לוח "היום יום" שסדר הרבי שמוקדשים ששה ימים לענין אחד.

כתוב שם סיפור, שפעם אחת הרב המגיד דרש לפני תלמידיו את הפסוק "ושבת עד הוי' אלהיך" – שכדי לעשות תשובה צריך ששם הוי', שמעל הטבע, יהיה "אלהיך", הטבע שלך. כל התלמידים היו בהתפעלות גדולה, ואז ענה ואמר הרבי ר' זושא – איני יכול להגיע למדרגה של "הוי' אלהיך", ששם הוי' יהיה אלקיך, ואילו התשובה שלי היא לקחת את המלה תשובה ואת כל אחת מהאותיות אהפוך לסימן המרמז לפסוק:

ת – "תמים תהיה עם הוי' אלהיך"

ש – "שויתי הוי' לנגדי תמיד"

ו – "ואהבת לרעך כמוך"

רמז שלשת הצדיקים

אם כן, כברית שלנו מתקשרים לאברהם – שקבל את המצוה והמצוה נקראת על שמו, "בריתו של אברהם אבינו"; ליצחק – הראשון שנימול לשמונה; וליוסף – ששומר את הברית, עומד בסיון של הברית, מנצח את היצר הרע שרוצה לפגום בברית. כמה שוים **אברהם (רמח) יצחק (ח"פ הוי') ו-יוסף (ר"פ הוי')**? 612, בגימטריא **ברית!** יש כאן רמז מופלא סוד הברית הוא שלשת אלה יחד – **אברהם יצחק יוסף**.

נחלק ל-3 ונראה מה המכנה המשותף, הערך הממוצע – 204 בגימטריא **צדיק. אברהם-יצחק-יוסף הם צדיק-צדיק-צדיק** – הכינוי למי שמקבל את הברית ושומר את הברית, "צדיק יסוד עולם". זהו רמז מאד מכוון.

ש-די (זושא) בתוך רחמים

נראה איך בתוך הרמז הזה מופיע שמו של זושא, הרך הנימול, איפה הוא מסתתר בתוך אברהם-יצחק-יוסף. קודם כל, נעשה את החשבון – **זושא** עולה 314, שם קדוש, השם של הברית, **ש-די**, קשור במיוחד לברית קדש. בשמות אברהם-יצחק-יוסף יש 13 אותיות. בברית מילה על ידי הפריעה מגלים את העטרה ואז יש גילוי מיוחד של יג מדות הרחמים (לכן שייכות מיוחדת בין ברית לחדש אלול, חדש הרחמים, החדש שבו מתגלות יג מדות הרחמים), ובשמות השלשה שעולים ברית יש יג אותיות. בחכמת החשבון, יג, 13, הוא 'מספר השראה' (יש משולש-רבוע-השראה, שלש הצורות העיקריות של מספרים צורניים). נצייר את השמות בצורת השראה:

א

	ה	ו	ז	ח	ט
ה		ו	ז	ח	ט
ו	ו		ז	ח	ט
ז	ז	ז		ח	ט
ח	ח	ח	ח		ט
ט	ט	ט	ט	ט	

ב – "בכל דרכיך דעהו"

ה – "הצנע לכת אם הוי' אלהיך".

הרבי כל כך החשיב את הווארט הזה, שספר את הסיפור ביום אחד ואחר כך הקדיש לכל אות-פסוק יום בו הוא הביא בקיצור איך הרבי הרש"ב הסביר לבנו הרבי הריי"ץ את עבודת התשובה המיוחדת לאותו פסוק. כל זה על פי הווארט של רבי זושא.

רמז התשובה – משבת שופטים לשבת

תשובה

שוב, אנחנו כבר בחדש התשובה – חדש אלול, כמו שהוא חדש הרחמים, הוא חדש התשובה² – וכבר צריכים לחשוב על הפסוקים האלה. הדבר בולט ביותר, כי הפסוק הראשון – "הכל הולך אחר הפתיחה" – הוא "תמים תהיה עם הוי' אלהיך", שקראנו אתמול בתורה. השבת של ברית המילה ("עד שתעבור עליו שבת אחת"), שבת השלום זכר, היתה שבת שופטים בה קראנו את הפסוק הראשון של תשובה. סימן שהרמז של רבי זושא מתחיל מפרשת שופטים, השבת שהיתה, שהיא תמיד השבת הראשונה בחדש אלול. פרשת ראה היא בדרך כלל שבת מברכין אלול ולא בתוכו. אם כן, הכל מתחיל מפרשת שופטים, בה כתוב הפסוק הראשון, "תמים תהיה עם הוי' אלהיך" – "הכל הולך אחר הפתיחה".

כמה שבתות יש עד שבת תשובה (השבת של עשרת ימי תשובה, בהם הרבי קבע את האמרות האלה)? יש תמיד חמש שבתות. לכן יש לומר שכל שבוע, כל שבת מפרשת שופטים עד

פרשת האזינו (ברוב השנים, שנצבים-וילך מחוברות, כמו השנה), הוא כנגד אחד מפסוקי התשובה:

שופטים, השבת שכבר היתה, היא "תמים תהיה עם הוי' אלהיך".

כעת אנחנו ביום ראשון של פרשת כי תצא, מצוה לחיות עם הזמן, והפסוק הוא "שויתי הוי' לנגדי תמיד".

הפסוק של כי תבוא הוא "ואהבת לרעך כמוך".

הפסוק של נצו"י הוא "בכל דרכיך דעהו".

הפסוק של שבת האזינו הוא "הצנע לכת עם הוי' אלהיך".

"שויתי הוי'" בפרשת כי תצא

צריך להסביר זאת באריכות ואין לנו הזמן, רק נדבר על השבוע: מתחילים את פרשת כי תצא, "כי תצא למלחמה על איביך ונתנו הוי' אלהיך בידך ושבת שביו. וראית בשביה אשת יפת תאר..." – התגלות שרש הנשמה כמבואר בחסידות.

כתוב שצדיקים כאשר ראו זכר ציירו לפנייהם שם הוי' ואם נקרתה לפנייהם נקבה ציירו שם א-דני. "לא כשאני נכתב אני נקרא – אני נכתב הוי' ונקרא א-דני", וכתוב שצדיקים גדולים כל זכר שראו כוונת שם הוי' וכל נקבה שראו כוונת את שם אדנות. בעצם, בכל דבר בעולם יש פן זכרי ופן נקבי – על הפן הזכרי יש לכוון את שם הוי' כמו שהוא נכתב ועל הפן הנקבי, בחינת השכינה, שהיא ה"אשת יפת תאר", צריך לכוון את "איך שאני נקרא". השמות האלה משולבים יחד, ביחודא עילאה ויחודא תתאה, כמו שכתוב בשער היחוד בתניא. "שויתי הוי' לנגדי תמיד" היינו גם שם הוי' וגם שם א-דנות. הפרשה מתחילה ב"וראית בשביה אשת יפת תאר", ניצוץ קדוש, וצריך לפדות אותו. איך? על ידי ה"שויתי הוי' לנגדי תמיד". כך מחברים את "שויתי הוי' לנגדי תמיד" עם פרשת השבוע.

² אלול ועוד תשובה עולה הפעמים יוסף, יוסף פנים ואחור: י יו יוסף יוסף יוסף סף פ, ללמד שעיקר התשובה של חדש אלול קשור לתיקון הברית, קדושת הברית, ההתקשרות בין החתן והכלה, סוד "אני לדודי ודודי לי" ר"ת אלול, וכן סוד "ומל הוי' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך" ר"ת אלול.

“עתיקא” עליו נאמר “לית שמאלא בהאי עתיקא כולא ימינא”.

שוב, שתהיה שנה טובה ומתוקה לכולם.

שוב, לא נאריך. נסיים בכך שכל שבת מפרשת שופטים עד פרשת האזינו היא כנגד אחד הפסוקים. לזושא, היות שקבל היום את שמו, יש כנראה זיקה מיוחדת לפסוק “שויתי הוי” לנגדי תמיד”. כשעושים לילד יהודי ברית מילה המטרה היא, בפשטות, שיוכל לקיים כל חייו את “שויתי הוי” לנגדי תמיד”. בזכות היותו מהול, שומר את הברית שלו כיוסף הצדיק, הוא יזכה לראות את ה’ בכל מקום ובכך להמשיך את אור ה’ לעולם, ועד לגילוי של אורו של משיח בב”א.

“שויתי” בפירוש התולדות – הפיכת דין

לרחמים

נסיים עם עוד ווארט של בעל התולדות, התלמיד של הבעל שם טוב, מהו “שויתי הוי” לנגדי תמיד”. הוא אומר¹ שכאשר אדם פוגש בחיים משהו מצד שמאל – משהו שמתנגד לו, אויב, זה “מתנגד” שהוא “לנגדי” – ו”שויתי הוי” היינו שאני יכול לשים על ה”לנגדי” הזה את מדת הרחמים (שם הוי’ הוא שם הרחמים), להפוך את ה”לנגדי” (מדת הדין), לשים עליו שם הוי’. ווארט מאד יפה, יוצא מן הכלל.

המשך הפסוק הוא “כי מימיני בל אמוט” – ה”לנגדי” הוא השמאל, השמאל הוא ה’נגדי’, הוא האויב, אבל אני שם עליו את הרחמים והופך אותו לימין, “כי מימיני בל אמוט”. “מימיני בל אמוט” שוה אברהם, שרש הימין, החסד.

נברך שהילד הזה ילך בדרך של אברהם יצחק ויוסף (שכולל גם את יעקב אביו כנ”ל בסוד “גופא ובריתא חשבינן חד”), בדרך של כל הצדיקים האמיתיים, ובזכות שהוא יהודי מהול הוא יזכה לקיים “שויתי הוי” לנגדי תמיד” כפשוטו וגם עם הפירוש שאמרנו כעת, שיזכה להפוך את השמאל לימין, להגיע לדרגת

¹ חיי שרה ב; ויצא ה; ויחי ג.

אור ל-ו' אלול ע"ז - כפר חב"ד ישיבת צות יעלת חן

פתגמי תניא בכתות ב-ג, הכנסנו פעם ראשונה ספרים של הרשת של תניא בשני סבבים – ראשון בכתה ה' ונוסף בכתה ז'.

הרב: נאמר משהו כהכנה לחגים, הכנה לתפלות. בכלל, בת היא בחינת תפלה. יחסית בן הוא יותר תורה ובת היא יותר תפלה. לכן צריך הרבה לדבר על תפלה, ולהתפלל. יש ווארט של המגיד ממעזריטש על מאמר חז"ל: למה מתפללים ולא נענים? גם נושא – להסביר לבנות שמתפללים חזק ולא תמיד רואים את התוצאה. למה? חז"ל אומרים כי לא יודעים להתפלל בשם – לכוון את השם של ה', זהו הפשט – ואם היו מכוונים את שם ה' היו נענים. על כך נותן המגיד משל – כמו שיש שושבין של כלה (לפעמים אבא ואמא של הכלה), שתפקידו לעודד את הכלה שתגיע לחופה. גם החתן רוצה מאד שהכלה תגיע לחופה. מה הווארט? שהרצון מלמטה בדיוק תואם את הרצון מלמעלה – בעצם אני מבקש דבר שאתה, ה', רוצה, אולי אפילו יותר ממני. כך הוא מסביר 'לכוון בשם' – לא לכוון כוונות של קבלה, אלא לחוש בלב מה ה' רוצה. ה' ודאי רוצה שנתקרב אליו, קודם כל, כמו הכלה לחתן. את הכלה צריך לעודד, 'להדליק אותה', להעלות את הנרות – החתן מחכה, זה בדיוק מה שהוא רוצה. זה ווארט יפה, בתפלה לחשוב מה ה' רוצה – לא לבקש דבר שיש תחושה שה' לא רוצה אותו ואני מתעקש על דבר שה' לא רוצה. לנסות להתבונן מה ה' רוצה ועליו להתפלל. לדוגמה, כמו האבות שהיו עקרים ועקרות. ה' באמת רצה שיהיו עקרים ועקרות? ודאי שלא. אבל כתוב שהוא מתאוה לתפלתן של צדיקים. התפלה שלי היא לעשות כלי במאמץ גדול, לפעמים גם לחכות הרבה זמן

המנהלת^א עשתה הכרות.

הרב: יותר ממנין. כן ירבו, גם הבנות וגם הצות, באיכות ובכמות.

תספרי על הרעיונות של השנה הזאת.

מנהלת: הרב אמר שאמונה ובטחון נושא שנתי. התחלנו קצת לעסוק בו ביום ההערכות – צריך לפתח יותר בע"ה. מה עוד חדש? אורות בכלים – מקוים שהסגנית תעזור בזה. יש אהבה וחום, הצבנו כיעד גם דיוק בזמנים, סדר וכו'. הרבה מצטטים את הרבנית מנוחה רחל – במקום שיש סדר ונקיון יש יהדות וכשרות. הצבנו כיעד להתעצם אתו. כתה ז' היא כתה א' שאתה התחלנו את יעלת חן – מקוים שהן תהיינה חוד חנית. דברתי קצת עם הודיה – חשבנו לנו שבנות תיכון יעלת חן תהיינה קצת משפיעות בבית הספר שלנו. מקוים שתהיינה פעילויות יחד, וגם המורה הודיה תלמד בימי ששי – 'חסידים אינם נפרדים', לא וותרנו עליה. מקוים להביא את המשיה.

הרב: יש נושא מיוחד של כל חדש?

מנהלת: התחלנו לקחת את הנושא של אמונה ובטחון וקצת לפרוט לפי החדשים, לראות את הקשרים. המורה רוחל'ה והמורה אביגיל התחילו למצוא חומרים, כמו שיחה של הרבי על חוני המעגל לחשון וכו'. שנה שעברה מאד השקענו בבקיות בתנ"ך – מיהושע עד מלכים-ב', עם חזרות ומבחנים פעם בחדש, וגם טיולים. השנה חשבנו לחזור ל'שינונים' לפי עשרת הדברים שהרב אמר, ועשינו בלוח השנתי דגש בכל חדש. ניסינו גם את הנושא של תניא יותר לסדר – מה לומדים בכל שנה.

^א נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

משהו באמצע. הוא אומר שיש שמתפללים על דברים שבטבע יכולים להיות – לא נגד הטבע. אם הם נגד הטבע – הם כבר נגד שם אלקים, בגימטריא הטבע, אבל לאו דווקא נגד שם הוי', שהוא נס, ואולי ה' רוצה לעשות נס. לא שאני הולך 'נגד' ה' בתפלה, רק שאני הולך נגד הטבע – אני מבקש רפואה שעל פי דרך הטבע לא יכולה להיות. התפלות של האבות והאמהות היו נגד הטבע, כי אברהם ושרה על פי טבע לא יכלו ללדת. אומר המגיד שאם מתפללים על דבר שאינו נוגד את הטבע לגמרי – מתפללים בקול, אפשר לפרסם את המבוקש, לא נורא. אבל אם מתפללים על דבר שהוא נגד הטבע – שהטבע לא ישמע אותך, צריך להתפלל בשקט, כמו שמו"ע, שאף אחד לא ישמע אלא רק ה' ישמע. שוב, כמו שאמרנו, יתכן בהחלט שה' רוצה – ששם הוי' מנצח את שם אלקים – רק צריך להגיע אליו בתפלה. זה ממש באמצע, בין שני הדברים שאמרנו קודם. כך הוא מפרש למה חנה מתפללת בשקט, "וקולה לא ישמע", אך בכל אופן היא רוצה שהדבר ימשך בתוך מציאות העולם הזה ולכן "שפתיה נעות", ש"עקימת שפתיו הוי מעשה", ו"שפתיה נעות" מספיק כדי לעשות כלי שהדבר יומשך למטה במציאות.

מה לומדים מכאן? זו הכנה מאד חשובה לתפלות. חושבים שיש סידור וצריך הרבה לדבר. צריך ללמוד איך להתפלל במחשבה – כך הוא כותב. תפלת חנה היא בעיקר תפלה במחשבה, כוונה פנימית במחשבה. אני נותן לה איזה ביטוי בשפתים שנעות, אבל עיקר המבוקש – עיקר העבודה, הרי זו "עבודה שלב" – הוא לבקש מה' במחשבה, משאלת לב. זה אפשר לעשות כל היום, "הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו", והתפלה התמידית היא לאו דווקא תפלה בדבור. בכלל, במיוחד בת, אפשר כל הזמן להתפלל. זהו חינוך לתפלה – תפלה היא במחשבה. כך הוא לומד מחנה,

ולא להתייאש, להמשיך להתפלל – אני מתפלל על דבר שיש לי תחושה שגם ה' רוצה. עד כאן ווארט אחד איך צריך להתפלל, מה צריך לחשוב בתפלה. אם מתפללים על משיח, על גאולה, על שנה טובה – ודאי זה מה שה' רוצה. צריך להתפלל לה' – אתה רוצה! לא רק שאני מבקש. עד כאן רעיון אחד.

יש עוד ווארט של המגיד לגבי תפלה שנשמע ממש הפוך: קודם הזכרת את חוני המעגל. אומר המגיד שממשה רבינו עד חוני המעגל לא היה מישהו שהתפלל כל כך חזק, לכאורה נגד מה שה' רוצה, מה שנדמה שה' רוצה. ווארט בדיוק הפוך. אחרי חוני המעגל היה את רבי יהושע עם הסיפור שלו ושל רבי אליעזר הגדול, שיצאה בת קול כדי להוכיח את דעת רבי אליעזר ורבי יהושע התעקש – איני מסכים, התורה נתנה למטה. מה היה בסוף? רבי יהושע ודעת החכמים נצחו והקב"ה חיך ואמר "נצחוני בני נצחוני". גם משה רבינו התעקש – ה' רצה לכולות את עם ישראל אחרי חטא העגל וחטא המרגלים ומשה עומד ומתעקש כאילו נגד מה שה' רוצה, מה שה' מגלה לו שרוצה. כך גם חוני המעגל. זו נקראת תפלת נצח – "נצחוני בני", שאני מנצח את ה'. קודם אמרנו שאני מנסה לכוון למה שה' רוצה ועליו להתפלל – לכאורה יותר נשי, מצד ספירת ההוד, ואילו התפלה לנצח את ה' היא מצד הנצח. נצח והוד הן זוג ספירות. מצד אחד, נצח יותר זכרי, אבל כל עמוד התפלה שייך לבנות – בת יכולה להיות גם כך וגם כך, יש התכללות. בתוך הבת גופא יש את האשה שבאשה ואת האיש שבאשה. כולה תפלה, והיא צריכה ללמוד את שתי הצורות האלה של תפלה.

כדי להשלים, יש עוד ווארט שלישי – כולם מהמגיד ממעזריטש – שלומדים מחנה שמתפללת על לבה וקולה לא ישמע רק שפתיה נעות. כאן הוא כותב רעיון שלישי, שאפשר למקם באמצע. תפלת נצח היא ימין, והתפלה שהיא לחוש מה שה' רוצה היא השמאל, וצריך

מורה: אנחנו בשנת בת מצוה ורצינו לקחת נשים בתנ"ך ונשים בכל הדורות. האם יש אופן שאסור/מותר, כדאי/לא כדאי להציג תמונות מהתנ"ך? הצגה בכתה ואולי אחר כך בכת מצוה. יש בזה בעיה של תנ"ך בגובה העינים, שגורם לאיזה זלזול, או שאין בעיה?

הרב: מה מקובל?

מנהלת: שנה שעברה הבנות בכתה ח' רצו הצגה מהתנ"ך והרגשתי לא כל כך בנת, חששתי מזה.

מורה: בשיעורים רגילים כן עושים הצגות.

הרב: בבית יעקב/בית חנה עושים דברים כאלה?

[היה דיון ממורות שמכירות מה המציאות.]

פעם היה שיעור גדול על הצגות לילדים. אחת השאלות החמורות – מי משחק את התפקיד הרע? האם זה חינוכי? בדרך כלל בכל סיפור יש מישהו רע. למי נותנים את התפקיד הזה? לא פשוט. [ואם לא נכנס לתפקידים שליליים?] קודם כל, צריך לא לתת לילד – כי מה שילד משחק מאד משפיע עליו, הוא נכנס לתפקיד, ממש נכנס ללא-מודע שלו.

מורה: השאלה גם לציור. כשנותנים הנחיה לצייר פרשת שבוע – יש דמויות שכן ודמויות שלא?

הרב: סתם כשנותנים לילד לקשקש – הוא גם מוציא את הרגש שלו השלילי, ככה גם מאבחנים לפי ציורים. אבל להדריך – צריך להדריך רק לדברים טובים.

מורה: גם בסיפורים חסידיים?

הרב: הצגות לא חייבות להיות מהתנ"ך. אפשר להמציא סיפור, או סיפור מדורות אחרונים יותר. את בקשר עם מרים עדני? היא אלופה בהצגות.

מנהלת: פגשנו אותה בקבר רחל בסוף שנה שעברה. עשינו תשובה שלא מספיק בקשר. אחד היעדים להיות יותר בקשר בשנת בת מצוה.

כלומר לומדים מאשה, שיודעת להתפלל בשקט.

אם כן, אמרנו שלשה דברים מהמגיד שהם שלש צורות תפלה וכל אחד הוא עבודה שלמה: הראשון, איך לכוון את הרצון שלי לרצון ה' – "עשה רצונך כרצוננו... רצונו כרצונך"; ואיך לפעמים צריך להתעקש על דבר טוב לישראל אף על פי שיש רושם שה' לא מעונין, שהוא רוצה ההיפך – צריך להתעקש מלמטה. לומדים זאת משלשה – משה רבינו וחוני המעגל ובסוף, לא בענין תפלה אלא בויכוח של תורה, מרבי יהושע; הדבר השלישי, שהוא אולי העיקר יותר מהכל – רוב הלכות תפלה לומדים מחנה, וחנה מתפללת בשקט. עיקר התפלה שלה הוא במחשבה, כי יודעת טוב שמה שאני מבקשת אינו על פי טבע, אז אסור להוציא אותו יותר מדי מהפה. בכל אופן, צריך לעשות כלי של שפתים. כל היום כולו לא צריך שפתים – אפשר להתפלל בלב – אבל כמה פעמים ביום צריך גם את "עקימת שפתיו הוי מעשה".

עד כאן הווארט של הערב, על חינוך לתפלה. הבת, שוב, היא עמוד התפלה של עם ישראל. בזכות התפלה שנזכה לגאולה, למשיח.

מה קורה עם חולין על טהרת הקדש?

מנהלת: שנה שעברה היתה איזו פריצת דרך בנסיון הפיתוח יחד עם הת"ת. כרגע לא כל כך חושבים להתקדם עם זה עוד, אלא לנסות ליישם בפועל את החומרים שכבר פותחו. במדעים הכנסנו פעם ראשונה חוברות של שגית שוקרון. נקודתית מנסים להכניס, להכניס את החוברות שהיו, והמקצועות כמו תמיד (אמונה ואמנות וכו'). השנה אמונה ואמנות תדגיש יותר השנה את הקשר לפרשת שבוע, וכך כל שיעור מנסים להעצים יותר.

הרב: יהיה עוד פיתוח חומרים?

מנהלת: בגדול, כרגע המוסדות מקפאים את מה שעשו השנה. בעתיד בע"ה. המורות יכולות לשאול שאלות.

"מעשה ידי אמן" היינו אמנות הקב"ה איך שברא את העולם, עם האותיות.

מורה: לגבי חינוך לתפלה, בעיקר בכחות הגבוהות יש תלמידות שהתפלה ארוכה להן מדי, קשה להן, אבל אם מקצרים לבנות מסוימות זו פגיעה באוירת התפלה.

הרב: לכך התכוונתי קודם. חידוש הוא לחנך שעיקר התפלה הוא במחשבה, ולזה קוראים לכוון, וקורה כל היום. יש שלש פעמים ביום – אותן פעמים שמתפללים – שגם השפתים משתתפות. "עבודה שבלב זו תפלה". תפלה היא לא תרגיל. צריך מאד להדגיש שהתפלה היא לא סתם תרגיל, לפתוח את הסידור ולומר את המלים.

אם כבר, נאמר עוד ווארט לגבי תפלה: אמרנו קודם שיש מאמר חז"ל מפני מה מתפללים ולא נענים – סימן שיש מציאות כזו. אבל אם כל הזמן אני מתפלל ולא נענה אני מתייאש מלהתפלל. צריך להרגיש משהו שכן ה' עונה, כדי לעודד את האדם שהתפלה היא לא לחנם, לא לריק, ואז גם לא ישעמם לו להתפלל כי עושה משהו. כתוב שיש שלשה סימנים איך להרגיש שהתפלה מקובלת. לא כדי לקבל סיפוק – לקבל סיפוק מהעבודה שלי זה משהו רע – אלא פשוט לחזק את הבטחון שלי בה'.

אם דברנו על אמונה ובטחון נאמר הקדמה חשובה: ביטוי האמונה הוא תפלה – לכן שייך לבת, כי היא אמונה ותפלה – אני מאמין בה' ולכן שופך שיח לפניו, ומוכן שה' יקבל או לא יקבל. כך בתפלה רגילה, חוץ מתפלת נצחון שהזכרנו – תפלת נצחון היא בטחון, לכן שייך לנצח, שפנימיותו בטחון. אם אני כל הזמן מתפלל מתוך אמונה – סתם תפלה היא אמונה, שה' הוא טוב והוא יעשה הטוב בעיניו, או שתואם להבנתי או שלא. לכן מי שמתפלל מתוך אמונה מנסה לשער מה ה' רוצה לכתחילה, לכן שייך להוד-תמימות. אבל, ככל שאני מרגיש שהתפלה מקובלת אני מקבל יותר

מורה: היא עשתה הצגה של רות ובית לחם, משהו מאד מוחשי ויפה.

הרב: כן, היא מאד הצליחה, מלאה הרבה שנים את בניני האומה עם ההצגות.

יש לנו אשה בלוס אנג'לס שיש לה בית ספר חב"ד לבנות לשם הצגות – עושים שם דברים מאד רציניים, עד להוליווד. כשהיא בארץ אפשר להזמין אותה (גרבוז). לכן היו כמה שיעורים בענין בלוס אנג'לס.

בסדר, העיקר שיהיה בטוב טעם – בצניעות וטוב טעם, ומה שמקובל. כל התפקידים יהיו טובים...

מורה לאמנות: על תכלית השיעור אמנות ואמונה על האופן בו לעשות זאת.

הרב: פעם היה קשר עם אילה ירושלמי? עכשיו יש לה חוגים לאמנות. היא עושה בקרמיקה דברים מאד יפים, שכמה דברים ראיתי. כלל גדול אצלנו שעיקר האמנות קשור לאותיות, או דברים כמו הלב היהודי (גם אותיות, שתי למדין). מה שמקשר בין האמונה-התורה והאמנות, בינתים (עד לבנין בית המקדש), אומרים שעיקר האמנות היוזואלית שלנו בקדושה היום הוא צורת האותיות, כל מיני דברים. חוץ מחפצי קדש, לעשות חנוכיה או איזה חפץ של קדושה, אבל לפיתוח של רעיונות וציור צריך ללמוד מאד בעומק את צורת האותיות. אפשר רק מ-א לעשות בלי סוף. הקשר בין אמונה ואמנות ויוזואלית, בחומרים וציור, הוא קודם כל אותיות. לכן יש לנו ספר שלם על אותיות האלף-בית, ויש את "אמת למד פיך" – זה החומר.

מורה: מה המקום של הצבע? של ההבעה? הרב: אפשר לצייר א במליון צורות שונות וצבעים שונים, אם מבינים מה הענין שלה – י למעלה, י למטה, קו באמצע. אפשר לצייר בכל מיני צורות, מים עליונים ומים תחתונים, רקיע, וכך בכל אות יש הרבה תוכן. לא סתם כתוב שה' ברא את העולם עם צורות האותיות.

שאדם רץ מהר, כמו שכתוב על עשהאל שרץ כל כך מהר על השיבולים שהן אפילו לא התכופפו – "רץ כצבי". זה מצב שנעשה מובדל, התרומם 'טפח מעל הקרקע' (כמו הביטוי), בתפלה שלו הוא היה טפה מעל הטבע. זו הבדלה. הדבר הראשון הוא להרגיש אחרי התפלה הכנעה – זו הכנעה כפשוטה. הדבר השני הוא להרגיש תוך כדי התפלה עס דאוונט זיך, 'מתפלל לי'. את אומרת שהבת משועממת מהתפלה. צריך להסביר שאצל חסיד יש ביטוי עס דאוונט-זיך.

דרך אגב, מה עם לימודי אידיש? יש חוג לאידיש? [המורה אודי מלמדת בכתה ג', שנה לפני האנגלית]. אמרנו שצריך את היום-יום באידיש, והעיקר מדי פעם לשלב ביטוי. עיקר האידיש הוא הביטויים, כמו דאוונט-זיך, זינגט-זיך, שפתאום מתפלל לי, שפתאום אני שר.

זו בחינת הבדלה, סוג של הבדלה בנפש. ושוב, אם ה' מיד מראה לי משהו טוב זו כבר המתקה.

עוד פעם, כל זה לא בשביל לקבל סיפוק אלא בשביל לקבל בטחון. עד כאן לגבי התפלה.

מורה: בנושא של משוב בשיעור, של שיתוף – כשהבנות מראות את העבודות או מה שהן עשו. יש איזה ענין להבחין בין משהו טוב למשהו לא טוב וכיו"ב.

הרב: בקורת היא אחד על אחד, אבל לשבח אפשר ברבים – למצוא את הדבר הטוב, בכל עבודה יש משהו טוב, וקודם כל לשבח את הטוב. אחר כך, אחת על אחת, אפשר גם להעיר הערות, מה שנקרא "בקורת בונה".

מורה: מה טוב ומה לא טוב? מה שיפה? הרב: מה שיפה או מה שהיא הצליחה להביע משהו. גם משהו יפה – אמנות אמורה להיות יפה.

מנהלת: מן הסתם זה כלל תמיד, שמשבחים בפורום כללי ומבקרים אחד על אחד? הרב: לא להפריז, אבל אפשר לשבח ברבים.

בטחון להתפלל. שוב, לא לשם סיפוק אלא לשם בטחון, לכן טוב להרגיש שה' מתייחס ועונה לתפלה שלי.

מה הסימנים להרגיש שה' הקשיב לתפלה שלי והיא עשתה משהו? יש שלשה סימנים. שלשת הסימנים הם דוגמה מצוינת של הכנעה-הבדלה-המתקה, יסוד היסודות של עבודת השי"ת כפי שלמד אותנו מורנו הבעל שם טוב. כתוב שאם אחרי התפלה האדם מרגיש הכנעה טבעית – הוא יוצא מהתפלה ולא מרגיש 'על הגובה' אלא בדיוק ההיפך, הוא התפלל ושפך את לבו לפני ה' ויוצא עם תחושה של הכנעה – התחושה הזו היא סימן שהתפלה התקבלה. אם היה יוצא בהרגשה של כמה כמה טוב התפללתי – סימן שאולי הוא שמע את התפלה, אבל לא הקב"ה. גם זה ווארט מהמגיד – שסימן שהתפלה התקבלה שאתה מרגיש הכנעה, בלי לעבוד על זה, ספונטאני.

מה הסימן השני? רבי חנינא בן דוסא תוך כדי תפלה ידע אם מקובלת או לא. "אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהיא מקובלת" – אם התפלה באה לי, רצה לי, סימן שיש סיעתא דשמיא והיא מקובלת.

מה הסימן השלישי? אם אחרי התפלה פתאום מישהו נכנס לחדר ומספר לי בשורה טובה – נולד ילד למישהו – או שאני יוצא החוצה אחרי התפלה ופתאום אני רואה איזו השגחה פרטית, סימן שהתפלה שהרגע גמרתי להתפלל מקובלת. מה שקורה לא קשור למה שהתפללתי עליו, אבל בקשתי מה' והנה ה' משמיע לי בשורה טובה או שמראה לי איזו השגחה פרטית – סימן שתפלתי התקבלה.

פשיטא שהדבר השלישי הוא המתקה – שאני מיד חווה משהו טוב. התפללתי וקרה משהו טוב – אפילו בלי קשר למה שבקשתי בכלל. אין המתקה יותר מזה. הדבר השני, שהתפלה רצה לי, הכוונה שתוך כדי שאני מתפלל אני קצת מתרומם ומתפשט מהגשמיות, מהכובד של הגוף. מה פירוש "תפלתי שגורה בפי"? כמו

מנהלת: צריך לדייק שזה ציון על התנהגות בתפלה ולא על תפלה.

הרב: שמעתי לפני כמה ימים סיפור על אחד שחזר בתשובה. הוא היה אצל הרבי, לפני הרבה שנים, ומי שקצת יודע איך היה שם – יש אולם גדול של תפלה למטה ויש את 'הזאל הקטן' למעלה. פעם, כשלא היו כל כך הרבה אנשים כמו היום, מנחה-מעריב הרבי היה מתפלל בזאל הקטן. אותו אורח ישב וחכה שם לרבי, והרבי נכנס להתפלל מנחה – הוא לא התפלל, אלא רק הסתכל עליו. הוא אמר שמתוך שרק ראה איך הוא עומד – לא ראיתי אף אחד שיכול לעמוד כך, ראה שעומד "כעבדא קמיה מריה" – הוא חזר בתשובה. זה משהו חיצוני – הוא לא ראה מה קורה אצלו בראש – אבל מתוך החיצוניות אפשר גם מאד להתפעל. את זה אפשר לציין. צריך לדעת שאף על פי כן העיקר הוא הפנימיות.

פעם היו לנו כמה שיעורים בתורת הנפש שיצא מהם ספר באנגלית, שהעיקר לא לשבח כמה חכם אתה או כמה עשית טוב אלא לשבח את המאמץ. זה כלל גדול מאד – לא לשבח את התלמיד, הילד, או מי שלא יהיה, 'כמה אתה טוב' אלא 'כנראה עשית מאמץ והצלחת'. כל הזמן לעודד את המאמץ, לא לשבח את הכשרון המולד שלו, כמה שהוא חכם או כיו"ב. אם משבחים את המאמץ בתוך כחה, חוץ מכך שזה חינוכי לילד עצמו זה מעודד את כולם – ממנו יראו וכן יעשו, כמו שהוא עשה מאמץ כך שכולם יעשו. אם אני אומר כמה הוא חכם זה מדכא את כולם – כי רק הוא חכם, וכולנו מטומטמים. לא טוב וגם מדכא את האחרים. אם הוא עשה מאמץ והצליח – גם אני יכול לעשות מאמץ ולהצליח.

סגנית: אנחנו רוצים השנה לחזק את הנושא של עמידה בזמנים ושכנות לא ייעדרו מבית ספר. רוצים לעשות פינקס כדי לשקף לתלמידה ולהורים את המצב של הבת. רציתי לדעת מה הגישה של הרב – אם בת מאחרת הרבה

מורה: אמנות של אותיות הוא משהו שאפשר לתת בו ביטוי חפשי, או שצריך להזהר בו כי הוא משהו של קדש. עד כמה נותנים בו יד חפשית?

הרב: בא נצייר א, אבל נחשוב שהיא נושא דליים עם שתי דליים. משל של החסידות. אז ודאי לא יצא סתם א, אלא נושא דליים. זה נותן המון חופש לילד להביע את עצמו. זה עשיר אין סוף.

מורה: אפשר לומר מים עליונים ומים תחתונים ולתת להן להביע עצמן חפשי?

הרב: בוא נראה איך אתה מצייר את זה. ודאי. מורה: יש טכניקות או צבעים שונים שטוב לשייך לגילאים שונים?

הרב: כל דבר הוא לפי הרמה של הגיל. מורה: עוד שאלה על תפלה. הציון בתעודה הוא יותר על ההתנהגות בזמן התפלה?

מנהלת: אין לנו תפלה בתעודה, מימי הרב משה גנוט אין.

מורה: יש סימנים שהתפלה מתקבלת או לא, אבל האם אפשר לומר שגם הקב"ה לא נותן ציונים על התפלה?

הרב: מה שאמרנו עכשיו, הציונים הטובים הם שלשת הדברים האלה.

מנהלת: לפעמים מורות רוצות לכתוב על הלוח שמות של בנות שמתפללות יפה. שייך דבר כזה, או ש"ה' יראה ללבב"?

הרב: בכל מסגרת יש את המצטינות. בבית רבקה יש 'השורה הראשונה' וכל מיני דברים. צריך להיות אתגר – בלי לחץ. צריך את שיווי המשקל הנכון.

מורה: שייכת לומר על בת שהיא מצטיינת בתפלה?

הרב: אתה נמצא בתוך הראש שלה? בתוך המחשבה שלה?! יש את החיצוניות של התפלה, המשמעת, להראות את עצמך איך שאת מרוכזת בתפלה, לא מדברת ועושה דברים אחרים – אבל הרגע הסברנו שעיקר התפלה בלב, במחשבה.

הרב: נכון, זה בעיקר בשביל שליחות. היות שזו השפה הכי מדוברת בעולם, והיות שאנחנו רוצים להשפיע על כל העולם – נחוץ לדעת את השפה הזאת. ככה מן השמים.

מורה: אז להצהיר בתחלת שנה?

הרב: אמרנו שלגבי בית הספר מאד חשוב ללמד מתוך מקורות של קדושה. אני ממליץ – תמיד אומר – על ספר הזכרונות של הרבי הקודם. זה ספר מעולה כדי ללמוד אנגלית, ויש עוד ספרים – סיפורים.

מורה: שהלימוד יהיה סיפורי צדיקים?

הרב: כן.

מנהלת: הבעיה שראינו שהבנות עוד לא ברמה.

הרב: באמריקה יש ספרים גם בשביל תינוקות. להתחיל מלמטה. בדיוק כמו חשבון או מדע, שאם המורה יצירתית היא לא צריכה עזרים. הבעיה של הדור שלנו שחייבים חומרי לימוד – הבעיה (ב-ה הידועה) – שהמורה לא יכול לעשות שום דבר בעצמו והכל צריך חומרים מוכנים. חבל. כל החולין על טהרת הקדש, כולל האנגלית, המדע, המתמטיקה – צריך פשוט לקחת דברים של קדושה ובצורה יצירתית להפוך אותם לשיעור. אם יש חומרי לימוד – מה טוב, אבל זה לוקוסוס. צריך להתייחס לחומרי לימוד כאל לוקוסוס. כמו שאמרנו שבאידיש אפשר לקחת רק פתגם, שלש מילים, שיכנס לתודעה. גם באנגלית, אם כל יום היו לומדים איזה ניב – כל הצורות איך לומר אותו, כל הגופים, אז במשך השנה היו לומדים.

כמה שעות אנגלית יש?

מורה: שלש שעות שבועיות.

הרב: זה לא הרבה. זה מה שמקובל בכל בתי הספר?

מנהלת: זה המינימום. אנחנו גם מתחילים רק בכתה ד.

הרב: גם חשבון ככה? גם מדע?

פעמים, מה צריכה להיות התגובה? עד כמה היא צריכה להיות חריפה? באיזה שיטות חינוך לנהוג במקרה כזה, בו ילדה מאחרת הרבה?

הרב: כמובן, היא צריכה להבין שלא טוב לה, וגם – כמו שאמרנו עכשיו – הפרט משפיע על הכלל. אם בת אחת מאחרת – לא טוב לה ולא טוב לכולן, יש באיחור הפרעה לכל הכתה. הרבה פעמים מה שהכי מדבר הוא 'מה אתה עושה לאחרות'.

חוץ מזה, לגבי זמן בכלל, שמירת זמנים, היסוד בחסידות הוא ווארט של הרבי הקודם, שאומר שהגדר של 'פנימי' – הערך הכי עליון בחב"ד, פנימיות לעומת חיצוניות – הוא אחד שמייקר את הזמן. את מדברת על שמירת הזמן – זהו ראש של דינים. אבל הראש של לייקר את הזמן הוא כבר חסד, חסידות. כמו לגבי מצוות – יש להחמיר במצוות, ראש של לא-חסידים שכל הזמן מחמירים, דינים, ויש להדר במצוות. גם בענין הזמן, יש שני דברים – לשמור את הזמן, אסור לאחר, ולייקר את הזמן, כמה יקר כל רגע וממילא אם אחרת הפסדת, לעצמך וגם לאחרות, עשית הפסד גדול מאד ממה שהיה אפשר להרויח.

צריך בכל דבר להגיע לרש, והרש הוא פנימיות. יודעים שאצל בנות "כל כבודה בת מלך פנימה". חושבים שהפירוש הוא רק צניעות, שתשב בבית. אבל "פנימה" הוא שהיא תהיה 'פנימית' – יש משהו בבית ששייכת יותר לפנימיות מאשר לבן. והנה, הרבי אומר שהגדר של פנימיות הוא לייקר את הזמן. אשה נשואה ומטופלת בילדים יודעת טוב טוב כמה יקר כל רגע, לא להפסיד זמן, "ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה". זה כבר לחנך להקמת בית, כמה יקר כל רגע.

מורה: לגבי אנגלית – אנגלית לשליחות. יש לרב כמה טיפים איך להחדיר שהאנגלית היא לשליחות? איך להכניס? באיזה כיוונים? כמה לדבר על זה?

מורה: שאלה בכל כחה ושאלה לכל ילדה. יש כחה שאוהבת להתוועד.

הרב: צריך להדגיש מה שאוהבות.

מה עם נגינה ושירה? "ברוב שירה וזמרה"?

מנהלת: מנגנים הרבה, המון שרים.

הרב: יש שיעור מיוחד?

מנהלת: די צמצמנו את זה. הצגנו בתור אחת המטרות של אביטל, שיש מטרה ללמוד ניגונים בשיעורי חסידות. אבל מהתפלה יש ניגונים, וכל היום. לא בצורה של שעה בתוך המערכת.

הרב: מה שאמרת לגבי חסידות – חסידות היא שליש לימוד החסידות, שליש ניגונים ושליש סיפורים. אם למישהי השליש של הלימוד לעומק מדי מופשט לה, צריך לחלק.

נעמה: זה בתוך החסידות, אבל אם הכל נהיה שליש סיפורים, שליש ניגונים ושליש חסידות – זה מעמיס. אני זוכרת בכתה ח' שאמרו שלא יכולות לשמוע יותר סיפורי חסידות.

מנהלת: המורה בסוף השנה, הרגשת כך?

מורה: הרגשתי שהיה רצון לידע עולם, הן הרגישו שהן לא משכילות מספיקות.

מורה: גם כשספרתי על סדרי חב"ד בשליחות או מופתים עם דולרים של הרבי ענין אותם יותר מאדמו"ר הזקן.

הרב: מצוין. כל יום יש לנו סיפורים חדשים מה קורה בבית חב"ד בהודו. אפשר לספר המון סיפורים חדשים.

מורה: נראה לי קשור למספר, אם מספרים נכון וטוב – צריך לדעת בכל גיל.

מורה: שאלה כללית, עד כמה יש מקום להכניס לבנות חסידיות קצת ידע עולם כללי, היסטוריה כללית, רקע.

הרב: זה לא צריך להיות שיעור מיוחד, אבל מה שנקרא 'על הדרך'. אם כדי להבין את מאסר אדמו"ר הזקן מסבירים מה היתה אז האווירה ברוסיה – זה צריך להוסיף. אם להסביר שהיה אחד שעשה גיור והיה על זה עונש מות – זה חלק מההבנה מה היה. אם היה סיפור של נפוליאון נגד רוסיה – כל המלחמה הזו היא

מנהלת: חשבון חמש שעות, מדע שעתיים. זה מה שמקובל.

היתה שנה שכן הכנסנו סיפורי חסידים באנגלית – לא של הרבי הריי"צ, דברים יותר מעובדים – והיתה תחושה של איזה שובע של הבנות. נעמה יכולה לפרט יותר. תענוג תמידי אינו תענוג.

מורה: אבל סיפורי החסידים באנגלית לא היו בצורה של תענוג, לא היו ברמה שלהם, לא היו יפים.

מנהלת: הסיפורים לא יפים?

מורה: לא לילדה בכתה ח'.

מנהלת: אבל בכלל היתה תחושה כזו בכתה ח'.

נעמה: זו שאלה שעלתה לנו עם כתה ח' לגבי הגודש בחסידות. היו בנות שהגיעו לכך שלא רצו לשמוע יותר 'חסידות' – בנות שהרגישו שצריכות יותר גוף, יותר בשר, לא רק לדבר על הנשמה, להיות יותר מחוברות לידע, לסיפורים, להיסטוריה, לדמויות.

הרב: יש היסטוריה בבית הספר? איזה? תולדות עם ישראל או גם היסטוריה כללית?

מנהלת: תולדות עם ישראל, תנאים, גאונים וכו' – דגש יותר על הדמויות ופחות על אירועים, כפי שהרב אמר.

מורה: זה שיעור שהבנות מאד אהבו. אני לא חושבת שהיה גודש, אלא שלא השיגו לרמה שלהם – לא כיה. צריך להיות כיה גם בגוף.

מורה: משיעורי תניא ברמה שלהם הן נהנו כשלימדתי אותן תניא בצורה של הרחבת ידע מסביב, בנוסף על הכתוב בתניא, הן מאד אהבו. כשזה היה רק נקודתי הן הרגישו שזה קצת קשה להן. בהתחלה כשמדובר על יהודי וגוי, וכשנכנסתי והסברתי מה זה יהודי, וקצת חברתי לזה שלרבי היה מאד חשוב הענין של "מיהו יהודי", ובדיוק אז העבירו איזה חוק שהתחיל לקידום הדעה של הרבי – מאד ענין אותן להקשיב, אהבו וצטטו.

הרב: מה הבנות הכי אוהבות?

סיפור חסידי. היו צדיקים בעד זה וצדיקים בעד זה – שני מחנות. את הכל אפשר לשייך. הרי כל האומות שיש שם יהודים – הכל קשור ליהודים. ללמוד בעל פה את כל הקיסרים של רומא או כל הנשיאים של אמריקה – זה משעמם אותי... מורה: אצל בנות בגיל ההתבגרות – זה גיל מרד. לא חסר ידע אלא לא כף, והן הוציאו על זה...

הרב: מה שאת אמרת, יש סיפורים על הרבי שממש עם מדע, עם רפואה. הרבי ניסה תמיד להסתיר את רוח הקדש בתוך זה שהוא פשוט יודע את הרפואה, מעודכן בחידושים של הרפואה, יותר טוב מהרופאים. יש המון סיפורים כאלה. אפשר ללמוד אפילו ענינים של מה שקורה בעולם במדע ורפואה מתוך סיפורים על הרבי, לדוגמה.

אבל ניגונים זה בסדר? זה לא משעמם?

מורה: הבנות שמתמרדות – מתמרדות על הכל, איפה שאפשר.

מורה: קורה הרבה שבנות שרות לא ניגונים אלא שירים אחרים – להעיר על זה?

הרב: דברנו על זה בעבר. ודאי לא צריך ללמד שירים לא יהודיים או לא מסורתיים. אם זו תופעה כללית – המחנכת החכמה צריכה להסביר שזה לא לענין.

מורה: כן שירים יהודיים אבל לאו דווקא חסידיים.

הרב: אם יהודי-מסורתי זה בסדר.

מורה: מוזיקה עכשווית שמנגנים היום?

הרב: אם זה ברדיו, כל מיני קצב מודרני, רוקנרול, לדאבוננו זה מה שקורה אבל זה ממש לא לענין.

מורה: יש חילוק אם יהודי, אם עדין וכו'.

[נכנס אורח.]

שנה טובה ומתוקה, כתיבה וחתימה טובה לכולן ולכל הילדות המתוקות.

דבר יום ביומו - פרשת השבוע

פרשת כי תצא

פרשת כי-תצא יום שני – לשלח את
הסיבה

“שֶׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ”.
בספרי החסידות למדו מכאן משהו יסודי
בעבודה. האם היא הסיבה שגרמה למעשה,
והבנים הם התוצאה, המעשה עצמו. פעמים
רבות, כאשר האדם נמצא בספק באיזו דרך עליו
ללכת, האם לעשות משהו מסוים, הוא משתמש
ב'איתות' של השגחה פרטית, 'סיבה' מסוימת
שגורמת לו לעשות את הדבר, כיון שהוא מבין
שהסיבה הזו נשלחה אליו כדי ללכת בכיוון
שהיא מורה לו. למשל, פלוני אינו יודע באיזה
מקום ללכת לגור, היכן להשפיע ולהפיץ יהדות,
יש לו סיבות טובות לכאן ולכאן, והנה מציעים
לו איזו עבודה במקום מסוים – זו סיבה
חיצונית והוא 'הולך עם הסיבה', זורם אתה... זו
דרך טובה, אבל אחרי שהסיבה הזדמנה לידך,
או "שלח תשלח את האם", עוזב את הסיבה
והתמקד בעיקר, "ואת הבנים תקח לך" –
עכשיו יש לך דרך ויש לך מטרה ברורה.
בהצלחה!

בכל התנ"ך, המלה האם (בצורה זו) כתובה רק
בפרשת שילוח הקן, רמז לכך שמשלחים את
האם לנפשה ושוב לא מוצאים אותה...

פרשת כי-תצא יום שלישי – מעקה
לגג

“כִּי תִבְנֶה בֵּית חֹדֶשׁ וְעָשִׂיתָ מַעְקָה לְגִגְךָ וְלֹא
תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתְךָ כִּי יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ”.
את המצוה הזו כסיפור המתרחש בנפש האדם:
לכל אחד יש בית, המקום הרגיל שבו חיו
מתנהלים, שם הוא פוגש אנשים אחרים וחי יחד
אתם, התנהלות רגילה בתוך מסגרות. זהו

פרשת כי-תצא יום ראשון – לא היה
ולא יהיה

“כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה” – זו פרשה
קשה: ההורים מביאים את הבן הסורר לבית
הדין ולבסוף הוא נהרג. אבל חז"ל אומרים "בן
סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות, ולמה
נכתב? דרוש וקבל שכר" (סנהדרין עא, א, דעת
רבי יהודה). כלומר, התורה אומרת שבעיקרון
בן סורר ומורה היה צריך להעניש בחומרה רבה,
אבל בפועל העונש אינו יכול להתקיים כי לשם
כך יש דרישות הלכתיות בלתי אפשריות.
כלומר, בממד הפשוט של התורה, מדובר על
מציאות שאהבת ההורים לבנם מתעלמת. אבל
"ישראל קדמו לתורה", השורש של נשמות
ישראל קודם לתורה. כאן מתגלה השורש הזה,
מתברר שאהבת ישראל 'מנצחת' את הדין של
התורה, ולכן למעשה הדין נותר רק בצורה של
"דרוש וקבל שכר".*

* בתוך החשך של בן סורר ומורה גנוז אור. והרמז בלשון
חז"ל בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות ולמה
נכתב דרוש וקבל שכר = אור פעמים טוב, "וירא אלהים
את האור כי טוב"! (ובלי המלים "בן סורר ומורה" עולה
הכל 14, דוד, בחזקת 3. כידוע, שאבשלום בן דוד הוא
הדוגמה הקרובה לבן סורר ומורה.) והנה בן סורר ומורה
= 775 = יהי פעמים יהי ("יהי אור ויהי אור"), שהוא
לא פעמים יהי – לא יהי דבר כזה במציאות! יהי הוא
הממוצע בן היה ל-יהיה, ולכן "לא יהי" פירושו לא היה
ולא יהיה!

המקדש (שנבנה בפועל על ידי שלמה בנו, איש השלום). דוד יחזור אלינו בדמותו של מלך המשיח שינצח במלחמה ויבנה את המקדש, ועליו נאמר במדרש שהוא "עומד על גג בית המקדש ואומר, עניים הגיע זמן גאולתכם" – המשיח עומד על הגג הגבוה בלי ליפול, כי יש לו מעקה-מועקה של תחושת עונה ושפלות. כך אפשר לעלות לפסגה הגבוהה ביותר ולהישאר בה ללא פחד, ולומר "עניים הגיע זמן גאולתכם".

פרשת כי-תצא יום רביעי – מחנה קדוש ומנצח

"כִּי תֵצֵא מִחֲנֵה עַל אֵיכָרְךָ וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דָּבָר רָע... כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקִרְבְּךָ מִחֲנֵהךָ לְהַצִּילְךָ וְלִתֵּת אֵיכָרְךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מִחֲנֵיךָ קְדוֹשׁ וְלֹא יֵרָאֶה בְּךָ עֲרֹת דָּבָר וְשָׁב מֵאֲחֵרֶיךָ" – דווקא במחנה הצבא צריך להקפיד על קדושה וצניעות. קדושת המחנה מתחילה בציווי הפשוט ביותר לשמור על נקיות: "ויד תהיה לך מחוץ למחנה [מקום להתפנות]... ויתד תהיה לך... וכסית את צאתך".

בגמרא נאמר "אלמלא לא ניתנה תורה, היינו למדים צניעות מחתול", ומפרש רש"י "צניעות מחתול, שאינו מטיל רעי בפני אדם, ומכסה את צואתו". במדרש הנקרא "פרק שירה" נאמר ששירת החתול בהשיגו את העכבר היא "אָרְדוֹף אוֹיְבֵי וְאֲשִׁיגֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד פְּלוֹתֵם". כאשר חיילי ישראל לומדים את מדת הנקיות מהחתול, והמחנה נקי מכל לכלוך וטומאה, אז זוכים בעזרת ה' לנצחון מוחץ על האויב.²

המקום הגלוי של הנפש, קומת הקרקע היציבה. אבל יש את הגג של הנפש, השאיפה כלפי מעלה, המקום הנסתר שבו האדם מתבודד, כדברי דוד המלך "שִׁקְדָתִי וְאָהֶיָה כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל גַּג".

כאשר האדם עולה לגג, קיימת סכנה של נפילה. השאפתנות עלולה להיות מסוכנת. גם כאשר האדם מתבודד בעבודת ה', הוא עלול דוקא משם ליפול. מדוע? כי כאשר הנפש מביעה את עצמה ללא לבושים וללא מוסכמות, יכול לפרוץ ממנה משהו פרוע ששובר את הגבולות. האדם מרגיש 'למעלה', התדמית האישית שלו מתנפחת, ולפתע הוא מועד ונופל.

סיבה נוספת לנפילה: כאשר האדם 'ממריא' מעל החיים הרגילים, מעל העיסוק היום-יומי בקטנות, הוא אמנם נושם 'אור פסגות' אבל מצד שני יש לו 'פחד גבהים' כי הוא מרגיש שזה לא מקומו האמיתי, ואז יש לו פיתוי מסתורי לקפוץ וליפול...

כך קרה לדוד המלך שהיה כצפור בודד על גג, והנה במקום אחר נאמר שדוד התהלך על הגג ומשם ראה את בת שבע ונכשל בחטא.

מה התיקון? "ועשית מעקה לגגך". המעקה רומז למועקה. עצם המודעות של האדם לכך שהוא עלול ליפול, זו השמירה הטובה ביותר מנפילה. תוך כדי העליה, השאיפה וההתבודדות, הוא מודע לכך שהנפש שלו מצד עצמה היא גם נמוכה ושפלה, הוא לא מלאך אלא בשר ודם. אדם כזה אינו 'מתנפח' ושוגה באשליות בעת העליה, אלא יודע שה' העלה אותו אל הגג ורק ה' ישמור אותו שם. המועקה היא המעקה.

לאחר שדוד תקן את החטא שהתחיל מהילוכו על הגג, הוא "הרג את היצר הרע" (כאמרו "ולבי חלל בקרבי", היצר הרע נפל חלל). דוד עצמו לא זכה לבנות את המקדש בהיותו "איש מלחמה", המלחמה באויבי ישראל מבחוץ ומלחמת היצר בפנים. אבל לאחר שהרג את יצרו האירה אצלו תקופת השלום, תקופת בניין

² "עד כלותם" – אותיות מלכות, תקון המלכות בנצחון המלחמה. הביטוי צניעות מחתול ועוד הפסוק ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב על כלותם עולה 22 פעמים 123. 123 = מלחמה, הנצחון במלחמה בכוח קדושת כ"ב אותיות התורה, כמו שכתוב "מכאן אמר רבי פינחס בן יאיר [מהציווי אצלנו ונשמרת מכל דבר רע], תורה

לספירלה עולה ועולה, כמו מדרגות לולייניות (כפי שפירש מורנו הבעל-שם-טוב) והאשה נותרת תמיד כבתולה חדשה (זכרו שאנחנו בחדש אלול, מזל בתולה).

קדושה וטהרה הם מושגים שהולכים יחד (כמו קדשים וטהרות בששה סדרי משנה): טהרת האשה מחדשת את קדושת חיי הנישואין. ולפי הסוד, קדושה שייכת לספירת החכמה וטהרה לספירת הבינה, החכמה היא בחינה זכרית ('אבא'), יציבות קבועה, והבינה היא בחינה נשית-אמהית ('אמא'), כמו האשה שיש לה "בינה יתירה" לשמור את הטהרה ולהתחדש תמיד.

פרשת כי-תצא יום שישי – אשה חדשה

אתמול למדנו על כוח ההתחדשות בחיי הנישואין אפילו אחרי משבר. היום נקרא את הפסוק "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וְהָיוּ בְּעֵצָה וְלֹא יִעֲבֹר עֲלָיו לְכָל דְּבָר נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׁמְחָה אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח" – מצות השמחה בשנת הנישואין הראשונה שנועדה לחבר את האיש והאשה שיהיו דבקים זה בזה כל ימיהם (כמו שמבואר בספר החינוך).

הביטוי המיוחד "אשה חדשה" מלמד שהאיש והאשה צריכים להמשיך את תחושת ההתחדשות הראשונה כל ימיהם. השמחה הינה משותפת אבל המצוה בפועל מוטלת על האיש לשמח את אשתו ("ושמח את אשתו" ולא "ושמח עם אשתו"), כלומר זו עבודה מיוחדת

של האיש לחדש את אהבתו לאשתו, שתהיה בעיניו חדשה תמיד – כאילו זה עתה התחתנו – וממילא גם האשה תרגיש התחדשות. לשם כך, על האדם להכיר בחיות המתחדשת בו בכל יום, "חדשים לבקרים", ולראות עצמו כאדם חדש ואת אשתו כאשה חדשה.

ההתחדשות הזו ניכרת במיוחד בשבעת ימי המשחה הסמוכים לנישואין. בשבעת ימי המשחה מברכים "שבע ברכות" על יצירת

פרשת כי-תצא יום חמישי – התחדשות הזוגית

התורה מצמידה את קידושין ונישואין לגירושין: "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ [קידושין ונישואין] וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חָן בְּעֵינָיו כִּי מִצָּא בָּהּ עֲרֹת דְּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ [גירושין] וַיִּצָּאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אֲחֵר [קידושין ונישואין שניים]". יותר מזה, כל הלכות קידושין ונישואין נלמדים בעצם בדרך אגב מהפסוקים העוסקים בגירושין (כמו ההיקש הידוע בגמרא "ויצאה והיתה"). גם בששה סדרי משנה, מסכת גיטין קודמת למסכת קידושין. מה הטעם בכך?

התורה רוצה ללמד אותנו שעיקר החידוש של קידושין הוא הכוח להתחיל מחדש אפילו אחרי משבר גדול כמו גירושין. "אין דבר אבוד" ו"אין יאוש בעולם כלל". אנו מאחלים לכולם לזכות לחיים מאושרים בנישואין ראשונים, אבל גם אז צריכה להיות התודעה הזו ש"אין אבוד" ככוח ההתחדשות והתרעננות תמידי בנישואין. מכוח זה, גם אם יש איזו תרעומת בין בני הזוג, ניתן לתקן ולהחזיר את שלום-הבית מכוח ההתחדשות הטמון בקידושין. קדש הוא חדש.

התחדשות הזוגיות מובלטת במחזור החודשי של טומאת האשה וטהרתה. זהו מעין ריקוד זוגי שבו יש תנועה מתמדת של ריחוק וקירוב, "אז תשמח בתולה במחול", כאשר כל ריחוק מביא לקירוב גדול יותר. כך מעגל המחול הופך

מביאה לידי זהירות. זהירות מביאה לידי זהירות. וזירות מביאה לידי נקיות [נקיות החתול], ועד לרוח הקודש ותחיית המתים. ההתחלה והסוף במאמרו של רבי פינחס בן יאיר, תורה תחית המתים = עד פעמים הוי' ("עד הוי' בכס") = נצח פעמים אחד (אהבה), רמז לנצחון בכח הוי' אחד. והוא עולה ד"פ פינחס בן יאיר (דהיינו פינחס בן יאיר פנים ואחור: פינחס, פינחס בן, פינחס בן יאיר, פינחס בן יאיר, בן יאיר, יאיר)!

משהו באמת? שאפשר להתקשר למשהו באמת? הכל מוטל בספק. אבל עמלק בטוח מאד בספק שלו: יש לו וודאות גמורה שהכל ספק. הדבר נובע מכך שעמלק הוא גאוותן גדול, הוא בטוח מאד בקיום שלו-עצמו, יש לו אגו מנופח ולכן הוא מטיל ספק בכל דבר אחר.

אם כך, כדי לנצח את עמלק אנו מנצלים את נקודת התורפה שלו, משתמשים בנשק שלו-עצמו ומטילים בו ספק! אם אפשר להטיל ספק בכל, אפשר גם להטיל ספק בוודאות הזו שלך. מי אמר לך שלא יכולה להיות אמת? יכולה ויכולה! אם רק תפסיק להעמיד את עצמך במרכז. אנו מטילים ספק בסקפטיזם ובציניזם של עמלק, ומגיעים חזרה לאמונה השלמה בקב"ה "הודאי שמו כן תהלתו".
[לפי הספר 'פורים לנו']

האיש והאשה, "אשר יצר את האדם [האיש]... והתקין לו ממנו בנין עדי עד [האשה שנתקנה מהאיש]" – כאילו זה עתה נוצרו והם חדשים לגמרי. אכן, כדי לברך שבע ברכות בכל יום משבעת ימי המשתה, צריך שיבואו אורחים חדשים, הנקראים בהלכה "פנים חדשות". הפנים החדשות של האורח רומזים שהאשה עצמה היא "אשה חדשה" ויש לה פנים חדשות תמיד, פנים חדשות ושמחות.

פרשת כי-תצא יום שבת – אין ספק

"תמחה את זכר עמלק מתחת השמים". אמר הבעל-שם-טוב: עמלק בגימטריא ספק. עמלק מטיל ספק באמונה ומצוה עלינו למחות את הספק ולהאמין באמונה שלמה. עמלק בחוצפתו הנועות מטיל ספק בכל: מי אמר שזה נכון? מי אמר שאפשר בכלל לדעת

מענה לארגון נשים שבקש הצעה לסימן 'נשי' לשנת תשע"ח הבעל"ט

תהא שנת עץ חיים (שנה של לימוד תורה, תורת משיח, גם, ובמיוחד, לנשים)
תהא שנת חיי עולם (נטע בתוכנו, גם תורת משיח)
תהא שנת חקת עולם (חג הפסח זמן חרותנו, וכן נאמר לגבי המנורה, הדלקת נר שבת קדש
לנשים, וכן לגבי הרחיצה של הכיור) וכן חק עולם
תהא שנת עשית חסד (גמילות חסדים וצדקה, כתוב שאצל נשים יותר מאנשים, שהיא נותנת
מזון מוכן, היינו גם הכנסת אורחים)
תהא שנת עולם חסד (יבנה)
תהא שנת חכלילי עינים (מייץ - כל חך הטועם אומר לי לי, ברכת יהודה, מלך המשיח)
תהא שנת עוד חבר-חברה (להרבות בחברים וחברות - כל ישראל חברים)
תהא שנת עת חזון (גאולה ומשיח)
תהא שנת עת חננה (כי עת לחננה כי בא מועד)
תהא שנת עיר חומה (אום אני חומה, כל השרוי ללא אשה שרוי ללא חומה)
תהא שנת עד חברון (ויבא עד חברון, שנה טובה להגיע לחברון, להתחבר עם האבות
והאמהות)
תהא שנת עושה חיל (וישראל עושה חיל, שייך במיוחד לאשת חיל, במ ימין ה' עושה חיל)
תהא שנת עם חסיד (תתחסד)
תהא שנת חן עטרת (תתן לראשך ללוית חן עטרת תפארת תמגנך - אשת חיל עטרת בעלה)
תהא שנת עשו חיל (רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה)
תהא שנת חצבה עמודיה (חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה)
תהא שנת עד חצי (המלכות, של אסתר המלכה, עד בית המקדש שבירושלים)

הכנה לראש השנה:

נכנסים לראש השנה ואומרים כך לקב"ה - זוכר אתה כמה יקר הגוף שלי? הגוף שלי צריך בני וחי ומזוני.

(מתוך שיעור "היום יום" כ"ט אלול)

חסידים מייקרים את הזמן:

הרבי הקודם אומר שהגדר של 'פנימי' - הערך הכי עליון בחב"ד, פנימיות לעומת חיצוניות - הוא אחד שמייקר את הזמן. מדברים על שמירת הזמן - זהו ראש של דינים. אבל הראש של לייקר את הזמן הוא כבר חסד, חסידות. כמו לגבי מצוות - יש להחמיר במצוות, ראש של לא-חסידים שכל הזמן מחמירים, דינים, ויש להדר במצוות. גם בענין הזמן, יש שני דברים - לשמור את הזמן, אסור לאחר, ולייקר את הזמן, כמה יקר כל רגע וממילא אם אחרת הפסדת (לעצמך ולאחרים) הפסד גדול מאד ממה שהיה אפשר להרויח.

(מתוך שיעור "חינוך לתפלה" - שו"ת לצות יעלת חן)

מעלת לימוד הבנות בדורנו:

יש משהו דווקא בדור שלנו - קצת קשה לומר זאת - שבנות מבינות יותר טוב מהבנים, במיוחד בנות טובות. זה סימן של דור הגאולה. אנחנו רואים זאת - כשבת לומדת ברצינות, בת טובה ואמתית, זה לא רק כדי לקבל את המאה במבחן, יש משהו שבאמת נוגע לה. אם ממש נוגע לה - יש לה זיקה לדברים, חוץ ממה שרוצה להצליח (כל אחד רוצה להצליח) היא באמת רוצה להבין.

אפילו אם נאמר שהיא רוצה להוכיח את עצמה - צריכה להוכיח את העצם שלה. היא צריכה להוכיח שאני מבינה יותר טוב מאח שלי - ככה עובד היום, "קנאת סופרים תרבה חכמה". ממי לומדים זאת? מאשה, מרחל, האב-טיפוס של האשה. גם קנאת סופרים היא משהו שנוגע לעצם.

לכן היום אפשר עם בנות מחוננות להגיע לעומקים של דעת - דווקא בחסידות, בפנימיות התורה - יותר אפילו מהבנים באותו גיל. שוב, אנחנו רואים זאת במוחש - בת בת 13 מול בן בן 13, ללמוד מאמר עמוק של הרבי הרש"ב או מאמר שלנו, אני רואה שהבנות מבינות יותר טוב. בנים עוד לא ראיתי בגיל הזה מבינים כל כך לעומק, עם תחושה שבאמת הדברים נוגעים להם (הסימן שהדבר באמת נוגע לך שאם בלי להבין אותו אין חיך שווים כלום, כך ראינו אצל גדולי החסידים, כמו רבי אייזיק מהומיל. קשה לומר שבת היא בדרגה של רבי אייזיק, אבל הכל יחסית...).

(מתוך שיעור "היום יום" ט' אלול)